

IsHeC 2021

Cawangan Melaka

47th INTERNATIONAL ISLAMIC HERITAGE CONFERENCE 2021

e-proceeding

2 Sept 2021

Virtual Conference
Melaka, Malaysia

Organized by:

Academy of Contemporary Islamic Studies
(ACIS), Universiti Teknologi MARA, Melaka,
Malaysia

in Collaboration with:

Research, Industry, Community & Alumni
Networking Division, Universiti Teknologi MARA
Melaka

PROCEEDING
4TH INTERNATIONAL ISLAMIC HERITAGE CONFERENCE
2021 (ISHEC '21)

**“ISLAMIC HERITAGE: STRENGTHENING THE KNOWLEDGE,
EMPOWERING THE ACHIEVEMENT”**

Organized by:

Academy of Contemporary Islamic Studies (ACIS), Universiti Teknologi MARA,
Melaka, Malaysia

in Collaboration with:

Research, Industry, Community & Alumni Networking Division, Universiti
Teknologi MARA Melaka

Copyright Page

e-Proceedings of International Islamic Heritage Conference 2021 (IsHeC '21)
02 September 2021
Academy of Contemporary Islamic Studies (ACIS),
Universiti Teknologi MARA, Melaka, Malaysia

The editorial board would like to express their heartfelt appreciation for the contributions made by the authors, co-authors and all who were involved in the publication of this e-proceedings.

Published by:
Academy of Contemporary Islamic Studies (ACIS)
Universiti Teknologi MARA, Melaka, Malaysia

Published date: 23 August 2021

Copyright © 2021, Academy of Contemporary Islamic Studies (ACIS), Universiti Teknologi MARA, Melaka Branch
e-ISBN: 978-967-2846-07-9

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, copied, stored, distributed, or transmitted in any form or by any means, including photocopying, recording, digital scanning, or other electronic or mechanical methods without prior written permission from the publisher.

The views, opinions, and technical recommendations expressed by the contributor and authors are entirely their own and do not necessarily reflect the views of the editors, the publisher and the university.

**INTERNATIONAL ISLAMIC HERITAGE CONFERENCE 2021
EDITORIAL BOARD**

Patron

Y. Bhg. Prof. Dr Abd Halim Mohd Noor

Advisor 1

Prof. Ts Dr Shafinar Ismail

Advisor II

Prof. Madya Dr S Salahudin Suyurno

Chairman

Dr Mohd Zaid Mustafar

Deputy Chairman

Mr Mohd Khairul Nizam Mohd Aziz

Chief of Publication

Dr Khairul Azhar Meerangani

Dr Izzah Nur Aida Zur Raffar

Dr Asma Wardah Surtahman

Editors

Dr Khairul Azhar Meerangani

Dr Mohammad Fahmi Abdul Hamid

Mr Abdul Qayuum Abdul Razak

TABLE OF CONTENT

RECTOR’S NOTES	i
Prof. Dr. Abd Halim Mohd Noor	
CHAIRMAN’S PREFACE	ii
Dr Mohd Zaid Mustafar	
KEYNOTE 1: PENDIDIKAN BERTERASKAN ULUL ALBAB DALAM MEMBANGUN GENERASI MUSLIM YANG CEMERLANG, BERPENGETAHUAN DAN BERAKHLAK	1
Prof. Dato’ Dr. Ab. Halim bin Tamuri	
KEYNOTE 2: KOMUNIKASI PENGETAHUAN DAN KEBUDAYAAN DI ANTARA MAGHREB DAN NUSANTARA DARI SUDUT SEJARAH	8
Syeikh Dr Khalid Zahri & Dr Ahmad Arif Zulkefli	
KEYNOTE 3: ISLAMIC HERITAGE AND CIVILIZATIONAL REFORM: CONNECTING THE BROKEN AND RAISING THE VANISHED	12
Prof Dr Mohd Zaid Ahmad	
PENERIMAAN MASYARAKAT MUSLIM TERHADAP KEPIMPINAN NON MUSLIM DI MALAYSIA	13
Khairul Azhar Meerangani, Mohd Zahimie Mohd Dzahid, Muhammad Dzarif Ahmad Zahidi, Ahmad Nurilakmal Norbit & Mohd Farhan Md Ariffin	
WAQF-BASED AND OTHER SOCIAL-BASED HEALTHCARE IN MALAYSIA: A CONCEPTUAL COMPARISON	14
Raja Aishah Raja Adnan, Mahazan Abdul Mutalib@Taib & Muhammad Ridhwan Ab. Aziz	
MODEL MUZIUM PATUH SYARIAH DI MALAYSIA: SATU PENGENALAN	15
Siti Maimunah Kahal, Hajar Opir, Rahimin Affandi Abdul Rahim, Amiratul Munirah Yahaya & Nor Diyanah Zafri	
A SHARIAH OVERVIEW OF CREDIT STRENGTHENING FOR EQUITY-BASED SUKUK IN THE ISLAMIC CAPITAL MARKET IN MALAYSIA	16
Dziauddin Sharif & Mohd Asyadi Redzuan	
UNDERSTANDING OF PRAGMATISM AND ISLAMIC PERSPECTIVE: A CASE STUDY OF UNIVERSITY KUALA LUMPUR STUDENTS	17
Sakinah Munarwarrah Hashim	
PERANAN KAEDAH-KAEDAH FIQHIYYAH SEBAGAI ELEMEN ISTIDLAL DALAM ISU DARURAH	18
Ahmad Murshidi Mustapha & Noraini Junoh	
ANALYSIS OF HACCP IMPLEMENTATION IN THE MALAYSIAN HALAL INDUSTRY	19
Muhammad Raziq Ramzi & Azri Bhari	

INTEGRATED EDUCATION IN KERALA: THE PIONEERING ROLE OF SAYYED ISMAIL SHIHABUDDIN POOKKOYA THANGAL OF PANOOR (1936-2010)	20
Mohd. Noh Abdul Jalil & Sayyed Mohamed Muhsin	
INTERNATIONALISATION OF THE ISLAMIC THOUGHT: THE CONTRIBUTIONS OF SAYYED ISMAIL (1936-2010)	21
Sayyed Mohamed Muhsin & Mohd. Noh Abdul Jalil	
CURATION CONTENTS AS A CORE COMPETENCY IN MOOC LEARNING AMONG STUDENTS USING ENGAGEMENT THEORY FRAMEWORK	22
Nik Rozilaini Wan Mohamed & Dziauddin Sharif	
ANALYSIS THE IMPLEMENTATION OF THE HALAL LOGO IN THE FOOD INDUSTRY IN MALAYSIA	23
Nur Afini Abu Bakar & Azri Bhari	
DILEMA PENDIDIKAN KANAK-KANAK ROHINGYA DI MALAYSIA: SATU TINJAUAN AWAL	24
Aida Zahirah Samsudin & Napisah Karimah Ismail	
TINJAUAN KEKANGAN DAN PENDEKATAN BAGI PEMANTAPAN AKIDAH ISLAMIAH UMMAH MASA KINI	25
Zanirah Mustafa@Busu, Nur Syazana Adam, Hasnah Atikah Hassan Shukri & Noraini Junoh	
KEFAHAMAN DAN KESEDARAN TUNTUTAN KEATAS ZAKAT EMAS DI KALANGAN WANITA: ANALISIS DALAM KOMUNITI WANITA DI DUNGUN, TERENGGANU	26
Muhamad Anas Ibrahim, Aemy Aziz, Nurul Ilyana Muhd Adnan, Muhammad Saiful Islam Ismail & Syaimak Ismail	
PEMBANGUNAN MINDA REMAJA MENURUT PERSPEKTIF ‘ULWAN: TINJAUAN TERHADAP AMALAN KELUARGA DI PUTRAJAYA	27
Izzah Nur Aida Zur Raffar, Hamidah Jalani, Nang Naemah Nik Dahalan, Nor Adina Abdul Kadir, Sarah Dina Mohd Adnan & Mariam Farhana Md Nasir	
MEKANISME AGIHAN ZAKAT MAIK KEPADA GOLONGAN ASNAF DAN MISKIN DI NEGERI KELANTAN	28
Muhamad Anas Bin Ibrahim, Aemy Aziz, Nurul Ilyana Muhd Adnan, Muhammad Saiful Islam Ismail & Syaimak Ismail	
ANALYSIS OF COMMUNITY UNDERSTANDING OF ISLAMIC INHERITANCE MANAGEMENT INSTITUTIONS IN MALAYSIA	29
Khairul Anam Naquiuddin Muhamad & Azri Bhari	
PERWALIAN MENURUT PERSPEKTIF FIQH: SATU PERBINCANGAN KONSEPTUAL	30
Atiqah Hazman, Norhidayah Pauzi & Bahiyah Ahmad	

ANALYSIS ABOUT MANAGEMENT OF SADAQAH FUND AT MOSQUES IN SHAH ALAM	31
Hikmah Abd Rahim, Azri Bhari & Mohd Ashrof Zaki Yaakob	
DIALOG ANTARA AGAMA SEBAGAI SATU PENDEKATAN DAKWAH MASYARAKAT MAJMUK	32
Aemy Elyani Mat Zain & Jaffary Awang	
THE CONCEPT OF AR RIJAL QAWWAMUN 'ALA AN-NISA' IN COMBATING DOMESTIC VIOLENCE DURING COVID-19 PANDEMIC IN MALAYSIA	33
Farah Safura Muhammad & Fatin Nur Majdina Nordin	
PENERIMAAN USAHAWAN KECIL MUSLIM DI KELANTAN TERHADAP AR-RAHNU: ANALISIS DARI PERSPEKTIF FAKTOR PROMOSI	34
Salimah Yahaya & Hainnur Aqma Rahim	
PEMIKIRAN AKIDAH MUHAMMAD BIN KHALIL AL-SAKUNI	35
Ahmad Arif Zulkefli, Muhammad Hafizi Rozali, Khairul Azhar Meerangani & Mohammad Fahmi Abdul Hamid	
ANALISIS KEPUTUSAN MUZAKARAH MAJLIS KEBANGSAAN BAGI HAL EHWAL UGAMA ISLAM MALAYSIA (MKI) BERKAITAN COVID-19 DI MALAYSIA	36
Azri Bhari & Mohd Hapiz Mahaiyadin	
ISU 'MUD AJWA' DAN IMPLIKASINYA TERHADAP PENGAMALAN KEWANGAN ISLAM SEMASA: SOROTAN LITERATUR	37
Mohd Asyadi Redzuan, Dziauddin Sharif & Mohamed Fairouz Abdul Khir	
SEMAKAN ARAH KIBLAT MASJID-MASJID WARISAN: KAJIAN DI NEGERI MELAKA	38
Mohd Razlan Ahmad, Radzuan Nordin & Nor Nazmi Razali	
PERANAN KOMPLEKS FALAK AL-KHAWARIZMI, MELAKA DALAM PELANCONGAN ASTRONOMI DI MALAYSIA	39
Mohd Razlan Ahmad, Nur Nafhatun Shariff, Nor Nazmi Razali, Mohd Takiyuddin Ibrahim & Mohd Paidi Norman	
KEBERKESANAN AGIHAN ZAKAT TERHADAP ASNAF FISABILILLAH DI NEGERI KELANTAN	40
Wan Siti Zahratul Wahdah Wan Azlan & Noor Hasyimah Sulaiman	
PENERAPAN NILAI KEROHANIAN DALAM PERANCANGAN KERJAYA PELAJAR TVET	41
Ahmad Rosli Mohd Nor, Mohammad Fahmi Abdul Hamid & Khairul Aizal Osman	
KELESTARIAN KEWANGAN SOSIAL GOLONGAN MISKIN RENTAN MELALUI MEKANISME i-CSR BERASASKAN QARD AL-HASAN.	42
Norajila Che Man, Mohd Faizal P. Rameli, Wan Noor Hazlina Wan Jusoh & Nurul Hidayah Mansor	

PENGAMALAN ZIKIR DALAM MAJLIS ZIKIR TAREKAT AL-SYAZULIYAH AL-DARQAWIYAH DI NEGERI SEMBILAN	43
Mohammad Fahmi Abdul Hamid, Ahmad Rosli Mohd Nor, Khairul Azhar Meerangani, Mohd Farhan Md Ariffin & Muhammad Taufiq Md Sharipp	
PANDANGAN PESERTA TENTANG PENCAPAIAN SELEPAS MENYERTAI PROGRAM REALITI TV AGAMA DI MALAYSIA	44
Muhamad Faisal Ashaari & Nabil Ahmad	
JAWI PERANAKAN: STATUS DAN PERANANNYA DALAM MEMBUDAYAKAN EKONOMI MELAYU	45
Hamidah Jalani, Izzah Nur Aida Zur Raffar, Sarah Dina Mohd Adnan, Nor Adina Abdul Kadir, Nang Naemah Nik Dahalan & Mariam Farhana Md Nasir	
DIGITALISASI SISTEM PENGURUSAN ZAKAT DI MALAYSIA: POTENSI DAN CABARAN	46
Muhammad Taufik Md Sharipp, Khairul Azhar Meerangani, Muhammad Ikhlas Rosele, Mohammad Fahmi Abdul Hamid & Abdul Qayuum Abdul Razak	
SEJARAH PENULISAN KARYA JAWI DALAM BIDANG MUNAKAHAT: SUATU TINJAUAN	47
Muhammad Faidz Mohd Fadzil, Abdul Qayuum Abdul Razak, Muaz Hj Mohd Noor, Mohd Zaid Mustafar & Mohd Khairul Nizam Mohd Aziz	
TAHAP PENCAPAIAN PELAJAR DALAM PROGRAM PLUS TAHFIZ UiTM	48
Muhammad Syukri Mohd Ashmir Wong, Mohammad Fahmi Abdul Hamid & Khairul Azhar Meerangani	
IDENTIFIKASI AL-HIND BERDASARKAN MU'JAM AL-BULDĀN OLEH AL-ḤAMAWĪ: KAJIAN TERHADAP HURUF AL-QĀF DAN AL-KĀF	49
Rusni Mohamad & Thuraya Ahmad	
KONSEP HIFZ AL-BI'AH DALAM PENGURUSAN RISIKO BENCANA ALAM: SATU SOROTAN AWAL	50
Muhammad Hilmi Mat Johar, Khairul Azhar Meerangani, S Salahudin Suyurno & Adam Badhrulhisham	
PENGHAYATAN NILAI ISLAM KE ARAH MEMPERKUKUH PRINSIP RUKUN NEGARA	51
Noor Aziera Mohamad Rohana, Siti Nurul Izza Hashim, Nang Naemah Nik Dahalan, Abdul Qayuum Abdul Razak & Mohd Faizal P.Rameli	
A STUDY ON FACTORS OF FAKE NEWS SPREADING ON THE HALAL STATUS OF FOOD PRODUCTS IN MALAYSIA	52
Shofiyyah Moidin, Nur Auni Syafiqah Ismail, Muhammad Syukri Mohd Ashmir Wong, Nur Hafizah Harun & Norazlina Mamat	
HALAL TRAINING: ISSUES AND CHALLENGES FROM TRAINERS' PERSPECTIVES IN HALAL PRODUCTS RESEARCH INSTITUTE (HPRI)	53
Nur Hafizah Harun, Muhamad Amir Nur Hakim Haji Abdullah, Muhammad Syukri Mohd Ashmir Wong, Norazlina Mamat & Shofiyyah Moidin	

THE LEARNING CHALLENGES FACED BY UiTM STUDENTS IN COVID-19 POST PANDEMIC	54
Mohamad Shafiei Ayub, Nor Adina Abdul Kadir, Nursyaidatul Kamar Md Shah & Mohd Farhan Abd Rahman	
TULISAN JAWI PELOPOR KEILMUAN DI ALAM MELAYU: SATU KAJIAN AWAL	55
Siti Nurul Izza Hashim & Roziah Sidik@Mat Sidek	
FALSAFAH PASCA KOLONIALISME DI ALAM MELAYU DALAM SOROTAN	56
Ahmad Farid Abd Jalal, Rahimin Affandi Abdul Rahim & Awang Azman Awang Pawi	
KETOKOHAN IBU ZAIN DALAM MEMPERKASA PENDIDIKAN DI KALANGAN WANITA MELAYU: SUATU TINJAUAN RINGKAS	57
Nang Naemah Nik Dahalan, Izzah Nur Aida Zul Raffar, Hamidah Jalani, Mariam Farhana Md Nasir, Nor Adina Abdul Kadir & Sarah Dina Mohd Adnan	
SOROTAN AWAL TERHADAP AMALAN PENGURUSAN HARTA PUSAKA DI BAITULMAL MAJLIS AGAMA ISLAM NEGERI (MAIN)	58
Nor Azlina Abd Wahab & Mohd Zamro Muda	
ANALYSIS OF HISTORICAL CONTENT IN AL-KAMIL FI AL-TARIKH ACCORDING TO IBN AL-ATHIR	59
Abdul Qayuum Abdul Razak, Norsaeidah Jamaludin, Khairul Azhar Meerangani, Muhammad Faidz Mohd Fadzil, Ijlal Saja@Mearaj & Noor Aziera Mohamad Rohana	
ANALISIS TINJAUAN LITERATUR SISTEMATIK (SLR) BERKAITAN PENENTU GELAGAT FILANTROPI	60
Mohd Khairul Nizam Mohd Aziz, Mohd Zaid Mustafar, Abdul Qayuum Abdul Razak, Muhammad Faidz Mohd Fadzil & Muaz Mohd Noor	
SUMBANGAN INTELEKTUAL IBNU MAJID (1432M-1507M) DALAM GEOGRAFI PELAYARAN DI PESISIRAN AFRIKA TIMUR: KAJIAN TERHADAP KARYA-KARYANYA TERPILIH	61
Asma Wardah Surtahman & Misri Abdul Muchsin	
HUBUNGAN SISTEM ADAT NANING DENGAN ISLAM DARI ASPEK SEJARAH KEBUDAYAAN	62
Luqman Nulhakim Harzamar & Muhammad Hirzan Razali	
AMALAN KREATIVITI RASULULLAH SAW DALAM PENDIDIKAN ISLAM BERDASARKAN ANALISIS HADIS DAN SIRAH NABAWIYAH	63
Tengku Nor Husna Tengku Jamil, Gazilah Mohd Isa, Nurul Qudwatun Nisa' Mohd Zamberi, Muhammad Arif Syahin Mohd Diah & Muhammad Zulfadhli Rosli	
KORELASI ANTARA GELAGAT FILANTROFI DENGAN TAHAP KEDERMAWANAN MUSLIM SEMASA PANDEMIK COVID-19	64
Muaz Mohd Noor, Muhammad Taufik Md Sharipp, Mohd Zaid Mustafar, Muhammad Faidz Mohd Fadzil, S Salahudin Suyurno & Mohd Khairul Nizam Abd Aziz	

KOMIK MELAYU: ANALISIS DAKWAH DAN NILAI MURNI MENERUSI KARYA REJABHAD “TAN TIN TUN”	65
Fazlina Mohd Radzi, Liza Marziana Mohammad Noh, Haslinda Abd Razak, Shaliza Dasuki & Nor Arseha Karimon	
HALAL AWARENESS EFFECT ON MALAYSIAN MUSLIMS’ INTENTION TO VISIT HOMESTAYS IN SABAH, MALAYSIA: THE MODERATING ROLE OF GENDER	66
Azrin Jalasi & Sylvia Nabila Azwa Ambad	
PERSEPSI PELAJAR TERHADAP PEMBELAJARAN BAHASA ARAB BERASASKAN PERMAINAN MELALUI PERANTI MUDAH ALIH	67
Mohd Nabil Zulhemay, Nurul Asma Mazlan & Mohamad Farham Mat Husin	
EXPLORING THE MALAYSIAN LAW ON HALAL IMPORTED PRODUCTS	68
Yuhanza Othman, Mimi Sofiah Ahmad Mustafa, Zuhairah Hasan & Mohair Nizam Johari	
INISIATIF BANTUAN MAKANAN DALAM MENANGANI KETIDAKSELAMATAN MAKANAN AKIBAT PANDEMIK COVID-19 OLEH MAJLIS AGAMA ISLAM NEGERI (MAIN) DAN INSTITUSI ZAKAT	69
Noorfazreen Mohd Aris, Norizah Mohamed@Haji Daud & Sharipah Amirah Abas	
IMPAK PANDEMIK COVID-19 DAN CABARAN DALAM KELANGSUNGAN TAMADUN DI MALAYSIA: KAJIAN MELALUI LAPORAN MEDIA MASSA	70
Mariam Farhana Md Nasir, Nang Naemah Nik Dahalan, Hamidah Jalani, Izzah Nur Aida Zurrafar, Nor Adina Abdul Kadir & Sarah Dina Mohd Adnan	
PERBANDINGAN TAFSIR AL-MISBAH DAN TAFSIR IBNU KATHIR Q.S AL-HUJURAT AYAT 6: TABAYYUN DALAM MEDIA SOSIAL	71
Mohd Nothman Mohd Nor, Muhamad Wazir Muslat, Ainan Salsabila Mohamad Shukry, Fatimah Az-Zahrah Mohd Razali, Nurul Amani Ahmad Hasni & Nur Athirah Abdul Wahab	
CONCEPTUALIZING SHARIAH INTERNAL AUDIT’S OBJECTIVES AND EFFECTIVENESS WITHIN CORPORATE GOVERNANCE: A PRELIMINARY STUDY	72
Noor Fadhzana Mohd Noor & Noor Affendi Ismail	
PELAKSANAAN WAKAF KESIHATAN OLEH MAJLIS AGAMA ISLAM NEGERI (MAIN)	73
Norizah Mohamed@Haji Daud & Noorfazreen Mohd Aris	
PENGARUH PENDAPATAN TERHADAP PENGLIBATAN MUSLIM DALAM FILANTROPI KETIKA KESUKARAN PANDEMIK COVID-19	74
Mohd Zaid Mustafar, Mohd Khairul Nizam Mohd Aziz, Khairul Azhar Meerangani, Muhammad Faidz Mohd Fadzil & Muaz Mohd Noor	
TEODISI MENURUT IMAM AL-GHAZALI (W. 1111M)	75
Nurhanisah Senin & Mustafa Kamal Amat Misra	

ANALISIS FAKTOR PENEROKAAN DAN KORELASI ANTARA MANHAJ RABBĀNIYY DENGAN KREDIBILITI KOMUNIKATOR ISLAM	76
S Salahudin Suyurno, Muhammad Taufik Md Sharipp, Abdul Rauf Ridzuan, Zulkefli Hj Aini, Khairul Azhar Meerangani & Mohammad Fahmi Abdul Hamid	
HEALTH COMMUNICATION THROUGH SOCIAL MEDIA SITES IN COMBATING NON-COMMUNICABLE DISEASE (NCDs) AND IMPROVEMENT OF WELL-BEING IN MALAYSIA	77
Aini Faezah Ramlan, Abdul Rauf Hj Ridzuan, S Salahudin Suyurno, Rosilawati Sultan Mohideen & Ilya Yasnorizar Ilyas	
PENERIMAAN PELAJAR TERHADAP KURSUS PENGHAYATAN ETIKA DAN PERADABAN DI UNIVERSITI TEKNOLOGI MARA, CAWANGAN PULAU PINANG	78
Emie Sylviana Mohd Zahid & Nurfahiratul Azlina Ahmad	
KEPERLUAN ELEMEN AL-SARF AL-WAZIFIYY DALAM PENGAJARAN ASAS BAHASA ARAB	79
Muhammad Daoh, Sri Andayani Mahdi Yusuf, Naqibah Mansor, Abdul Muqsith Ahmad, Mohd Nothman Muhamad Nor & Rabi'atul Aribah Muhamad Isa	
KESAN COVID-19 PADA DUNIA PELABURAN SAHAM	78
Nurfahiratul Azlina Ahmad & Emie Sylviana Mohd Zahid	
ELEMEN PENCIPTAAN DALAM PANDANGAN KOSMOLOGI IMAM AL-GHAZALI	81
Nurhanisah Senin	

RECTOR'S NOTES

The respected Executive Committee, The Top Management of UiTM Cawangan Melaka, collaborating partners, generous sponsors, distinguished participants, dedicated committee members, ladies, and gentlemen. First and foremost, I would like to express my utmost gratitude to Allah SWT because with His blessings, we have successfully organized the INTERNATIONAL ISLAMIC HERITAGE CONFERENCE (ISHEC 2021) with the theme “Islamic Heritage: Strengthening the Knowledge, Empower the Achievement”. This is the fourth time the conference has been held since 2015. Congratulation to all committee members for their hard works and dedications.

With the COVID-19 is still around the corner and affected people worldwide, the spirit of producing inventions and innovations that are beneficial for society is still ongoing. This is in line with the saying of Prophet Muhammad SAW – “seeking for knowledge is compulsory for every Muslim”. We are obliged to seek knowledge regardless the circumstances and situation we are having. With this spirit and obligation, ISHEC 2021 comes into the picture. Although this event could not be organized in the conventional face-to-face approach, we have adapted and embraced these changes to remain competitive and relevant to the academic world.

ISHEC 2021 provides a platform for academicians, researchers, and postgraduate students to generate creative and innovative ideas. ISHEC 2021 has focused on various contemporary sub-themes from different fields of Islamic studies. This situation has given the opportunity for the researchers to explore new insight in the area of Shariah and Jurisprudence, Islamic Economic and Finances, Aqidah and Islamic Thought, Da’wah and Communication, Education and Civilization, as well as Science & Technology. This is aligned with the Industrial Revolution 4.0 (IR 4.0) to produce creative, data literate and critical scholars from various fields. Thus, this conference provides an opportunity for the scholars to share their knowledge and experiences.

I believe the efforts shown by the committee members, collaborating universities and participants will have a significant impact on the socio-economic development of the global community in developing new ideas and methods successfully. I hope this conference would build research interests and networking while creating and presenting new ideas and innovations. Finally, I would like to congratulate the countless efforts and teamwork spirit once again from all parties, especially those who have made this event successful. Hopefully, this little effort of ours will be rewarded by Allah, In Shaa Allah.

Thank you. Stay safe

Prof. Dr. Abd Halim Mohd Noor,
Exercising the functions of the Rector
UiTM Cawangan Melaka

CHAIRMAN’S PREFACE

The respected Executive Committee, The Top Management of UiTM Cawangan Melaka, collaborating partners, generous sponsors, distinguished participants, dedicated committee members, ladies, and gentlemen. Praise to Allah with His blessings and grace, the Academy of Contemporary Islamic Studies is able to organize a 4th conference on Islamic Heritage with the theme, “Islamic Heritage: Strengthening the Knowledge, Empowering the Achievement”. Without the full support from our co-organizer, Center for Islamic Philanthropy and Social Finance (CIPSF), Division of Research and Industrial Linkages and ceaseless dedication as well as *istiqamah* and *al-amal jamaie* (esprit de corp) being put in among committee members, this conference would not have materialized.

Among the objectives of this year’s conference is to build network among local and international scholars in the field of Islamic Heritage, to gather scholars in various fields and stimulate research on current issues related to Islam and to encourage generation of ideas and knowledge in various fields of Islamic-based research. Taking the benchmark from the 1st to 3rd conferences, we hope that in this 4th conference, a higher awareness can be shaped on appreciating works and studies in Islamic Heritage and broadening wider interests among the academic circle to collaborate and share their expertise in this multidisciplinary approach to contemporary Islamic studies.

Besides, this conference is also expected to become the platform in preserving our Islamic heritage in the past, present and future so that the younger generation can learn and recognize the significance of Islamic heritage and civilization for progress. Hence, the organizers, committee members, presenters and participants should be congratulated accordingly for giving their full commitment and support to organize this fourth conference on Islamic Heritage.

Let us make this conference another eventful one. All the best!

Thank you.

Dr. Mohd Zaid Mustafar
Chairman of 4th ISHEC 2021
UiTM Cawangan Melaka

PENDIDIKAN BERTERASKAN ULUL ALBAB DALAM MEMBANGUN GENERASI MUSLIM YANG CEMERLANG, BERPENGETAHUAN DAN BERAKHLAK

Prof. Dato' Dr. Ab. Halim bin Tamuri
Pusat Kajian Kepimpinan dan Polisi Pendidikan,
Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.

PENDAHULUAN

Pelbagai usaha telah dilakukan oleh pelbagai pihak bagi merangka dan melaksanakan falsafah dan konsep Pendidikan dalam memenuhi tuntutan dan cabaran abad ke-21 demi menghasilkan pelajar yang bersikap positif, berpengetahuan dan berakhlak mulia. Dalam dunia pendidikan di kebanyakan di seluruh dunia, sistem pendidikan formal khususnya sekolah dan institusi pengajian tinggi telah mengambil alih sebahagian besar tugas keluarga untuk mendidik generasi muda. Perkembangan kemajuan ekonomi yang mendesak, kemajuan teknologi di tambah pula dengan kepelbagaian isu masyarakat global dunia tanpa sempadan, tugas pendidikan kini hampir diserahkan para pendidik dan institusi pendidikan formal seperti sekolah, kolej dan universiti. Maka sistem pendidikan yang dibangunkan perlulah mempunyai asas-asas yang kukuh dan berkekalan khususnya perkara-perkara utama berkaitan dengan pembangunan insan.

ISU DAN CABARAN SEMASA DALAM PENDIDIKAN

Dalam konteks pelaksanaan sistem pendidikan di negara, aspek kemampanan adalah aspek yang perlu diberikan tumpuan. Kemampanan secara ringkasnya boleh diuraikan sebagai satu keadaan yang tidak berubah dan apa yang berlaku adalah dan terlindung daripada kemusnahan atau kerosakan. Jika dikaitkan dengan sistem pendidikan, ianya membawa maksud bahawa pendidikan yang dirangka dan dirancang akan terus kekal dan kukuh dan tidak mudah dirosakkan oleh apa-apa elemen yang tidak baik samada disebabkan oleh faktor dari dalaman atau luaran. Terdapat beberapa isu yang dibangkitkan bagaimana caranya untuk memantapkan sistem pendidikan kerana terdapat beberapa isu dan cabaran semasa antaranya:

- a) Tahap kefahaman dan penghayatan pelajar, pendidik dan masyarakat terhadap Falsafah Pendidikan Kebangsaan dan Dasar Pendidikan Negara.
- b) Pencapaian matlamat dan hasil pembelajaran pendidikan seperti yang tercatat dalam objektif kurikulum dan hasrat Falsafah Pendidikan Kebangsaan.
- c) Tahap penguasaan ilmu pengetahuan dan pengamalan semasa pendidik dan ahli masyarakat.
- d) Masih terdapat ahli masyarakat dan segelintir pendidik yang menekankan kepada pendekatan dogmatik, tradisional dan jumud dalam pengajaran dan pembelajaran di abad ke-21.
- e) Kesesuaian inovasi pengajaran dan pembelajaran dengan keperluan semasa.
- f) Terdapat segelintir pendidik kurang dihormati rakan sekerja, pentadbir dan pelajar serta mempunyai personaliti yang pasif dan negatif.
- g) Ibu bapa yang kurang memberikan fokus kepada pendidikan dan kemenjadian anak-anak.
- h) Kesan budaya peperiksaan yang melanda sistem pendidikan kita kepada pendidik-pendidik dan keluarga.
- i) Ukuran kecemerlangan yang dipiawaikan oleh pendidik, ibu bapa dan masyarakat dalam mendidik murid-murid mereka.

- j) Tahap keberkesanan strategi, pendekatan, kaedah dan teknik P&P yang dilaksanakan di sekolah dapat menarik perhatian pelajar untuk memahami, menilai sendiri dan seterusnya menghayati ajaran Islam.
- k) Keberkesanan program-program yang dilaksanakan di sekolah yang memberi impak positif kepada pelajar-pelajar

Secara umumnya, dalam aspek kemampanan pendidik pula, sebagaimana yang dinyatakan oleh Kamarul Azmi dan Ab. Halim (2012), para pendidik sangat disanjung dan diharapkan kerana mereka bukan sahaja berilmu semata-mata, tetapi juga mestilah mempunyai personaliti dan komitmen kepada Islam dan menunjukkan contoh yang baik kepada para pelajar, yang mana para pelajar boleh mengikuti pendidik mereka tanpa rasa ragu-ragu. Malah, pendidik yang tidak mempunyai sifat takwa tidak akan dapat menunjukkan atau memberikan contoh yang baik. Pelajar akan lebih mudah terkesan terhadap ilmu yang disampaikan oleh pendidik yang menyayangi mereka serta memberi tunjuk ajar dengan penuh hikmah dan kesabaran serta sangat berpegang teguh kepada ilmu dan agama sama ada dari segi aspek kebiasaan harian, ibadat, adab-adab dan panduan agama. Ini ditambah lagi dengan kaedah didikan yang paling tinggi dan berkesan dalam pendidikan akhlak Islam adalah melalui kaedah contoh ikutan. Isu kemampanan pendidikan terutama yang berkaitan dengan aspek pembangunan insan mempunyai hubungan yang signifikan dengan falsafah pendidikan, matlamat pendidikan, objektif kurikulum, pelaksanaan kurikulum ada pentaksiran yang dilakukan. Ini mempunyai kaitan rapat dengan kemenjadian pendidik yang menjadi pelaksana kurikulum di institusi pendidikan.

PENGUKUHAN SISTEM PENDIDIKAN DALAM MEMBANGUN GENERASI MUDA

Terdapat beberapa aspek penting yang perlu diberikan tumpuan dalam memastikan kemampanan pendidikan dalam wujudkan dalam usaha memastikan aspek pembangunan insan diberikan tumpuan sebaiknya. Pembangunan insan yang merangkumi adalah komprehensif bukan sahaja untuk memastikan kualiti pendidikan dapat dicapai dengan sebaiknya, tetapi juga hasil yang dilahirkan juga dapat memberikan sumbangan kepada masyarakat dan negara. Pendidikan ke arah pembangunan insan hanya boleh dilaksanakan apabila konsep insan itu sendiri secara benar dan autoritatif telah difahami dan diterima oleh falsafah pendidikan yang mendokongnya. Konsep insan menurut falsafah pendidikan sekular barat tidak menepati maksud konsep insan seperti yang terdapat dalam falsafah pendidikan sepadu yang berpaksikan kepercayaan dan kepatuhan kepada Tuhan, bermatlamat melahirkan insan baik yang sekali gus pula menjadi warganegara yang baik. Pembangunan insan dalam konteks pendidikan perlu jelas segi konsep dan pentakrifan konsep ilmu, teori dan juga kaedah bagaimanakah diri insan tersebut harus dibangunkan berdasarkan aspek-aspek penting yang perlu diberikan tumpuan. Dalam keterbatasan ruang yang ada, dua aspek utama yang perlu diberikan tumpuan adalah seperti berikut:

Falsafah dan Matlamat Pendidikan

Falsafah pendidikan bagi negara Malaysia telah diwartakan sebagai dokumen rasmi kerajaan, iaitu dalam Akta Pendidikan 1996 sebagai Falsafah Pendidikan Kebangsaan (FPK), yang dengan tegas menyebut bahawa:

“Pendidikan di Malaysia adalah suatu usaha yang berterusan ke arah memperkembangkan lagi potensi individu secara menyeluruh dan bersepadu untuk mewujudkan insan yang seimbang dan harmonis dari segi intelek, rohani, emosi dan jasmani berdasarkan kepercayaan dan kepatuhan kepada Tuhan. Usaha ini adalah

bertujuan untuk melahirkan warganegara Malaysia yang berilmu pengetahuan, berketerampilan, berakhlak mulia, bertanggungjawab dan berkeupayaan mencapai kesejahteraan diri serta memberikan sumbangan terhadap keharmonian dan kemakmuran keluarga, masyarakat dan negara.”

Meneliti pernyataan falsafah di atas, FPK digubal berdasarkan kepada matlamat yang mahu dicapai serta hasrat dan impian falsafah pendidikan yang unggul. FPK menganjurkan konsep *pendidikan sepadu*, dengan memautkan ilmu yang bercorak *naqliah* dan mutlak untuk kehidupan sebenar dan menguasai pelbagai kemahiran yang canggih bagi kehidupan seharian manusia di dunia ini. Konsep pendidikan sepadu ini boleh menghalang pemisahan ilmu yang disebabkan fahaman dan unsur-unsur dualisme dan sekular. Zarin dan Ab Halim (2007) telah pun menghuraikan bahawa FPK menghubungkan semua potensi diri pada setiap individu dan memastikan bahawa mereka memiliki sahsiah yang bersepadu seperti berikut:

i. *Unsur Intelek*

Unsur intelek memberi tumpuan kepada perkembangan daya fikir pelajar yang meliputi ciri-ciri seperti berikut:

- Mempunyai kemahiran asas 3M - membaca, menulis dan mengira
- Mendapatkan, meningkatkan dan menyebarkan ilmu secara hikmah.
- Berfikir secara kreatif dan kritis.
- Memanfaatkan ilmu untuk diri dan orang lain.

ii. *Unsur Rohani*

Unsur rohani memberi tumpuan kepada perkembangan diri murid yang berkait dengan sifat kejiwaan dan kebatinan, iaitu:

- Menyedari dan menginsafi adanya Pencipta.
- Menghargai dan mensyukuri pemberian Pencipta.
- Menyedari dan menginsafi tanggungjawab yang diamanahkan.
- Memupuk dan membina disiplin sendiri.
- Membentuk dan mengamalkan akhlak mulia.

iii. *Unsur Emosi*

Unsur emosi memberi tumpuan kepada perkembangan diri murid yang berkait dengan perasaan jiwa yang kuat meliputi ciri-ciri seperti berikut:

- Perasaan tenang dan tingkah laku yang terkawal.
- Memiliki dan memupuk perasaan kasih sayang terhadap semua makhluk.
- Memiliki semangat kekitaan.
- Menghargai serta menilai keindahan dan kesenian (estetika).

iv. *Unsur Jasmani*

Unsur jasmani memberi tumpuan kepada perkembangan tubuh badan yang sihat, iaitu:

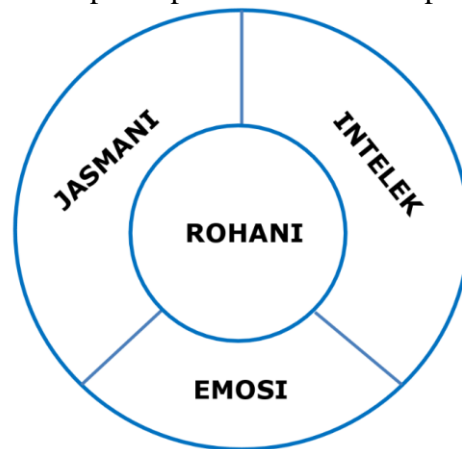
- Menjaga kesihatan badan dan melakukan riadah.
- Mengembangkan bakat dan kemahiran teknikal, manipulatif dan sosial.
- Memanfaatkan tenaga fizikal untuk berdikari dan kepentingan masyarakat.
- Berusaha untuk meningkatkan daya pengeluaran.

Keempat-empat komponen adalah saling berkaitan antara satu sama lain yang mana aspek rohani merupakan teras kepada ketiga-tiga komponen lagi iaitu emosi, jasmani dan

intelektual. Noor Hisham Md Nawawi (2018) telah menghuraikan kaedah yang lebih tepat mengenai konsep tersebut ialah dengan meletakkan rohani sebagai teras yang akan memandu potensi lain secara seimbang dan harmonis seperti Rajah 1 berikut:

Rajah 1: Konsep kesepaduan ilmu dalam pendidikan

Beliau menjelaskan bahawa, berdasarkan kefahaman tersebut, membentuk manusiawi adalah membina potensi rohani atau *qalb* manusia yang terkandung di dalamnya himpunan nilai dan prinsip terdalam manusia yang terdiri daripada kepercayaan dan iman, visi dan misi kehidupan individu dan juga keseluruhan tasawwur atau pandangan alam kehidupannya. Potensi ini kemudiannya akan memimpin atau memandu potensi-potensi lain secara seimbang dan harmonis. Potensi ini (rohani) tidak boleh dilihat secara terpisah dengan potensi-potensi lain kerana setiapnya saling berinteraksi antara satu sama lain yang membentuk tingkatan nafsu manusia (samada *ammarah*, *lawwamah*, atau *mutmainnah*). Sekiranya teras atau pusat kawalan manusia dikuasai oleh potensi intelek atau emosi lebih-lebih lagi dalam keadaan status nafsu *ammarah*, maka tahap manusiawi manusia akan berada dalam keadaan yang lemah. Namun jika potensi rohani atau *qalb* ini berfungsi dengan baik sesuai dengan fitrah asalnya, ia akan memimpin keseluruhan potensi lain (intelek, emosi dan jasad) dengan baik dan harmonis (Noor Hisham Md Nawawi, 2018).

Kualiti Ilmu, Keupayaan dan Tahap Pemikiran

Bila membicarakan kemampanan pendidikan, aspek pembangunan insan dan pendidikan, konsep kesepaduan ilmu iaitu gabungan antara ilmu, amal dan akhlak perlu diberikan keutamaan. Membincangkan konsep ilmu pengetahuan hendaklah mengaitkannya dengan sumber akal yang dianugerahkan oleh Allah s.w.t dan setiap amalan yang dilakukan mestilah dengan ilmu. Sejarah membuktikan ilmu pengetahuan adalah teras kepada keunggulan tamadun dan warisan Islam. Maka, bagi membangunkan satu polisi yang kukuh, umat Islam perlu merujuk kepada konsep Ulul Albab yang mana istilah yang sangat signifikan ini dinyatakan sebanyak 16 kali dalam al-Quran dan ini merupakan keistimewaan yang diberikan oleh Allah SWT kepada umat manusia untuk mengkaji bagaimana konsep ini dapat dikaji, dibangunkan dan dilaksanakan dalam kehidupan manusia.

Istilah Ulul Albab ini dinyatakan dalam ayat-ayat Al-Baqarah 179; Al-Baqarah 197; Al-Baqarah 269; Ali Imran 7; Ali Imran 190; Al-Maidah 100; Yusuf 111; Ar Rad 19; Ibrahim 52; Shad 29; Shad 43; Azzumar 9; Azzumar 18; Azzumar 21; Mu'min 54 dan Al Thalaq 10. Sebagai contoh, berikut adalah beberapa ayat yang boleh dirujuk antaranya:

- a. Al-Baqarah 269

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ

Allah memberikan hikmat kebijaksanaan (ilmu yang berguna) kepada sesiapa yang dikehendaki-Nya (menurut aturan yang dikehendaki-Nya). Dan sesiapa yang diberikan hikmat itu maka sesungguhnya ia telah diberikan kebaikan yang banyak. Dan tiadalah yang dapat mengambil pengajaran melainkan orang-orang yang menggunakan akal fikirannya.

b. Al-Maaidah 100

قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

Katakanlah (Wahai Muhammad): "Tidak sama yang buruk dengan yang baik, Walaupun banyaknya Yang buruk itu menarik hatimu. Oleh itu bertaqwalah kepada Allah Wahai orang-orang Yang berakal fikiran, supaya kamu berjaya.

c. Ibrahim 52

هَذَا بَلَّغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذَرُوا بِهِ وَيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَهٌ وَحِدٌ وَيَذَّكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ

(Al-Quran) ini disampaikan kepada manusia supaya mereka diberi ingat dan diberi nasihat dengannya; dan supaya mereka mengetahui (dengan hujjah-hujjah Yang tersebut di dalamnya) Bahawa Sesungguhnya Allah ialah Tuhan Yang Maha Esa; dan supaya orang-orang yang mempunyai fikiran, beringat dan insaf.

d. Al-Taalaq 10

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ الَّذِينَ ءَامَنُوا قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا

Allah menyediakan bagi mereka azab seksa yang seberat-beratnya. Maka bertaqwalah kepada Allah kepada Wahai orang yang berakal sempurna dari kalangan orang yang beriman. Sesungguhnya Allah telah menurunkan kepada kamu peringatan -

Secara ringkasnya, insan yang dikategorikan sebagai Ulul Albab mempunyai beberapa kriteria cemerlang daripada aspek pengetahuan, sikap dan amalan (Ab. Halim dan Nursafra, 2019):

- i. Orang berilmu yang mampu membaca dan memahami bukti keesaan Allah di alam ini.
- ii. Orang yang bertaqwa dan beriman kepada Allah
- iii. Orang yang sentiasa dapat mengambil pelajaran dari setiap ilmu yang diperolehnya baik itu maklumat keburukan atau kebaikan untuk diambil pelajaran dan hikmah, karena mereka bertaqwa kepada Allah.
- iv. Orang selalu mengambil pelajaran dari sirah terdahulu.
- v. Orang sentiasa membaca dan memahami al-Quran untuk mendapatkan pelajaran dan ilmu pengetahuan.
- vi. Orang sentiasa mentadabbur al-Quran.
- vii. Orang yang menapis maklumat yang didengarnya yaitu dengan cara mendengarkan perkataan lalu mengambil apa yang terbaik dari perkataan itu.
- viii. Manusia yang sentiasa mempelajari alam dari berbagai disiplin ilmu: biologi, kimia, fizik, matematik, geologi, geografi, astronomi, dan sebagainya.
- ix. Insan yang bertakwa akan mendapat keuntungan kerana ketakwaannya

Maka aspek ini perlu diberikan tumpuan dalam konteks melestarikan pendidikan kerana prinsip-prinsip yang dinyatakan dalam dalam konsep Ulul Albab adalah amat jelas. Kemampuan akal fikiran untuk berfikir pada aras yang tinggi, kritikal serta analitikal berdasarkan keimanan pada Allah swt menjadikan sistem pendidikan yang dirangka dan dilaksanakan akan mampu menganalisa, memahami serta mendepani keperluan masa hadapan yang penuh cabaran. Jelas kepada kita bahawa intergrasi intra-bidang dan interbidang serta diikuti dengan aspek amalan dan penghayatan perlu dijadikan asas kepada pematapan pendidikan generasi muda Muslim di era Revolusi Industri 4.0. Dalam konteks Islam, pendidikan perlu bermula daripada kefahaman terhadap konsep ilmu yang menyeluruh berteraskan kepada akidah Tauhid yang bertunjangan al-Quran dan al-Sunnah seperti yang dihuraikan oleh Syed Ali Ashraf (1988: 74):

“Faith and knowledge must go hand in hand. Faith is a spiritual gift and knowledge is an intellectual acquisition through the use of man’s intellect `aql. ... Islam does not allow the Muslims to dichotomize life and divide it into that which belongs to God (Divine) and that which belongs to Caesar (secular). Islam wants education to be a process in which curriculum and teaching methods help each individual to unfold its own unique potentiality as a representative of God on the earth”.

PENUTUP

Kesimpulannya, dalam memastikan kemampanan pendidikan dan pencapaian cemerlang dalam pembangunan generasi muda, proses melaksanakan pendidikan akan dipengaruhi oleh keluasan dan kedalaman penguasaan ilmu seseorang individu yang bersangkutan dengan aspek keimanan seseorang. Aspek penghayatan dan amalan akhlak mulia akan dijadikan kayu ukur kepada keunggulan sesebuah negara dan masyarakatnya. Cabaran media sosial dan lambakan maklumat tanpa tapisan adalah cabaran paling utama dalam membangun generasi ilmu dalam generasi. Kegagalan membezakan antara maklumat yang palsu atau benar memerlukan satu keupayaan penaakulan yang tinggi, analisis yang mendalam dan kesimpulan yang tuntas. Keunggulan matlamat pendidikan dan Falsafah Pendidikan Kebangsaan yang menjadi aspek penting dalam pendidikan negara; serta kualiti ilmu, keupayaan dan tahap pemikiran insan merupakan dua perkara dalam memastikan kemampanan pendidikan. Malah, usaha melahirkan generasi negara yang berteraskan konsep Ulul Albab seperti yang diharapkan; dan keupayaan mereka menguasai konsep kesepaduan ilmu dalam memahami bahawa al-Quran dan alam ini adalah sumber ilmu perlu diberikan tumpuan. Kemampanan pendidikan negara akan dapat dipastikan jika mempunyai prinsip-prinsip yang jelas berasas kepada al-Quran dan al-Sunnah. Ini akan menjadikan sistem pendidikan keseluruhannya menghayati konsep pendidikan bersepadu yang berteraskan ilmu aqli dan naqli. Islam juga mengiktiraf penggunaan potensi akal secara maksimum atau berfikir pada aras tinggi untuk memastikan manusia yang dibangunkan mempunyai nilai akhlak yang positif dan bertakwa kepada Allah swt.

RUJUKAN

- Ab. Halim Tamuri dan Nursafra Mohd Zahar. (2019). Keterampilan Berfikir Aras Tinggi Daripada Perspektif Agama Islam. Kertas kerja dibentangkan dalam Seminar Internasional Pedagogi Pendidikan Dasar Berbasis Multiliterasi dan Keterampilan Berfikir Tingkat Tinggi anjuran Sekolah Pasca Sarjana, Universitas Pendidikan Indonesia (UPI) pada 3hb Julai 2019.
- Ashraf, Syed Ali. (1988). “A View of Education-An Islamic Perspective” in Bernadette

- O'Keeffe (ed.) 1988. *Schools for Tomorrow: Building Walls or Building Bridges*. Sussex: The Falmer Press. 69-79
- Kamarul Azmi Jasmi dan Ab. Halim Tamuri. (2012). *Pendidikan Islam Kaedah Pengajaran dan Pembelajaran*. Skudai: Penerbit UTM
- Lembaga Penyelidikan Undang-Undang. (1998). *Akta Pendidikan 1996*. Kuala Lumpur: National Law Book Service.
- Noor Hisham Md Nawi. (2018). Membentuk Manusiawi Melalui Pendidikan. Kertas kerja dibentangkan Simposium Kebangsaan Kecemerlangan Pendidikan Islam Dan Bahasa Arab 2.0 2018 anjuran Persatuan Intektual Muslim Malaysia pada 12 November 2018.
- Zarin Ismail dan Ab. Halim bin Tamuri. (2007). "Falsafah Pendidikan Kebangsaan dan wawasan pendidikan di Malaysia: Satu analisis perbandingan dengan Pancasila sebagai teras pendidikan di Indonesia" dalam Zamri Mahamod et. al (Pyt), *Pendidikan di Malaysia dan Indonesia: Satu Pengalaman di Riau*. Bangi: Fakulti Pendidikan, UKM. 1-12.

KOMUNIKASI PENGETAHUAN DAN KEBUDAYAAN DI ANTARA MAGHREB DAN NUSANTARA DARI SUDUT SEJARAH

¹Khalid Zahri & ²Ahmad Arif Zulkefli

¹Universiti Abdel Malik el-Saadi, Tetouan, Maghribi

²Universiti Teknologi MARA (UiTM) Melaka

PENDAHULUAN

Apabila menyebutkan negara dunia barat Islam atau Maghreb, ia merangkumi lima buah negara besar iaitu Maghribi, Algeria, Mauritania, Tunisia dan Libya. Negara-negara ini mempunyai sejarah kemasukan dan perkembangan Islam yang tersendiri dimana ia dibawa masuk oleh sahabat Nabi SAW iaitu 'Uqbah bin Nāfi' kemudian proses penyebaran Islam diteruskan oleh orang-orang selepas beliau. Begitu juga dengan alam Melayu atau lebih dikenali sebagai Nusantara. Walaupun menerima Islam agak lewat, kemasukannya ke tanah Melayu ini adalah dalam keadaan sejahtera tanpa ada pertumpahan darah. Islam disebarkan dengan penuh hikmah dan bijaksana dengan beberapa cara seperti asimilasi budaya, perkahwinan dan sebagainya membuatkan masyarakat lebih mudah menerimanya. Faktor tabiat masyarakat Melayu yang lemah lembut dan mudah toleransi juga memainkan peranan penting dalam penyebaran ini. Setelah sekian lama Islam bertapak di Nusantara, banyak amalan dan nilai murni Islam telah menjadi sehati dengan budaya masyarakat Melayu. Ada diantara amalan tersebut, yang datang dari tempat yang sangat jauh dari Asia Tenggara iaitu Maghreb, namun ianya tidak banyak diketahui oleh masyarakat Melayu ini. Justeru itu, kertas kerja ini ditulis bagi membincangkan hubungan kebudayaan antara Maghreb dan Nusantara dari sudut sejarah.

CATATAN IBN BAṬŪṬAH TENTANG NUSANTARA

Hubungan yang sudah sedia ada ini sebenarnya jelas tercatat dalam sejarah berdasarkan beberapa penemuan. Ia dapat dibuktikan dengan penemuan beberapa dokumen sejarah bertulis seperti buku-buku *riḥlah* atau travelog khususnya kitab *Tuḥfah al-Nuzzār fī Gharā'ib al-Amṣār wa 'Ajā'ib al-Aṣfār* atau *al-Riḥlah* yang dikarang oleh Ibn Baṭūṭah; seorang pengembara dari Maghribi yang masyhur di seluruh dunia. Menurut buku ini, terdapat hubungan yang baik telah terjalin antara Maghreb dan Nusantara menerusi tali yang telah dihubungkan oleh Ibn Baṭūṭah dengan penduduk kawasan tersebut bermula daripada serendah-rendah sehinggalah setinggi-tinggi status sosial mereka, seperti para sultan dan ulama serta dapat duduk berbincang dengan mereka. Kebanyakan pengkaji menyangka bahawa negeri-negeri Melayu dan bukan Melayu di Nusantara secara umumnya mempunyai hubungan dengan Maghreb melalui jalur Ibn Baṭūṭah berdasarkan travelog beliau sahaja. Namun perkara ini tidak tepat dan harus dikaji semula kerana Ibn Baṭūṭah ada menyebutkan kisah-kisah di dalam travelog tersebut yang memberi maklumat kepada kita bahawa ada orang Maghreb yang telah pun sampai ke tempat-tempat tersebut sebelum beliau, contohnya peristiwa beliau pergi ke China.

Di China, beliau bertemu dengan seorang ulama bernama Qiwām al-Dīn al-Sebtī yang mempunyai kedudukan yang istimewa di sisi Maharaja China, orang ternama dan rakyat mereka (Ibn Baṭūṭah, 1417H). Apabila mendengar nama dan *laqab* tersebut iaitu al-Sebtī, beliau merasa takjub, lalu bertanya kepada ulama tersebut mengapakah beliau menggunakan *laqab* tersebut. Qiwām al-Dīn mengatakan bahawa beliau berasal dari al-Maghrib al-Aqṣā

iaitu Maghribi dari wilayah Ceuta. Kemudian, Ibn Baṭūṭah memberitahu bahawa beliau juga berasal dari Maghribi dari wilayah Tanger, lalu mereka berdua berpelukan dan menangis. Qiwām al-Dīn al-Sebtī memberitahu Ibn Baṭūṭah bahawa beliau dahulunya menetap di India selama beberapa tahun kemudian berpindah ke China dan tinggal di sana dan beliau adalah orang yang menguruskan urusan orang-orang Islam di sana pada waktu tersebut (Ibn Baṭūṭah, 1417H). Ibn Baṭūṭah ketika menceritakan perihal lelaki ini, beliau menyifatkan orang tersebut sebagai seorang ulama besar yang berasal dari Maghribi dan menyebutkan bahawa lelaki ini menghafal kitab *al-Muwatta'* karangan Imam Mālik dan boleh membacanya tanpa melihat kitab tersebut (Ibn Baṭūṭah, 1417H). Peristiwa ini dan beberapa peristiwa lain yang dialami oleh Ibn Baṭūṭah menunjukkan bahawa Maghreb dan Nusantara mempunyai sejarah hubungan yang utuh dan nilai kebudayaan yang mendalam yang harus dikaji kembali sekarang melalui 'diplomasi keilmuan'.

Selain daripada itu, Ibn Baṭūṭah juga menyebutkan bahawa ketika beliau menziarahi negeri Jawa (Muhammad Luthfi, 2016) beliau disambut oleh Sultan negeri Jawa yang beragama Islam dan menyebutkan bahawa Jawa terbahagi kepada dua bahagian; Jawa Muslim yang diperintah oleh sultan beragama Islam, dan Jawa kafir yang diperintah oleh raja bukan Islam. Sewaktu berada bersama Sultan tersebut, beliau sempat hadir ke majlis '*Baḥth al-Masā'il*' iaitu perbincangan masalah berkaitan fiqh mazhab al-Shāfi'ī yang diadakan antara solat Jumaat dan solat Asar dan beliau sangat takjub dengan perkara tersebut. Berdasarkan konteks penceritaan peristiwa ini, dapat difahami bahawa beliau juga mengambil bahagian di dalam perbincangan tersebut. Seperkara yang harus diingat iaitu Jawa yang dimaksudkan oleh Ibn Baṭūṭah ialah seluruh alam Melayu, bukan terbatas kepada Kepulauan Jawa seperti yang difahami sekarang. Ini termasuk di dalam kaedah: 'Mentionkan sebahagian tetapi menginginkan keseluruhan' atau lebih dikenali dengan '*majaz mursal*', dan ini sangat banyak digunakan oleh orang Arab di dalam pertuturan mereka seperti menyebutkan Baghdad tetapi menginginkan keseluruhan Iraq, menyebutkan Marrakesh tetapi menginginkan Maghribi keseluruhannya.

Kemudian beliau menyebutkan bahawa Sultan Jawa telah memerintahkan orang-orangnya menolong beliau untuk masuk ke negeri China yang pada waktu tersebut tidak membuka pintu gerbang kotanya kecuali hanya dua minggu sekali sahaja. Justeru, daripada peristiwa ini kita dapat ketahui bahawa negeri Melayu pada suatu masa dahulu dianggap sebagai jambatan kepada orang Maghreb untuk sampai ke China. Ini sebagai mukadimah untuk menunjukkan hubungan sejarah yang telah wujud antara Maghreb dan Nusantara. Selain daripada itu, terdapat persoalan lain yang memberikan maklumat terperinci terhadap sejarah ini iaitu: Bagaimanakah berlakunya komunikasi pengetahuan dan kebudayaan antara Maghreb dan Nusantara?

KOMUNIKASI PENGETAHUAN DAN KEBUDAYAAN ANTARA MAGHREB DAN NUSANTARA

Komunikasi pengetahuan dan kebudayaan antara kedua-dua belah pihak ini boleh dilihat daripada tiga sudut penting iaitu:

1. Akidah
2. Tasawuf
3. Kecintaan terhadap Rasulullah SAW.

Sudut yang pertama berkait dengan akidah. Ini dapat dilihat menerusi teks-teks atau *mutūn* akidah al-Ash'ariyyah yang ditulis oleh *al-Maghāribah* iaitu orang-orang Maghribi yang mana pengaruhnya terhadap orang Melayu sangat kuat. Mereka tidak hanya menghafal, memahami dan berinteraksi dengan teks-teks tersebut sahaja, bahkan turut mensyarahkan *mutūnnya*, men $\dot{h}$ ashiahkan syarahannya, menjadikan ia dalam bentuk syair dan sebagainya.

Pengaruh ini juga dapat dilihat menerusi manuskrip-manuskrip yang disalin oleh orang Melayu menggunakan abjad Arab di dalam bahasa Melayu lama iaitu tulisan Jawi. Koleksi ini tersimpan di beberapa pusat manuskrip di Nusantara yang mengumpulkan sejumlah teks-teks akidah kepunyaan *al-Maghāribah* contohnya kitab *Umm al-Barāhīn* karangan Imam Muḥammad bin Yūsuf al-Sanūsī al-Tilimsānī (m. 895H) dan *al-‘Aqīdah al-Murshidah* karangan Muḥammad al-Mahdī bin Tūmart al-Muwaḥḥidī (m. 524H).

Namun teks akidah yang paling banyak tersebar dan mendapat penerimaan yang menggalakkan khususnya di negeri-negeri Melayu ialah kitab *Umm al-Barāhīn* yang merupakan *magnum opus* Imam al-Sanūsī. Kitab ini disebar dan dihafal oleh penduduk setempat serta menjadi sukatan pengajian di peringkat pengukuhan mazhab al-Ash‘arī di sana. Tambahan daripada itu, terdapat syarahan, *ḥāshiah* dan syair yang ditulis berkisar kitab ini seperti kitab *Jumānah al-Tauḥīd* karangan Syeikh Wan Ahmad al-Fathani. Beliau telah menggubah sebuah syair berkisar akidah *Umm al-Barāhīn* dengan bahasa yang sangat baik dan kitab ini telah di berada di pasaran sejak tahun 2020 dan telah ditahkik oleh Ustaz Zainul Abidin bin Abdul Halim dari Kedah. Tidak dilupakan juga, usaha lain yang dilakukan terhadap akidah ini khususnya penterjemahan teks *Umm al-Barāhīn* ke dalam bahasa-bahasa utama seperti bahasa Melayu, Indonesia, Madura dan bahasa-bahasa lain yang terdapat di kepulauan tersebut.

Sudut yang kedua pula berkait dengan ilmu tasawuf atau kesufian. Kewujudan perkara ini mengukuhkan lagi komunikasi pengetahuan dan kebudayaan antara Maghreb dan Nusantara khususnya dengan kewujudan tarekat-tarekat sufi dari Maghribi seperti tarekat al-Aḥmadiyah, tarekat al-Tijāniyyah, tarekat al-Shādhiliyyah dan tarekat-tarekat lain dengan pengamalan yang sangat kuat. Bahkan jika kita perhatikan, tarekat-tarekat yang muktamad ini bukan sahaja diamalkan oleh orang awam bahkan ianya juga diamalkan oleh para sultan dan penguasa di kawasan tersebut dimana ramai sultan di negeri-negeri Melayu yang melazimi tarekat al-Aḥmadiyah yang diasaskan oleh Aḥmad bin Idrīs al-Fāsī (m. kurun 13H). Selain itu, kewujudan tarekat sufi dari Maghribi yang kuat di negeri-negeri Melayu juga boleh di lihat dari sudut penulisan karya-karya dari ulama Maghribi yang mendapat tempat yang sangat istimewa. contohnya kitab *Dalā‘il al-Khayrāt* karangan Muḥammad bin Sulaymān al-Juzūlī yang merupakan kitab terpenting di dalam ilmu tasawuf terutama sekali di dalam genre selawat kepada Rasulullah SAW. Bahkan amalan membaca kitab ini wujud di dalam kebanyakan tarekat sufi dari Maghreb. Dan inilah yang dapat diperhatikan di negeri-negeri tersebut, di mana setiap rumah orang Islam di di sana mempunyai naskah kitab ini. Begitu juga dengan *mutūn* sufi lain seperti *Selawat al-Mashīshīyyah* karangan ‘Abd al-Salām bin Mashīsh al-‘Alamī al-Maghribī (m. 625H).

Sudut yang ketiga pula berkait dengan kecintaan kepada Rasulullah SAW. Contoh yang boleh menguatkan perkara ini ialah penulisan kitab berkaitan *Shamā‘il Rasulullah SAW* seperti kitab *al-Shifa bi Ta‘rīf Huqūq al-Mustafā* karangan al-Qādī ‘Iyyād al-Sebtī al-Murrākushī (m. 544H); seorang ulama dari Maghribi yang mahir di dalam banyak bidang dan disiplin ilmu. Ianya juga terdapat di dalam kebanyakan rumah orang Islam di Nusantara, dibaca, dipelajari dan dikhatamkan di dalam banyak majlis-majlis pengajian. Selain daripada tiga sudut ini, penting untuk diketahui bahawa peranan komunikasi pengetahuan dan kebudayaan pada zaman ini dimainkan oleh komunikasi yang berlaku antara pelajar Malaysia dan universiti-universiti di Maghribi yang mana tidak lain dan tidak bukan, menambahkan lagi keakraban hubungan ini. Oleh sebab itu, kita dapat lihat pada akhir-akhir ini terdapat banyak aktiviti kebudayaan yang bersifat ilmiah khususnya dalam berinteraksi dengan *turath* Maghribi di mana banyak kitab tasawuf dan kitab akidah yang ditulis oleh orang-orang sufi dan mutakallimin Maghribi, - yang pengaruhnya sangat kuat di sisi masyarakat Melayu khususnya di Malaysia, Indonesia dan Pattani - kebanyakannya telah diterjemahkan ke dalam bahasa

Indonesia atau Malaysia moden yang dahulunya merupakan bahasa ilmu dan intelektual. Contohnya pada akhir-akhir ini, kitab *Umm al-Barāhīn* karangan al-Sanūsī dan *Al-‘Aqīdah al-Burhāniyyah* karangan Abū ‘Abd Allah Uthmān al-Salālijī al-Fāsī (m. 574H) telah diterjemahkan ke dalam bahasa Melayu oleh Dr. Ahmad Arif bin Zulkefli, dan kitab *‘Aqīdah al-Murshidah* atau *al-Murshidah fī al-Tauḥīd* telah diterjemahkan oleh Dr. Muhammad Ayman al-Akiti. Tidak ketinggalan juga, beberapa tokoh yang tidak pernah dikenali di Nusantara tetapi menjadi masyhur dan pengaruhnya menjadi sangat kuat. Contohnya Shaykh Aḥmad Zarrūq al-Barnūsī (m. 899H) yang tidak dikenali sebelum karya beliau dibawa masuk oleh pelajar-pelajar Malaysia menerusi kegiatan ilmiah di universiti-universiti di Maghribi dan juga aktiviti-aktiviti pengajian mereka dengan ulama-ulama Maghribi.

KESIMPULAN

Inilah antara sudut penting yang menjelaskan kepada kita keakraban komunikasi pengetahuan dan kebudayaan antara negara-negara di Maghreb dan negeri-negeri di Nusantara, namun ianya masih memerlukan kajian-kajian diperingkat akademik agar dapat memberikan sumbangan bukan sahaja untuk memperkukuhkan lagi hubungan kebudayaan antara dua benua ini, bahkan untuk memperkukuhkan hubungan diplomasi dan politik yang akan memberikan kebaikan kepada kepentingan dua buah negara ini khususnya dalam perkembangan ilmu pengetahuan merentasi bidang.

RUJUKAN

- Muhammad Luthfi (2016), *Indonesia in the Eyes of Medieval Arab Historians and Explorers*, 6th International Conference on Trends in Social Sciences and Humanities (TSSH 2016) Dec. 27 - 28, 2016 Bangkok (Thailand).
- Dunn, Ross E. (2012), *The Adventures of ibn Battuta*, Berkeley: University of California Press, pp. 251-277. <https://doi.org/10.1525/9780520951617-020>
- Ibn Batūṭah (1417), *Tuḥfah al-Nuẓẓār fī Gharā’ib al-Amṣār wa ‘Ajā’ib al-Aṣfār*, Rabat: Akademiyyah al-Mamlakah al-Maghribiyyah.

ISLAMIC HERITAGE AND CIVILIZATIONAL REFORM: CONNECTING THE BROKEN AND RAISING THE VANISHED

Prof Dr Zaid Ahmad

Fakulti Ekologi Manusia, Universiti Putra Malaysia

ABSTRACT

This keynote dwells on the issues of Islamic heritage in connection with the need for civilizational reform. As historically recorded, Islam had once achieved the plethora of civilization which was often metaphorically described as the golden era. The golden era (al-‘asr al-dhahabi) - stretched approximately between 8th to 14th century Islam, had witnessed the flourishing of knowledge, arts, culture and scientific traditions. The establishment of the House of Wisdom in Baghdad (Bayt al-Hikmah) had not only gathered scholars and scientist among Muslim, but also attracted scholars and polymaths from different background coming from various parts of the world. The Muslim scholars had shown a desirous interest in adapting and integrating knowledge and scientific traditions from other civilisations, hence greatly enriched the treasure of Islamic heritage. Classical works from other languages - Greeks, Persians and other traditions were translated and made available in Arabic. Nevertheless, the subsequent of a series of colonization, the academic and intellectual traditions that had been established had ceased to continue. The continuity of the Islamic tradition had been disrupted and taken over by the colonial traditions. The hiatus that took place in the colonised Muslim societies had resulted in the broken chain of the tradition and the gradual vanishing of the valuable heritage of the past. This situation had subsequently left a sort of lacuna in Islamic intellectual tradition. When the colonials stepped into the Muslim lands, they had brought together their influence in culture, intellectual and scientific traditions as well as in their value systems.

Colonisation that took place in the Muslim societies had paved the way to broadening of the colonial knowledge and traditions. These influences had not only stagnated the continuity of the earlier tradition but had also corrupted them with their doctrines and ideologies. This condition had led to a secular system of education i.e. religious texts against the other sciences. This situation demands a well-ordered methodical call for a wide-ranging reform within Muslim societies. This civilizational reform must be holistic, all-inclusive and involve all aspects and facets of human life. This movement is important to connect the broken legacy and tradition of the past and to rase the vanished heritage of the past. Why do we need a civilizational reform? I refer to the framework of “sanad” (continuity) proposed by Ibn Khaldun (1332-1406). In order to sustain the achievement of a civilization, there must be a continuity in intergenerational knowledge transmission through education. It is in the same line of argument; I propose a framework of civilization reform as the way forward to bring back the great legacy of Islamic heritage. This can be realised through a wide range of intellectual, academic, social, cultural and political movement that would lead the path. This movement should start with reform in knowledge and scientific tradition. Two processes must concurrently take place namely 1) decolonisation and 2) Islamization/indigenization. The question whether Islamic heritage once again can play a catalytic role depends on how far the broken link can be connected and how much the vanished heritage can be placed in the civilizational mainstreams.

PENERIMAAN MASYARAKAT MUSLIM TERHADAP KEPIMPINAN NON MUSLIM DI MALAYSIA

¹Khairul Azhar Meerangani, ²Mohd Zahimie Mohd Dzahid, ³Muhammad Dzarif Ahmad Zahidi, ⁴Ahmad Nurilakmal Norbit & ⁵Mohd Farhan Md Ariffin

¹Akademi Pengajian Islam Kontemporari, Universiti Teknologi MARA Cawangan Melaka, 78000 Alor Gajah, Melaka, Malaysia

^{2,3,4}Fakulti Bahasa dan Pendidikan, Kolej Universiti Islam Melaka, 78200 Kuala Sungai Baru, Melaka, Malaysia

⁵Pusat Kajian al-Quran and al-Sunnah, Fakulti Pengajian Islam, Universiti Kebangsaan Malaysia, 43000 Bangi, Selangor, Malaysia

ABSTRAK

Islam telah menyediakan asas panduan berkaitan penglibatan non muslim dalam aspek pemerintahan dan pentadbiran. Di Malaysia, hak ini telah diraikan sejak kemerdekaan lagi yang menyaksikan penglibatan warga non Muslim dalam pentadbiran eksekutif seperti menteri dan pentadbir utama di peringkat persekutuan dan negeri. Hubungan antara warga Muslim dan non Muslim merupakan antara tema utama yang sering dibahaskan dalam al-Quran. Namun, interpretasi terhadap beberapa ayat di luar konteks telah menimbulkan kekeliruan dan salah faham dalam kalangan masyarakat. Pengundian dan pelantikan calon non Muslim di beberapa posisi penting kerajaan seperti Ketua Hakim Negara, Peguam Negara dan Menteri Persekutuan pernah mencetuskan kontroversi hangat di Malaysia. Justeru, kajian ini bertujuan mengenalpasti penerimaan dan kefahaman masyarakat Muslim terhadap konsep kepimpinan non Muslim di Malaysia serta menganalisis isu tersebut menurut perspektif hukum Islam semasa. Kajian dijalankan secara kuantitatif menggunakan reka bentuk tinjauan. Set soal selidik diedarkan secara online (*google form*) kepada 307 responden di Melaka, dan seterusnya dianalisis menerusi perisian SPSS. Dapatan kajian merumuskan majoriti responden mengutamakan aspek personaliti sebagai faktor utama pemilihan calon pilihanraya, iaitu sebanyak 113 orang (36.8%), diikuti rekod pencapaian parti/calon sebanyak 69 orang (22.5%), status agama sebanyak 59 orang (19.2%), pencapaian akademik 53 orang (17.3%) dan lain-lain 13 orang (4.2%). Persepsi masyarakat Muslim terhadap kepimpinan non Muslim mencatatkan min yang sederhana, iaitu 'lantikan berdasarkan prestasi, bukan status agama' ($m=3.66$), 'keutamaan calon Muslim berbanding calon non Muslim' ($m=2.88$), dan 'hak kesamarataan warganegara menurut Perlembagaan Persekutuan' ($m=2.53$). Meskipun Perlembagaan Persekutuan telah menyediakan panduan asas berkaitan pentadbiran negara, namun beberapa kriteria penting yang digariskan Islam perlu diberikan penekanan bagi memelihara sensitiviti dan keharmonian masyarakat majmuk di Malaysia, terutamanya masyarakat Muslim sebagai majoriti di negara ini.

Kata kunci: Kepimpinan, Politik, Pentadbiran, Non Muslim, Perlembagaan Persekutuan

WAQF-BASED AND OTHER SOCIAL-BASED HEALTHCARE IN MALAYSIA: A CONCEPTUAL COMPARISON

**¹Raja Aishah Raja Adnan, ²Mahazan Abdul Mutalib@Taib, & ³Muhammad Ridhwan
Ab. Aziz**

^{1,2}Faculty Of Leadership and Management, Universiti Sains Islam Malaysia, Bandar Baru
Nilai, 71800, Nilai, Negeri Sembilan, Malaysia

³Faculty of Economics and Muamalat, Universiti Sains Islam Malaysia, Bandar Baru Nilai
71800, Nilai, Negeri Sembilan, Malaysia

ABSTRACT

The different types of social-based healthcare in Malaysia presently, provide free healthcare to the poor and underprivileged and even discounted fee to regular patients. Even private hospitals provide some form of free healthcare under their corporate social responsible (CSR) programs. The objective of this study is to clarify their ambiguity and ‘fuzzy’ status and compare the different types of social-based healthcare and private hospital’s CSR with waqf-based hospitals to show their similarities and differences. This study also aims to determine the extent of which these healthcare institutions provide the many forms of ‘free healthcare services’ to the general public. The research methodology used is the critical content analysis with manual and NVivo 12 coding. Initial findings show similarities in providing affordable healthcare to the public, free for the needy, the mission’s challenges and maintaining financial sustainability. However, they differ in their organizational systems and also in the fundamental underlying factor in their missions.

Keywords: Waqf-based Healthcare, Social-based Healthcare, Corporate Social Responsibility, Islamic Social Finance.

MODEL MUZIUM PATUH SYARIAH DI MALAYSIA: SATU PENGENALAN

¹Siti Maimunah Kahal, ²Hajar Opir, ³Rahimin Affandi Abdul Rahim, ⁴Amiratul Munirah Yahaya & ⁵Nor Diyanah Zafri

^{1,2,4,5}Akademi Pengajian Islam Kontemporari (ACIS), Universiti Teknologi Mara (UiTM)
Kampus Shah Alam, 40450 Shah Alam, Selangor.

³Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya, 50603 Kuala Lumpur

ABSTRAK

Dalam konteks dunia moden, muzium memainkan peranan penting dalam masyarakat. Apa yang jelasnya, muzium bukan hanya menjadi sumber penjana ekonomi pelancongan untuk sesebuah negara, bahkan ia menjadi alat untuk menerapkan ilmu serta mendidik ahli masyarakat agar bersesuaian dengan pelbagai dasar negara; termasuk juga tren pemikiran dan intelektual atau falsafah yang dipegang bersama dalam sesebuah masyarakat. Namun begitu, di sebalik kesemua fakta di atas, masih belum ada lagi kerangka muzium patuh syariah yang boleh digunakan oleh muzium di zaman moden. Hal ini diakui sendiri oleh sarjana muzium Barat yang menegaskan bahawa masih belum ada lagi garis panduan museumologi Islam yang boleh dirujuk. Kelompongan ini menyebabkan sarjana muzium Barat terpaksa bersusah payah mengkaji nas al-Quran dan as-Sunnah serta kitab-kitab Fiqh - untuk mengetahui apa yang dibolehkan dan tidak dibolehkan dalam sesuatu pameran galeri Islam. Apa yang ada setakat ini hanyalah garis panduan dan etika muzium yang ditetapkan oleh ICOM (International Council of Museum). Isi kandungan garis panduan ICOM ini hanyalah garis panduan secara umum semata-mata yang rata-rata di peringkat pelaksanaannya hanya dijalankan mengikut kesesuaian dengan budaya sesuatu masyarakat. Justeru itu, berasaskan kepada fakta ini, kajian ini akan cuba mengemukakan kerangka museumologi Islam yang didasarkan kepada pembelajaran terhadap kerangka museumologi moden yang ditetapkan oleh ICOM. Kajian ini akan menggunakan kajian kepustakaan berteraskan kepada sumber primari dan sekondari. Kesemua sumber ini akan dianalisa menggunakan world-view Islam. Di akhir kajian, ia bakal melahirkan kerangka museumologi Islam.

Kata kunci: Muzium, Patuh Syariah, International Council of Museum kerangka museumologi Islam

A SHARIAH OVERVIEW OF CREDIT STRENGTHENING FOR EQUITY-BASED SUKUK IN THE ISLAMIC CAPITAL MARKET IN MALAYSIA

Dziauddin Sharif¹ & Mohd Asyadi Redzuan²

¹Academy of Contemporary Islamic Studies, Universiti Teknologi MARA (UiTM),
Cawangan Melaka Kampus Bandaraya Melaka, 75350 Melaka, MALAYSIA

²Academy of Contemporary Islamic Studies, Jalan Universiti Off, KM 12, Jalan Muar,
Kemajuan Tanah Jementah Batu Sebelas, 85000 Segamat, Johor, MALAYSIA

ABSTRACT

The purpose of this paper to overview the potential of sukuk and shariah principles applied by industry players in the capital market in the process of strengthening credit mechanisms and practices based on previous studies. This study uses a qualitative approach in which fiqh books, journal articles and Islamic finance books and websites are the reference sources for data acquisition. Once collected, the information is selected, screened and classified into specific topics related to this study, which is to explore Islamic fiqh and finance experts' view on the issue of credit consolidation in sukuk. Thus, this section divides the research methods into data collection and analysis. This study reviews the extent to which new sukuk-related studies have been able to grow, innovate and be able to resolve old issues that still haunt product structuring such as granting operator profit rights to sukuk investors. However, the survey also recognizes old findings that are still relevant such as the concept of tanazul which is the granting of profit rights to the management of sukuk if the profit rate exceeds expectations.

Keywords: Shariah Overview; Credit Strengthening; Equity-Based Sukuk, Islamic Capital Market

UNDERSTANDING OF PRAGMATISM AND ISLAMIC PERSPECTIVE: A CASE STUDY OF UNIVERSITY KUALA LUMPUR STUDENTS

¹Sakinah Munarwarrah Hashim

¹Student Development, University Kuala Lumpur Campus (Business School), Kuala Lumpur, Malaysia

ABSTRACT

This paper discusses the ideology of pragmatism. The research was conducted at one of the UniKL branch institutes, the British Malaysian Institute in Gombak. The British Malaysian Institute majorly offers engineering courses with expertise in electrical, electronics and medical electronic engineering. This study aims at analysing the UniKL students' understanding of pragmatism ideology and how their understanding shapes their thinking and action. This article highlighted some features of pragmatism by referring to the one of the famous pioneers of pragmatism, Williams James. A set of questionnaire was instrumented for collecting data from the respondents on their thought regarding the ideology of pragmatism. This ideology has changed the lifestyle of people especially for Muslim. This is because people believe that this ideology is more practical in solving problems consequently some of this ideology is not suitable for Muslim. The result of this study revealed that respondents did not have much understanding about this ideology due to lack of Islamic principal. Therefore, it is suggested that learning institutions need to instil better understanding of pragmatism ideology among students and responsible for educators to educate students properly in order to protect their faith especially among the Muslim students.

Keywords: Pragmatism; Features of pragmatism; Islamic perspective; faith.

PERANAN KAEDAH-KAEDAH *FIQHIIYAH* SEBAGAI ELEMEN *ISTIDLAL* DALAM ISU *DARURAH*

Ahmad Murshidi Mustapha¹ & Noraini Junoh²

^{1,2}Universiti Teknologi MARA Cawangan Kelantan

ABSTRAK

Perkembangan yang berlaku dalam persekitaran kehidupan manusia merupakan antara faktor timbulnya banyak permasalahan baru sehingga menyukarkan umat Islam untuk melaksanakan tuntutan tanggungjawab dengan sempurna. Situasi yang tidak memungkinkan seorang mukalaf menjalankan taklif syarak sebagaimana yang diperintahkan, memerlukan mereka untuk memilih antara dua perkara yang saling bertentangan seperti larangan memakan bangkai dan tuntutan memelihara nyawa. Keadaan *darurah* seperti ini berlaku dalam pelbagai aspek kehidupan yang memerlukan kepada pertimbangan kemaslahatan dan kemudahan. Justeru, artikel ini akan menjelaskan konsep *darurah* dalam perbincangan para ulama dan seterusnya menganalisis kaedah-kaedah *fiqhiyyah* sebagai elemen *istidlal* hukum yang berkaitan *darurah*. Kajian ini menggunakan rekabentuk kajian kualitatif dengan pendekatan kajian berbentuk analisis kandungan. Manakala metode pengumpulan data menggunakan pendekatan analisis dokumen. Data-data dan maklumat yang dikumpul kemudiannya dianalisis dengan pendekatan deskriptif dan komparatif. Hasil kajian menunjukkan terdapat perbezaan dalam pendefinisian *darurah* terutamanya oleh ulama silam dan kontemporari. Hal ini membawa kepada perbezaan ukuran yang diletakkan dalam menilai situasi itu sama ada ia boleh dianggap sebagai situasi *darurah* ataupun tidak. Namun, titik pertemuan yang jelas dalam kerangka konsep ini ialah sesuatu itu dianggap sebagai situasi *darurah* apabila ia mengancam *masalah* atau maqasid yang *daruri*. Secara umumnya, definisi yang dikemukakan oleh ulama kontemporari melengkapkan lagi definisi ulama silam dengan memasukkan elemen-elemen *daruriyyat* yang utama, iaitu agama, jiwa, akal, keturunan dan harta. Selain itu juga, terdapat 14 kaedah *fiqhiyyah* yang berkaitan *darurah* yang menjadi elemen *istidlal* para ulama sama ada sebagai dalil utama atau dalil sokongan. Kedudukan kaedah-kaedah *fiqhiyyah* tersebut perlu diketahui fungsi dan kekuatannya dalam *istidlal* agar natijah hukum yang dikeluarkan tepat dan bersesuaian.

Kata kunci: peranan, kaedah *fiqhiyyah*, *istidlal*, *darurah*

ANALYSIS OF HACCP IMPLEMENTATION IN THE MALAYSIAN HALAL INDUSTRY

Muhammad Raziq Ramzi¹ & Azri Bhari²

^{1,2}Akademi Pengajian Islam Kontemporari (ACIS), Universiti Teknologi Mara, 40450 Shah Alam.

ABSTRACT

Nowadays in Malaysia, cases of foodborne disease in many regions with the objective of bringing HACCP to communities, particularly tiny, free-lance food companies who are not normally radar-related. Halal food is an important component. As the Muslim world's population grows, so does the demand for food. Although the concept of halal overlaps with food safety and quality, the infrastructure for both food safety and the certification scheme are separate. The objective of the research is to analyze the HACCP implementation in the Malaysian industry. This research has chosen this nation based on following factors. Food safety and Halal are synonymous in Muslim countries. This is because Halal requires safe, healthy (toyyiban), and sanitary features. Then, Meat preparation and processing is one of the most important parts of Halal for Muslims and on the other hand, several impediments remain, including a lack of experience, a lack of resources, cumbersome processes, operational unpredictability, and so on. The most serious worry is a lack of experience and capacity to execute HACCP, as well as a lack of employee commitment to food safety. This study was conducted using qualitative research, using library and observation method to collect data. Then the data were analyzed using inductive, deductive and comparative methods of the topic material being discussed. The finding showed that Malaysia has established technical committee food system and agencies or bodies to maintain the HACCP implementation. However, there are problem occur especially about the cases of foodborne illness which is often happen with free-lance food operator and small operator but rarely happens with mass or big production company. Researchers hope that this research will help to give boost and insight towards what is really happen with Malaysia's Halal food with their HACCP implementation and shows what part that still to focused on regarding the cases and challenges that faces when implementing the HACCP in Malaysia. To emphasize, what we hope that the government will find solution for the small operator and free-lance food operator to produce more safe food and quality assurance.

Keywords: HACCP, SME, Foodborne illness, Halal player, MS, HAS

INTEGRATED EDUCATION IN KERALA: THE PIONEERING ROLE OF SAYYED ISMAIL SHIHABUDDIN POOKKOYA THANGAL OF PANOOR (1936-2010)

¹Mohd. Noh Abdul Jalil & ²Sayyed Mohamed Muhsin

¹Department of Usul Al-Din & Comparative Religion, Kulliyah of Islamic Revealed Knowledge and Human Sciences, International Islamic University Malaysia

²Department of Fiqh and Usul al-Fiqh, Kulliyah of Islamic Revealed Knowledge and Human Sciences, International Islamic University Malaysia

ABSTRACT

This paper aims at analysing the concept of integrated education and its implementation by Sayyed Ismail Shihabuddin Pookkoya Thangal of Panoor in Kerala, India. The scholar ardently advocated the importance of integrated education. He established educational institutions and spearheaded them till the end of his life. He believed that integrated education is instrumental in fulfilling the duties of a Mu'min (true believer) in this world, i.e., *Khilāfah* (vicegerency), *'ubūdiyyah* (servitude) and *amānah* (trust). In addition, He thought that due to various reasons, Islam is misunderstood and misrepresented in the modern world, which could only be rectified with proper da'wah works imbued with *al-ḥikmah* (wisdom). These works can only be done after Muslims profoundly mastering both Islamic and human sciences. This paper employs textual studies of relevant literature produced by Sayyed Ismail, followed by an analysis of its impacts on society. This paper found that Sayyed Ismail could be regarded among the first in Kerala who put forth the idea of education that integrates the Islamic sciences (Naqli knowledge) and the rational sciences (Aqli knowledge) with an aim to produce Muslims who can efficiently deal with the needs and challenges of the modern world.

Keywords: Education; Integrated; Islamic sciences; rational science; Kerala

INTERNATIONALISATION OF THE ISLAMIC THOUGHT: THE CONTRIBUTIONS OF SAYYED ISMAIL (1936-2010)

¹Sayyed Mohamed Muhsin & ²Mohd. Noh Abdul Jalil

¹Department of Fiqh and Usul al-Fiqh, Kulliyah of Islamic Revealed Knowledge and Human Sciences, International Islamic University Malaysia

²Department of Usul Al-Din & Comparative Religion, Kulliyah of Islamic Revealed Knowledge and Human Sciences, International Islamic University Malaysia

ABSTRACT

This paper examines the intellectual contributions of Sayyed Ismail Bukhari (1936-2010), a great scholar, author and reformer from South India. Sayyed Ismail, who is also locally known as Panoor Thangal, produced seminal works on Quranic exegesis, hadith, fiqh and theology during his lifetime. Despite the profound personality and pivotal works, no serious studies are found which critically scrutinise his theses on Islamic thought and religious studies. In addition, his books, mainly written in Arabic and some of them even published in some Arab countries, shed light on his Islamic thought, which upholds the dimensions of relevantization of Islamic knowledge. He exclusively chose Arabic, not his mother tongue Malayalam, in his writings for a reason. His target audience is not limited to his community in Kerala only but also the Muslim world. This paper analyses his works to further understand the contributions and impacts of Sayyed Ismail to Islamic thought in light of his various academic engagements and activism. Sayyed Ismail is indeed a reformer from Kerala whose reform works involve bringing the Muslim communities to champion the cause of humanity based on the teachings of Islam.

Keywords: Sayyed Ismail Bukhari; South India; Islamic thoughts.

CURATION CONTENTS AS A CORE COMPETENCY IN MOOC LEARNING AMONG STUDENTS USING ENGAGEMENT THEORY FRAMEWORK

¹Nik Rozilaini Wan Mohamed & ²Dziauddin Sharif

¹Faculty of Hotel and Tourism Management, Universiti Teknologi MARA, Cawangan Melaka, Kampus Bandaraya, 110 Off Jalan Hang Tuah, 75350 Melaka, Malaysia

²Academy of Contemporary Islamic Studies, Universiti Teknologi MARA, Cawangan Melaka, Kampus Bandaraya, 110 Off Jalan Hang Tuah, 75350 Melaka, Malaysia

ABSTRACT

The purpose of this paper to identify the curation contents effectiveness on online distance learning and to envision the requirements of the future generation of students on new ways on delivering the knowledge. The objective of this research is to distinguish the curation activity by assembly “knowledge presentations” in a Massive Open Online Courses (MOOCs) courses offered by Universiti Teknologi MARA, Malaysia. The major factor analysis of curator’s activities resulted in three factors based on engagement theory related with students work in a collaborative team, students work to develop skills and find a solution to a problem through use of curators’ presentation and students make a valuable contribution to the team whilst learning, creating an authentic learning experience where skills learned can be 'adapted' to real life. The theory was adapted from engagement theory with for constructs; behaviour engagement, cognitive engagement, emotional engagement, and agentic engagement that reflect the students’ academic achievement. The survey will be distributed to 86 Diploma students from UiTM evaluated one subject HTT167 under Massive Open Online Course (MOOCs), the quantitative will be conducted for the analysis using PLS SEM (Partial Least Squares Structural Equation Modelling) to analyse the data. The proposed study will a taxonomy of components that are included in the curation process, to increase students’ engagements in learning. The curation contents contribute to the students make a valuable contribution to the students’ teams whilst learning, creating an authentic learning experience where skills learned can be 'adapted' to real life problems that assist students to make decisions in their daily lives. The finding will improve the 21st century students’ knowledge and skills which requires personal and social skills, e.g., cognitive, and meta-cognitive skills from an individual and social perspective.

Keywords: Curation contents, Behaviour engagement, Emotional engagement, Cognitive engagement, Agentic engagement, Student’s performance, and Partial Least Square Analysis.

ANALYSIS THE IMPLEMENTATION OF THE HALAL LOGO IN THE FOOD INDUSTRY IN MALAYSIA

¹Nur Afini Abu Bakar & ²Azri Bhari

¹Academy of Contemporary Islamic Studies (ACIS), Universiti Teknologi Mara, 40450 Shah Alam.

²Academy of Contemporary Islamic Studies (ACIS), Universiti Teknologi Mara, 40450 Shah Alam

ABSTRACT

The Halal logo acts as a stamp of approval for the legality of products on the market. The installation of this type of certificate has benefited Muslim consumers since it provides them confidence in consuming products that bear the emblem, which acts as verification of the product's legitimacy. The objective of this research to identify the requirements for the halal logo in the food industry in Malaysia and to analyzing non -compliance with halal logos in the food industry. The research methodology used in this study through qualitative methods. This study was conducted using qualitative research, using library and using observation method to collect data. Data were analyzed using inductive, deductive and comparative methods on the topic material being discussed. The finding shows that, important the Halal logo for food industry to understand about implementation of the halal logo in the food industry. Researcher hope that this research can assist the authorities towards improvement in to implementation of halal logo more effectively to ensure the issue about misuse of Halal logo can be addressed more effectively by all communities.

Keywords: Halal logo, Food industry, JAKIM, Certification

DILEMA PENDIDIKAN KANAK-KANAK ROHINGYA DI MALAYSIA: SATU TINJAUAN AWAL

¹Aida Zahirah Samsudin & ²Napisah Karimah Ismail

^{1,2}Pusat Kajian Bahasa Arab dan Tamadun Islam, Fakulti Pengajian Islam, Universiti Kebangsaan Malaysia, 43600 UKM Bangi, Selangor, Malaysia

ABSTRAK

Malaysia merupakan negara pilihan bagi kebanyakan pelarian dan pencari suaka Rohingya di rantau ini untuk mendapatkan perlindungan antarabangsa. Namun begitu, naratif kehidupan pelarian Rohingya yang berada di seluruh Malaysia tidak jauh bezanya kerana mereka perlu berhadapan dengan cabaran hidup sebagai pelarian. Ini termasuklah kesukaran dalam mendapatkan akses pendidikan dan mata pencarian kerana sebahagian besar mereka tidak berpendidikan. Kedatangan golongan pelarian ini turut memberi impak negatif dengan peningkatan kadar jenayah di Malaysia. Ini kerana anak-anak pelarian yang tidak berpeluang mendapat pendidikan formal mudah dieksploitasi oleh pihak tertentu untuk terlibat dalam jenayah di samping terlibat dalam masalah sosial yang lain sehingga mendatangkan kebimbangan kepada pelbagai pihak. Oleh yang demikian, pendidikan kanak-kanak pelarian Rohingya dilihat sangat penting demi masa depan mereka yang lebih baik sama ada ketika dihantar pulang ke negara asal atau ditempatkan di negara ketiga. Kajian ini bertujuan meninjau realiti kehidupan pelarian Rohingya di Malaysia, khususnya dalam aspek pendidikan serta cabaran yang dihadapi oleh Pusat Bimbingan Alternatif (PBA) iaitu pihak yang menyediakan pendidikan bagi kanak-kanak Rohingya di Malaysia. Kajian kualitatif dengan menggunakan pendekatan kajian perpustakaan berdasarkan kajian lepas dari sumber primer dan sekunder. Kajian literatur ini mendapati bahawa situasi semasa pendidikan kanak-kanak Rohingya di Malaysia perlu dikaji semula dan cabaran yang dihadapi oleh PBA juga perlu diperhalusi khususnya dalam aspek infrastruktur, silibus, tenaga guru sukarelawan serta dana kewangan. Hal ini penting bagi mendedahkan realiti sebenar bagi membolehkan pihak-pihak yang terlibat khususnya badan bukan kerajaan (NGO) dan pertubuhan dari komuniti Rohingya bagi membantu usaha memperkasakan pendidikan masyarakat Rohingya di Malaysia serta menjadi panduan dalam memperbaiki kualiti sistem yang sedia ada.

Kata kunci: Pelarian; Rohingya di Malaysia; Pendidikan kanak-kanak; Pusat Bimbingan Alternatif

TINJAUAN KEKANGAN DAN PENDEKATAN BAGI PEMANTAPAN AKIDAH ISLAMIAH UMMAH MASA KINI

¹Zanirah Mustafa@Busu, ²Nur Syazana Adam, ³Hasnah Atikah Hassan Shukri & ⁴Noraini Junoh

^{1,2,4}Akademi Pengajian Islam Kontemporari, Universiti Teknologi MARA, Cawangan Kelantan, Kampus Machang, 18500 Machang, Kelantan

ABSTRAK

Akidah merupakan tunggak keimanan kepada Allah S.W.T dan Rasul-Nya. Akidah yang utuh bagi seorang Muslim melibatkan kepercayaan dengan rukun Iman yang akan mempengaruhi hala tuju perjalanan hidup seseorang insan, sesebuah masyarakat dan negara. Pada hari ini, ancaman ke atas akidah umat Islam semakin bertambah apabila dunia menjadi semakin terbuka melalui hubungan sosial yang meluas, kemajuan internet dan kemudahan maklumat. Pemikiran yang bercanggah dengan akidah Islam seperti sekular, liberal dan Syiah mula merebak ke atas generasi muda umat Islam. Umat Islam dikelirukan dengan bahan-bahan yang telah diselewengkan dengan memanipulasikan nas syarak. Justeru, artikel ini bertujuan mengenalpasti kekangan pemantapan akidah dan pendekatan dalam menyelesaikan masalah ummah. Kajian ini menggunakan rekabentuk kualitatif melalui kajian kepustakaan dengan meneliti maklumat yang terdapat dalam al-Quran, buku, artikel journal, makalah, berita dan seumpamanya. Hasil kajian mendapati wujud dua bentuk kekangan dalam memantapkan akidah Islamiah umat Islam masa kini, iaitu kekangan dalaman dan kekangan luaran. Kekangan dalaman yang paling utama adalah kejahilan dan kedangkalan umat Islam sendiri dalam memahami ajaran Islam. Manakala kekangan luaran yang paling utama pula adalah penularan ideologi sesat dan ancaman musuh Islam yang sentiasa berusaha menjatuhkan Islam secara terang-terangan mahupun seara halus. Namun, segala kekangan ini dapat diatasi dengan sebaiknya apabila semua pihak memainkan peranan masing-masing. Setiap umat Islam perlulah memantapkan diri dengan ilmu dan amal yang berterusan bagi menguatkan jasmani, intelek dan rohani. Setiap keluarga juga perlu mewujudkan suasana harmoni dengan penekanan pendidikan agama Islam bagi setiap ahli keluarga. Masyarakat pula perlu menguatkan solidariti ummah dalam menjaga akidah Islam dan pihak kerajaan seharusnya mengambil langkah pro-aktif dengan menggubal undang-undang yang khusus dalam memelihara akidah umat Islam. Implikasi kajian ini membantu umat Islam menjaga akidah dengan sebaiknya kerana akidah yang rosak boleh membawa kepada kesyirikan dan gugur iman. Kunci kepada anutan agama Islam adalah akidah yang menjadi akar kepada ajaran Islam.

Kata kunci: Kekangan; pendekatan; pemantapan akidah

KEFAHAMAN DAN KESEDARAN TUNTUTAN KEATAS ZAKAT EMAS DI KALANGAN WANITA: ANALISIS DALAM KOMUNITI WANITA DI DUNGUN, TERENGGANU

Muhamad Anas Ibrahim¹, Aemy Aziz², Nurul Ilyana Muhd Adnan³, Muhammad Saiful Islam Ismail⁴ & Syaimak Ismail⁵

¹Akademi Pengajian Islam Kontemporari Universiti Teknologi Mara (UiTM) Cawangan Terengganu

²Akademi Pengajian Islam Kontemporari Universiti Teknologi Mara (UiTM), Kota Samarahan, Sarawak

³Pusat Kajian Syariah, Fakulti Pengajian Islam, Universiti Kebangsaan Malaysia

⁴Akademi Pengajian Islam Kontemporari Universiti Teknologi Mara (UiTM) Cawangan Kedah

⁵Akademi Pengajian Islam Kontemporari Universiti Teknologi Mara (UiTM) Cawangan Johor

ABSTRAK

Emas merupakan perhiasan yang sangat menarik perhatian setiap wanita. Emas melambangkan nilai kekayaan dan perhiasan yang bersifat mewah kepada setiap manusia. Emas juga menjadi keinginan dan dambakan oleh setiap wanita kerana emas itu mampu menjadikan seseorang itu menjadi menarik dan menawan. Sifat emas yang mempunyai nilai yang tinggi dan reka bentuk yang menarik membuatkan setiap wanita inginkannya untuk di jadikan perhiasan mereka dan di pakai oleh mereka kemana-mana. Namun begitu, sifat emas sebagai barangan bernilai ini telah meletaknya sebagai salah satu harta yang di kenakan zakat di dalam islam. Zakat emas di kenakan kepada setiap pemiliknya di bawah kategori zakat harta. Hal ini kerana sifat emas yang bernilai dan bersifat barangan mewah itu menjadikannya sebagai salah satu kategori harta yang di kenakan zakat keatasnya. Zakat emas itu terlaksana sama ada emas yang di miliki tersebut di simpan atau emas itu di pakai sebaagi perhiasan wanita apabila mencukui syarat yang telah di tetapkan. Zakat ini merupakan salah satu tuntutan kepada umat islam yang berharta kerana zakat merupakan tuntutan dalam rukum islam yang ketiga iaitu kita wajib mengeluarkan sebahagian harta yang bukan milik kita kepada golongan yang layak mendapatkannya. Oleh itu kajian ini akan membincangkan tentang kesedaran di kalangan wanita tentang tuntutan membayar zakat emas perhiasan yang telah di gunakan oleh mereka.

Kata Kunci: Emas, Zakat Emas, Zakat Harta, Simpanan, Perhiasan

PEMBANGUNAN MINDA REMAJA MENURUT PERSPEKTIF ‘ULWAN: TINJAUAN TERHADAP AMALAN KELUARGA DI PUTRAJAYA

¹Izzah Nur Aida Zur Raffar, ²Hamidah Jalani, ³Nang Naemah Nik Dahalan, ⁴ Nor Adina Abdul Kadir, ⁵Sarah Dina Mohd Adnan, ⁶Mariam Farhana Md Nasir

^{1,2,3,4,5,6} Akademi Pengajian Islam Kontemporari (ACIS), Universiti Teknologi MARA Cawangan Melaka, Kampus Alor Gajah, 78000 Alor Gajah, Melaka, Malaysia

ABSTRAK

Remaja adalah aset berharga dan menjadi tonggak kekuatan bagi sesebuah negara, namun segelintir remaja muslim kini terjebak dengan tingkahlaku mengikut nafsu, budaya pergaulan bebas antara lelaki dan wanita, cara hidup dan fahaman jauh dari agama serta gejala-gejala sosial yang bakal merosakkan generasi Islam. Budaya maksiat ini wujud kerana sudah kehilangan rasa bangga terhadap tamadun, para ilmuwan dan keagungan sejarah umat Islam. Akhirnya lahir generasi remaja yang lalai memikirkan keadaan dan kepentingan umat Islam sehinggakan apabila Islam dicabar dan dipermainkan, mereka tidak ambil peduli. Justeru, kesilapan cara fikir dan haluan hidup remaja yang terpesong dari tuntutan Islam ini haruslah diperbetulkan dengan cara membangun dan memperkasakan nilai intelektual dalam diri. Sehubungan itu, kajian ini bertujuan untuk menganalisis kaedah pengamalan keluarga di Putrajaya dalam pembangunan intelektual anak remaja berteraskan perspektif ‘Ulwan. Reka bentuk kajian ini adalah kajian tinjauan dengan menggunakan instrumen soal selidik terhadap 384 responden yang dipilih secara bertujuan dalam kalangan ibu bapa muslim yang mempunyai anak remaja di Putrajaya. Manakala, data dianalisis dengan teknik statistik deskriptif menggunakan SPSS. Dapatan kajian menunjukkan majoriti ibu bapa menghantar anak ke sekolah agama untuk mendalami pengetahuan agama (min=3.44), mengenal pasti bakat dan potensi anak (min=3.44) serta mengenal pasti kecenderungan dan minat anak (min=3.41). Implikasi kajian ini dapat membantu ibu bapa memperkukuh ilmu keibubapaan terutama dalam aspek pembangunan minda perspektif Islam seterusnya dapat mengaplikasikannya dalam proses mendidik anak remaja dalam keluarga. Kajian ini turut memberi sumbangan ilmu kepada pihak bertanggungjawab seperti Lembaga Penduduk dan Pembangunan Negara (LPPKN), Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM), Jabatan Agama Islam Negeri, Kementerian Belia dan Sukan (KBM), Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) dan sebagainya dalam menguruskan hal ehwal remaja dan kekeluargaan di Malaysia agar lebih progresif dan berkesan.

Kata Kunci: Remaja, Pembangunan Minda, ‘Ulwan, Keluarga, Putrajaya

MEKANISME AGIHAN ZAKAT MAIK KEPADA GOLONGAN ASNAF DAN MISKIN DI NEGERI KELANTAN

**Muhamad Anas Bin Ibrahim¹, Aemy Bin Aziz², Nurul Ilyana Muhd Adnan³,
Muhammad Saiful Islam Bin Ismail⁴ & Syaimak Ismail⁵**

¹Akademi Pengajian Islam Kontemporari Universiti Teknologi Mara (UiTM) Cawangan Terengganu

²Akademi Pengajian Islam Kontemporari Universiti Teknologi Mara (UiTM), Kota Samarahan, Sarawak

³Pusat Kajian Syariah, Fakulti Pengajian Islam, Universiti Kebangsaan Malaysia

⁴Akademi Pengajian Islam Kontemporari Universiti Teknologi Mara (UiTM) Cawangan Kedah

⁵Akademi Pengajian Islam Kontemporari Universiti Teknologi Mara (UiTM) Cawangan Johor

ABSTRAK

Zakat merupakan salah satu rukun dalam rukun Islam yang diwajibkan ke atas semua umat Islam untuk menunaikannya. Kutipan dan agihan zakat merupakan perkara yang penting dalam sistem pengurusan zakat di setiap pusat zakat negeri. Pusat pengurusan zakat negeri Kelantan terletak di bawah kelolaan Majlis Agama dan Adat Istiadat Melayu Kelantan (MAIK) yang mendapat kuasa sepenuhnya daripada Sultan Kelantan dan merupakan satu-satunya organisasi yang menguruskan zakat di negeri ini. Agihan harta amat di galakan dalam Islam. Hal ini kerana melalui agihan yang di jalankan mampu meningkatkan taraf kehidupan dan perbelanjaan golongan yang memerlukan. Oleh itu agama Islam telah menyediakan pelbagai mekanisma agihan bagi membantu golongan yang memerlukan. Antara bentuk mekanisma agihan yang terdapat di dalam islam adalah melalui agihan zakat. Oleh itu kajian ini di jalankan untuk menganalisis program pengagihan zakat dalam kalangan asnaf di negeri Kelantan dan golongan asnaf yang bersasar. Kajian juga akan membincangkan bentuk agihan dan bantuan yang di sediakan kepada golongan asnaf dan jumlah peruntukan yang diberikan kepada golongan yang layak mendapatkannya. Metodologi kajian ini menggunakan kaedah temubual dan analisis data. Hasil perbincangan dan temubual yang dilakukan dan hasil kutipan data yang diperolehi akan di analisis bagi memenuhi objektif di dalam kajian.

Kata Kunci: Mekanisma Agihan, Zakat, Asnaf Miskin, Kelantan

ANALYSIS OF COMMUNITY UNDERSTANDING OF ISLAMIC INHERITANCE MANAGEMENT INSTITUTIONS IN MALAYSIA

Khairul Anam Naqiuddin Muhamad¹ & Azri Bhari²

^{1,2}Akademi Pengajian Islam Kontemporari (ACIS), Universiti Teknologi Mara, 40450 Shah

ABSTRACT

The division of Islamic inheritance (faraid) is a ruling that has been stated through the verses of the Qur'an known as the verse of mawarith from surah an-Nisa 'is closely related to rights and responsibilities. Certainly, there are benefits and benefits to the economy and social well-being from the laws and regulations laid down by Allah S.W.T. The acceptance of Islamic law is well received and practiced in Malaysia by a legislature that specializes in Islamic law. However, in Islamic inheritance claims in Malaysia, there are a variety of agencies from different jurisdictions handling the administration and division of Islamic inheritance as a result of the legacy of the colonial legal system. This diversity of agencies and legislation leads to different procedures resulting in confusion and complexity in Islamic inheritance claims among the general public. The objective of this research is to describe the institutions involved in Islamic inheritance, to compare the functions between the institutions involved, and to analyse the community's understanding of the functions of Islamic inheritance institutions in Malaysia. The study was conducted using qualitative research, using library and observation methods to collect data. Next, the data were analysed using inductive, deductive and comparative methods on the topic material being discussed. The results of this study found that the various institutions involved in the management and administration of Islamic inheritance, through various written laws and different procedures that cause "confusion" among the public not only arise during the process of division and administration of the estate but also arises thereafter. An effective solution requires the existence of integrated legislative power, and clear institutions as well as uniform methods and procedures.

Keywords: Islamic inheritance, jurisdictions, confusion, institutions, community's

PERWALIAN MENURUT PERSPEKTIF FIQH: SATU PERBINCANGAN KONSEPTUAL

Atiqah Hazman¹, Norhidayah Pauzi² & Bahiyah Ahmad³

¹Pensyarah Fakulti Pengajian Kontemporari Islam, Kolej Profesional Baitulmal, Kuala Lumpur, Malaysia

^{2,3}Pensyarah Kanan, Jabatan Fiqh dan Usul, Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya, Kuala Lumpur, Malaysia.

ABSTRAK

Perkahwin lari sentiasa menjadi isu hangat saban tahun. Ianya tidak mengira status sosial, boleh berlaku dalam kalangan orang kenamaan, artis dan orang biasa. Salah satu faktor berlakunya perkahwinan lari adalah disebabkan keengganan wali memberikan keizinan untuk berkahwin. Dalam kebanyakan kes yang berlaku, pasangan mengambil jalan pintas dengan berkahwin lari di Selatan Thailand bagi menghalalkan hubungan mereka. Perbuatan melarikan diri ke Selatan Thailand umpama menafikan keautoritian wali *mujbir* dalam sebuah perkahwinan. Objektif artikel ini adalah membincangkan konsep perwalian dalam institusi perkahwinan menurut perspektif syarak seterusnya menilai permasalahan berkaitan perwalian bagi polemik pasangan yang berkahwin lari di Selatan Thailand. Kajian ini menggunakan metode kepustakaan yang tertumpu kepada penelitian sumber primer merangkumi kitab klasik, tafsiran al-Quran dan Sunnah serta kajian-kajian kes di mahkamah. Kemudian dianalisis menggunakan metode deduktif dan induktif. Hasil kajian mendapati penggunaan wali hakim di Selatan Thailand tidak menepati konsep perpindahan perwalian disisi syarak khususnya bagi anak dara yang masih mempunyai wali yang sah di Malaysia. Sekali pun Islam memperakui kedudukan wali hakim dalam sebuah perkahwinan namun kedudukan wali hakim sebagai pengganti wali nasab yang sah adalah terhad selagi mana wali nasab masih lagi hidup dan mampu menguruskan perkahwinan anak perempuannya. Ini kerana bapa mempunyai autoriti paling utama sebagai wali terhadap anak perempuan yang masih dibawah tanggungjawabnya. Kajian ini berhasrat dalam membantu memberi cadangan penambahbaikan dalam penyelesaian kes kahwin lari di Malaysia yang melibatkan isu perwalian.

Kata kerja: Perwalian, Wali hakim, Institusi perkahwinan, kahwin lari

ANALYSIS ABOUT MANAGEMENT OF SADAQAH FUND AT MOSQUES IN SHAH ALAM

¹Hikmah Abd Rahim, ²Azri Bhari & ³Mohd Ashrof Zaki Yaakob

^{1,2,3}Academy Contemporary of Islamic Studies, Universiti Teknologi MARA, Cawangan Shah Alam, Kampus Shah Alam, 40450 Shah Alam, Shah Alam, Malaysia

ABSTRACT

All institutions, including mosques, have proper financial management. Mosques get resources in a variety of methods, including sadaqah, *infaq*, *zakat*, *wakaf*, and donations from many people. As a result, a mosque is a place that is not only dedicated for worship but also for a number of activities such as lectures, spiritual reminders, and Islamic carnival. Sadaqah fund administration should be systematic for people to try to get benefits from it. The purpose of this study is to examine the types of sadaqah fund management of the various mosques in Shah Alam. This research aims to analyze more about the mosque fund in managing sadaqah funds in Shah Alam. Nowadays, we are all too familiar with problems relating to mosque sadaqah fund management, such as a lack of sadaqah fund management, lack of activity, a lack of sources of income, inefficiency about financial management, and so on. This study was conducted using a qualitative research method, using library and observation method to collect data, including field study and document analysis. The field study will gather information through the interviews from several respondent mosque committees, including mosque officers such as the Imam, Bilal, Treasurer and others that related, while from the document analysis, data and information about mosque fund management will be collected from books, journals, articles, and the internet. The finding showed that different mosques have different types of sadaqah funds but in managing sadaqah funds using similar through the process of the management sadaqah funds. Based on the findings of this study, numerous mosques in Shah Alam will be used as a model for other mosques in managing their sadaqah funds.

Keywords: Management; Mosques; Sadaqah

DIALOG ANTARA AGAMA SEBAGAI SATU PENDEKATAN DAKWAH MASYARAKAT MAJMUK

Aemy Elyani Mat Zain¹ & Jaffary Awang²

¹Jabatan Kefahaman dan Pemikiran Islam, Kolej Universiti Islam Antarabangsa Selangor
(KUIS)

²Pusat Kajian Usuluddin dan Falsafah, Fakulti Pengajian Islam, Universiti Kebangsaan
Malaysia (UKM)

ABSTRAK

Realiti untuk berdakwah dalam arus globalisasi ini mendesak kepada kepelbagaian dan dinamika pendekatannya khususnya dalam menyantuni masyarakat majmuk. Salah satunya adalah dialog antara agama. Oleh itu artikel ini membincangkan apakah itu dialog antara agama secara umum, dan seterusnya membincangkan dua bentuk dialog antara agama sahaja daripada beberapa bentuk dialog antara agama yang diutarakan melalui kajian-kajian terdahulu. Dan seterusnya dianalisis kedua dialog ini yang boleh diaplikasikan sebagai medium dan pendekatan dalam berdakwah. Metod kajian adalah kualitatif. Hasil kajian mendapati bahawa metode dialog merupakan salah satu pendekatan yang harus diperluaskan dan dijadikan satu medium baru dalam mendekati sasaran mad'u dari pelbagai latarbelakang agama dan etnik.

Keywords: dialog antara agama, pendekatan dakwah, masyarakat majmuk

THE CONCEPT OF *AR RIJAL QAWWAMUN 'ALA AN-NISA'* IN COMBATING DOMESTIC VIOLENCE DURING COVID-19 PANDEMIC IN MALAYSIA

¹Farah Safura Muhammad & ²Fatin Nur Majdina Nordin

¹Senior Lecturer, Academy of Islamic Studies Contemporary, Universiti Teknologi MARA, Terengganu, Malaysia.

²Vice President, Malaysian Islamic Youth Movement (ABIM)

ABSTRACT

The country's Covid 19 pandemic has prompted the government to implement MCO beginning in March 2020. According to Royal Malaysia Police (PDRM) statistics, a total of 5260 cases of domestic violence were reported from January to December 2020. While *Talian Kasih* Ministry of Women, Family and Community Development (KPWKM) statistics show a total of 2540 cases were received during the same period. Meanwhile, 902 cases of domestic violence were reported in the first four months of 2021, from January to April. These statistics show that the issue of domestic violence necessitates the intervention and cooperation of multiple parties. The objective of this writing is to understand the empowerment of men in the Quran through the concept of *ar rijal qawwamun 'ala an-nisa'*. Secondly to propose a strategy for combating domestic violence in Malaysia and thirdly to introduce the initiative of NGO such as HELWA ABIM in combating domestic violence during pandemic. According to studies, financial problems and uncertainty about the future are among the factors that contribute to the occurrence of domestic violence. This issue should be thoroughly researched, beginning with the development and empowerment of men through the concept of *ar rijal qawwamun 'ala an-nisa'*. This conceptual paper focuses on several document analysis methods and discusses *ar rijal qawwamun 'ala an-nisa'* concept and domestic violence. As a result, the author proposes a strategy for empowering men in the household in order to reduce domestic violence in Malaysia such as enhancement to the marriage course module, male economic system empowerment and salary cuts for fixed income with direct payments into dependent bank accounts.

Keywords: ar rijal, qawwamun, nisa, Domestic Violence, Covid 19 issue

PENERIMAAN USAHAWAN KECIL MUSLIM DI KELANTAN TERHADAP AR-RAHNU: ANALISIS DARI PERSPEKTIF FAKTOR PROMOSI

¹Salimah Yahaya & ²Hainnur Aqma Rahim

¹ Akademi Pengajian Islam Kontemporari (ACIS), Universiti Teknologi MARA (UiTM) Cawangan Terengganu, Kampus Dungun, 23000 Dungun, Terengganu, Malaysia

² Fakulti Pengurusan dan Perniagaan, Universiti Teknologi MARA (UiTM) Cawangan Melaka, KM 26 Jalan Lendu, 78000 Alor Gajah, Melaka, Malaysia

ABSTRAK

Pajak gadai merupakan salah satu instrumen kewangan yang menyediakan pinjaman kecil kepada masyarakat. Pajak gadai begitu terkenal dalam kalangan masyarakat Malaysia terutamanya masyarakat Melayu sejak 100 tahun dahulu lagi. Kini, terdapat dua jenis pajak gadai yang beroperasi di Malaysia iaitu pajak gadai konvensional dan pajak gadai Islam. Pajak gadai Islam atau Ar-Rahnu beroperasi menggunakan prinsip-prinsip Islam. Sehingga kini, masih berlaku salah faham masyarakat terhadap Ar-Rahnu. Mereka beranggapan bahawa perkhidmatan Ar-Rahnu menjalankan operasi yang sama seperti pajak gadai konvensional. Selain itu, sukar untuk mengubah pemikiran sesetengah masyarakat untuk beralih kepada sistem gadaian yang mematuhi prinsip-prinsip syariah ekoran sudah merasa selesa menggunakan pajak gadai konvensional sejak sekian lama. Hal ini kerana pajak gadai konvensional terutamanya pajak gadai Cina telah beroperasi kira-kira 100 tahun dahulu, berbanding Ar-Rahnu pula baru sahaja beroperasi hampir 25 tahun di Malaysia. Persoalannya, bagaimanakah keadaan promosi yang dijalankan oleh institusi Ar-Rahnu sehingga perkhidmatan Ar-Rahnu ini agak sukar menandingi kemasyuran pajak gadai konvensional? Justeru, objektif artikel ini adalah untuk menganalisis faktor promosi yang mempengaruhi penerimaan usahawan kecil Muslim di Kelantan terhadap Ar-Rahnu. Artikel ini dilaksanakan menerusi kaedah kuantitatif dengan mengedarkan sebanyak 350 soal selidik kepada usahawan kecil Muslim di Kelantan. Data yang diperoleh dianalisis menggunakan *Statistical Package for Social Science* (SPSS) versi 22.0. Hasil penemuan kajian mendapati promosi yang dilaksanakan oleh Ar-Rahnu tidak berjalan dengan baik berdasarkan kepada jumlah purata min sederhana yang ditunjukkan ($M=3.47$). Secara implikasinya, faktor promosi merupakan faktor ekstrinsik (luaran), bagi kajian pada masa hadapan boleh dipertimbangkan untuk melihat hubungan penerimaan dengan faktor-faktor intrinsik (dalaman).

Keywords: Pajak gadai; Ar-Rahnu; Promosi; Usahawan Kecil; Kelantan

PEMIKIRAN AKIDAH MUHAMMAD BIN KHALIL AL-SAKUNI

¹Ahmad Arif Zulkefli, ²Muhammad Hafizi Rozali, ³Khairul Azhar Meerangani & ⁴Mohammad Fahmi Abdul Hamid

^{1,3,4}Akademi Pengajian Islam Kontemporari, Universiti Teknologi MARA, Cawangan Melaka, Melaka, Malaysia

²Fakulti Pengajian Kontemporari Islam, Universiti Sultan Zainal Abidin, Kampus Gong Badak, 21300, Kuala Nerus, Terengganu, Malaysia

ABSTRAK

Abu ‘Abd Allah Muhammad bin Khalil al-Sakuni al-‘Ishbili al-Qayrawani atau lebih dikenali dengan Muhammad bin Khalil al-Sakuni merupakan seorang tokoh ulama terkemuka dalam mazhab akidah Ahl al-Sunnah wa al-Jama‘ah al-Asha‘irah pada abad ke 7 Hijrah. Beliau meneruskan kesinambungan pemikiran akidah yang dibawa oleh Imam Abu al-Hasan al-Ash‘ari (m. 324H) di dunia barat Islam. Beliau merupakan seorang sarjana yang banyak meninggalkan sumbangan kepada keilmuan Islam khususnya dalam bidang akidah. Muhammad bin Khalil al-Sakuni mendapat sanjungan sebagai seorang mutakallimin yang terkemuka dalam kalangan ulama sezaman dengannya dan para sarjana Islam berikutnya sehingga ke hari ini. Ketokohan beliau terserlah berdasarkan karya-karyanya yang banyak dijadikan sebagai sumber rujukan para ulama Islam sepanjang zaman. Namun begitu, perbincangan berkaitan sumbangan beliau tersebut dilihat tidak banyak dikaji oleh pengkaji muta‘akhirin di rantau ini. Justeru itu, fokus utama kajian ini adalah untuk mengkaji sumbangan beliau dari aspek pemikiran akidah dan implikasi sumbangan tersebut terhadap perkembangan akidah Ahl al-Sunnah wa al-Jama‘ah al-Asha‘irah di dunia barat Islam. Bagi mencapai tujuan tersebut, kajian ini akan menggunakan kaedah kualitatif melibatkan analisis kandungan sumber primer (*maṣadir*) sama ada berbentuk manuskrip atau bahan bercetak dan juga sumber sekunder (*maraji’*). Kemudian data-data yang diperolehi, akan dianalisis menggunakan kaedah diskriptif. Dapatan kajian mendapati bahawa Muhammad bin Khalil al-Sakuni merupakan seorang ulama akidah terkenal yang telah memberikan sumbangan besar terhadap penyebaran mazhab al-Ash‘ari di dunia barat Islam. Pemikiran akidah yang ditonjolkan oleh beliau dapat dijadikan sebagai iktibar dan rujukan umat Islam dalam menghadapi kemelut serangan pemikiran yang bertentangan dengan ajaran Islam yang sebenar.

Kata Kunci: Pemikiran Akidah; Muhammad bin Khalil al-Sakuni; Ahl al-Sunnah wa al-Jama‘ah al-Asha‘irah

ANALISIS KEPUTUSAN MUZAKARAH MAJLIS KEBANGSAAN BAGI HAL EHWAL UGAMA ISLAM MALAYSIA (MKI) BERKAITAN COVID-19 DI MALAYSIA

¹Azri Bin Bhari & ²Mohd Hapiz Mahaiyadin

^{1,2} Akademi Pengajian Islam Kontemporari, Universiti Teknologi MARA, Shah Alam, Selangor, Malaysia

ABSTRACT

Pandemik COVID-19 yang melanda dunia termasuk Malaysia telah memberi kesan kepada pelbagai aktiviti sosial dan ekonomi masyarakat. Dalam konteks amalan dan aktiviti agama juga perlu kepada penjelasan hukum dan fatwa untuk merungkai permasalahan. Artikel ini bertujuan untuk menganalisis fatwa-fatwa berkaitan COVID-19 yang telah diputuskan oleh Jawatankuasa Muzakarah Majlis Kebangsaan Bagi Hal Ehwal Ugama Islam Malaysia (MKI). Kajian berbentuk kualitatif ini dilaksanakan dengan menggunakan metode pengumpulan data dan analisis data. Metode pengumpulan data dilakukan melalui penyelidikan perpustakaan. Data yang diperoleh dianalisis berdasarkan metode induktif, deduktif dan komparatif untuk mendapatkan hasil. Hasil kajian ini mendapati Jawatankuasa Muzakarah Majlis Kebangsaan Bagi Hal Ehwal Ugama Islam Malaysia (MKI) telah bersidang sebanyak empat kali sepanjang pandemik COVID-19. Fatwa-fatwa yang telah diputuskan dilihat mengalami perubahan terhadap pelaksanaan amalan-amalan ibadah masyarakat Islam. Perubahan fatwa-fatwa tersebut adalah dilihat perlu bagi mencapai maqasid syariah iaitu mendatangkan masalah dan menolak mafsadah.

Keywords: COVID-19, Fiqh, Hukum, Malaysia, Perubahan, Pandemik

ISU ‘MUD AJWA’ DAN IMPLIKASINYA TERHADAP PENGAMALAN KEWANGAN ISLAM SEMASA: SOROTAN LITERATUR

¹Mohd Asyadi Redzuan, ²Dziauddin Sharif & ³Mohamed Fairouz Abdul Khir

¹Akademi Pengajian Islam Kontemporari, Universiti Teknologi MARA Cawangan Johor, Kampus Segamat, Johor, Malaysia

²Akademi Pengajian Islam Kontemporari, Universiti Teknologi MARA Cawangan Melaka, Kampus Bandaraya Melaka, Melaka, Malaysia

³International Centre for Education in Islamic Finance (INCEIF), Kuala Lumpur, Malaysia

ABSTRACT

Permasalahan ‘*mud ajwa*’ merupakan salah satu isu hangat dalam perbincangan riba al-buyu’. Permasalahan ‘*mud ajwa*’ secara umumnya merujuk kepada pertukaran di antara dua barang ribawi, yang mana semasa pertukaran tersebut berlaku, turut digabungkan sekali pada barang ribawi yang ditukar itu dengan barang ribawi jenis lain atau barang bukan ribawi sehingga kelihatan secara zahirnya berlaku ketidaksamaan dari aspek kuantiti, timbangan atau berat, sekaligus membawa kepada pelanggaran kepada syarat penting jualbeli barangan ribawi iaitu persamaan kuantiti (*tamathul*). Hal ini membawa kepada berlakunya perselisihan pendapat dalam kalangan fuqaha mengenai hukum penjualannya yang turut dipengaruhi oleh perbezaan dalam metodologi berijtihad. Dengan menggunakan kaedah penyelidikan perpustakaan, kertas kerja ini dilakukan untuk menjelaskan pandangan fuqaha secara umum mengenai permasalahan mud ajwah, sebab berlakunya perselisihan pendapat serta mengenalpasti ruang-ruang yang boleh diterokai oleh kaedah ini untuk diaplikasikan dalam muamalat semasa. Kaedah mud ajwah dilihat berupaya dijadikan sebagai panduan dalam menyelesaikan isu-isu muamalat semasa. Perlaksanaannya tertakluk kepada peraturan-peraturan yang telah digariskan oleh para fuqaha demi menutup pintu riba.

Keywords: Mud ajwah; Riba; Ijtihad

SEMAKAN ARAH KIBLAT MASJID-MASJID WARISAN: KAJIAN DI NEGERI MELAKA

¹Mohd Razlan Ahmad, ²Radzuan Nordin & ³Nor Nazmi Razali

¹Akademi Pengajian Islam Kontemporari (ACIS), Universiti Teknologi MARA (UiTM),
40450 Shah Alam, Selangor, Malaysia

²Institut Pengurusan Teknologi dan Kemanusiaan (IPTK), Universiti Teknikal Malaysia
Melaka (UTeM), 76109 Durian Tunggal Melaka

³Bahagian Falak Syarie, Jabatan Mufti Negeri Melaka, Aras 2 & 3 Pusat Islam Melaka, Bukit
Palah, 75150 Melaka

ABSTRAK

Penentuan arah kiblat yang bagi negara-negara yang jauh daripada Masjidil Haram di Mekah seperti Malaysia memerlukan ilmu dan kemahiran yang khusus terutama dalam bidang ilmu falak. Ini kerana arah kiblat merupakan salah satu elemen yang amat penting dalam kesempurnaan ibadah bagi umat Islam khususnya ibadah solat. Kedatangan Islam di Tanah Melayu khususnya di Melaka pada suatu ketika dahulu telah mempengaruhi pembinaan masjid-masjid sebagai wadah kesatuan umat Islam sebagai pusat penyebaran ilmu. Justeru, kajian ini bertujuan untuk mengkaji arah kiblat masjid-masjid yang berusia melebihi 50 tahun dan masih digunakan sehingga hari ini yang dikenali sebagai masjid warisan. Di samping itu, kajian ini ingin memastikan isu mengenai status arah kiblat masjid warisan dapat diselesaikan dengan kaedah semakan dan pengukuran semula yang terkini. Ini kerana kajian yang dilaksanakan oleh pihak Jabatan Mufti Melaka dengan kerjasama Jabatan Ukur dan Pemetaan Malaysia (JUPEM) telah mendapati bahawa arah kiblat masjid-masjid warisan ini tidak menepati arah kiblat sebenar yang telah ditetapkan di Malaysia bagi negeri Melaka iaitu pada azimut 292° . Metodologi kajian berasaskan analisa dokumen dan kajian lapangan telah dijalankan di 55 buah masjid warisan yang berusia antara 50 tahun hingga 293 tahun di seluruh Melaka. Hasil daripada kajian ini telah mendapati terdapat perselisihan azimut kiblat lama pada masjid warisan tersebut dengan nilai azimut kiblat semasa di antara $00^{\circ} 00' 11''$ hingga $17^{\circ} 28' 12''$. Kajian ini diharap dapat memelihara masjid warisan sebagai sebuah pusat penyebaran ilmu dan tempat yang menepati kehendak maqasid syariah dari dahulu sehingga kini.

Kata kunci: masjid warisan, arah kiblat, ilmu falak, astronomi Islam, astrofiqh

PERANAN KOMPLEKS FALAK AL-KHAWARIZMI, MELAKA DALAM PELANCONGAN ASTRONOMI DI MALAYSIA

¹Mohd Razlan Ahmad, ^{1,3,4}Nur Nafhatun Shariff, ⁵Nor Nazmi Razali, ²Mohd Takiyuddin Ibrahim, ¹Mohd Paidi Norman

^{1,2}Akademi Pengajian Islam Kontemporari (ACIS), Universiti Teknologi MARA (UiTM),
40450 Shah Alam, Selangor, Malaysia

²Akademi Pengajian Islam Kontemporari (ACIS), Universiti Teknologi MARA (UiTM),
Cawangan Selangor, Kampus Dengkil, 43800 Dengkil, Selangor, Malaysia

³Institut Sains (IOS), Universiti Teknologi MARA (UiTM),
40450 Shah Alam, Selangor, Malaysia

⁴Islamic Astronomy & Solar Astrophysics (IASA), Universiti Teknologi MARA (UiTM),
40450 Shah Alam, Selangor, Malaysia

⁵Bahagian Falak Syarie, Jabatan Mufti Negeri Melaka

ABSTRAK

Balai cerap merupakan salah satu elemen penting dalam bidang astronomi. Balai cerap dilihat telah memainkan peranan yang cukup penting dalam meningkatkan pengetahuan, dan kesedaran mengenai kepentingan mempelajari ilmu astronomi/sains angkasa melalui aktiviti penyelidikan dan pendidikan. Di samping itu, balai cerap juga dilihat berpotensi untuk menjadi salah satu destinasi tarikan pelancong atas faktor lokasi dan daya tarikan yang ada di balai cerap. Justeru, balai cerap berpotensi untuk dibangunkan sebagai salah satu pusat aktiviti pelancongan astronomi di Malaysia. Kajian ini melihat potensi Kompleks Falak Al-Khawarizmi, Melaka sebagai salah sebuah pusat pelancongan astronomi di Malaysia melalui peranan dan aktiviti yang dijalankan. Kajian ini menggunakan metodologi analisa dokumen untuk meneliti sejauhmana peranan yang telah dijalankan oleh balai cerap tersebut bagi tujuan pelancongan astronomi. Dalam kajian ini Kompleks Falak Al-Khawarizmi, Melaka telah dipilih sebagai lokasi kajian. Hasil daripada kajian ini mendapati bahawa balai cerap ini menepati elemen pelancongan astronomi yang dikaji berdasarkan peranan yang telah dijalankan iaitu aktiviti-aktiviti berasaskan astronomi.

Kata kunci: Pelancongan astronomi, astrotourism, balai cerap, observatori, falak

KEBERKESANAN AGIHAN ZAKAT TERHADAP ASNAF FISABILILLAH DI NEGERI KELANTAN

¹Wan Siti Zahratul Wahdah Wan Azlan & ²Noor Hasyimah Sulaiman

¹Academy Contemporary of Islamic Studies, Universiti Teknologi MARA Shah Alam, 40450, Selangor, Malaysia

²Academy Contemporary of Islamic Studies, Universiti Teknologi MARA, Cawangan Terengganu, Kampus Dungun, 23000 Dungun Terengganu, Malaysia

ABSTRAK

Masalah keciciran pendidikan di kalangan orang Islam perlu diperhalusi dengan teliti dan diselesaikan dengan segera agar semua individu Muslim mendapat peluang untuk melanjutkan pengajian ke peringkat yang lebih tinggi. Pengagihan zakat kepada asnaf fisabilillah dalam bidang pendidikan dapat memberikan peluang kepada asnaf untuk melanjutkan pengajian ke tahap yang lebih tinggi walaupun pada asalnya mereka tidak mempunyai kemampuan dari sudut kewangan. Kajian ini dijalankan dengan objektif untuk mengenalpasti keberkesanan agihan zakat terhadap asnaf *fisabilillah* yang menerima agihan zakat daripada Majlis Agama Islam dan Adat Istiadat Melayu Kelantan (MAIK). Namun demikian, kajian ini hanya memfokuskan kepada individu yang menerima agihan zakat untuk membantu menampung perbelanjaan pengajian golongan asnaf di institusi pengajian tinggi yang terpilih. Bagi memperolehi data kajian, pendekatan kuantitatif digunakan dengan mengedarkan borang soal selidik kepada penerima zakat daripada kalangan asnaf fisabilillah dalam bidang pendidikan. Seterusnya, data yang diperolehi, dianalisis menggunakan Statistical Package for the Social Science (SPSS) versi 26. Hasil daripada kajian ini menunjukkan bahawa agihan zakat amat berkesan dalam menyelesaikan masalah ketidakmampuan melanjutkan pengajian dan juga banyak memberikan motivasi kepada asnaf untuk meningkatkan pencapaian akademik mereka. Situasi ini berlaku kerana penerima agihan zakat dapat memberikan sepenuh perhatian kepada pembelajaran kerana tidak lagi dibelenggu dengan masalah kewangan. Kesimpulan, agihan zakat kepada asnaf *fisabilillah* dalam bidang pendidikan ini sebenarnya dapat memberikan masa hadapan yang lebih cerah kepada asnaf dan dapat membantu mereka untuk berdikari setelah menamatkan pengajian kelak. Namun, penilaian yang teliti perlu dibuat supaya hanya mereka yang benar-benar layak sahaja menerima agihan zakat ini bagi memastikan keberkesanan agihan zakat dapat digarapkan.

Kata kunci: Agihan, zakat, asnaf, *fisabilillah*

PENERAPAN NILAI KEROHANIAN DALAM PERANCANGAN KERJAYA PELAJAR TVET

¹Ahmad Rosli Mohd Nor, ²Mohammad Fahmi Abdul Hamid & ³Khairul Aizal Osman

^{1,2}Academy of Islamic Contemporary Studies, Universiti Teknologi Mara, Cawangan Melaka,
Melaka, Malaysia

³Kolej Komuniti Masjid Tanah, Melaka, Malaysia

ABSTRAK

Kerjaya merupakan satu agenda penting dalam Islam dalam merealisasikan konsep dunia sebagai jambatan ke akhirat. Kerjaya yang baik perlu dirancang bagi memastikan ianya kongruen, halal dan menepati kehendak Islam walaupun dalam bidang teknikal yang penuh dengan amali dan kerja tangan. Penerapan nilai kerohanian merupakan perkara yang perlu ada dalam perancangan kerjaya bagi memastikan pelan perancangan menepati kehendak syariat Islam. Justeru kajian ini telah dilakukan untuk meneroka penerapan nilai kerohanian dalam perancangan kerjaya pelajar TVET (Technical and Vocational Education Training). Kajian berbentuk kualitatif ini menggunakan Focus Group Discussion (FGD) sebagai kaedah kutipan data. Peserta kajian terdiri daripada 12 orang lulusan kolej komuniti dan politeknik telah berjaya dalam kerjaya yang digabungkan bersama tiga (3) orang pensyarah teknikal yang berpengalaman bagi menguatkan hasil dapatan. Hasil analisis tema terhadap perbincangan FGD telah berjaya menemui enam (6) Tema Utama dan 10 Sub Tema. Tema utama ialah (1) Niat, (2) Azam, (3) Sabar, (4) Istiqamah, (5) Doa dan Tawakal, dan (6) Jaga Hubungan. Hasil kajian ini dapat dijadikan panduan untuk pelajar TVET dalam merangka kerjaya mereka berpandukan syariat Allah swt.

Kata kunci: Perancangan Kerjaya; Teknikal; Nilai Kerohanian

KELESTARIAN KEWANGAN SOSIAL GOLONGAN MISKIN RENTAN MELALUI MEKANISME i-CSR BERASASKAN QARD AL-HASAN.

¹Norajila Che Man, ²Mohd Faizal P. Rameli, ³Wan Noor Hazlina Wan Jusoh & ⁴Nurul Hidayah Mansor

^{1,2}Akademi Pengajian Islam Kontemporari, UiTM Cawangan Melaka

³Akademi Pengajian Islam Kontemporari, UiTM Cawangan Terengganu

⁴Akademi Pengajian Islam Kontemporari, UiTM Cawangan Negeri Sembilan

ABSTRAK

Situasi pandemik COVID-19 yang melanda dunia telah memberi kesan kepada kegiatan ekonomi negara dan telah menyumbang kepada peningkatan golongan miskin rentan. Golongan isi rumah rentan atau miskin rentan merupakan istilah baru yang digunakan bagi menggambarkan keadaan atau status seseorang yang berubah daripada mampu kepada tidak mampu tanpa mereka bersedia menghadapinya. Fenomena kemiskinan ini boleh berlaku ke atas penduduk di bandar, pinggir bandar atau luar bandar. Kesan sosial terhadap golongan miskin rentan adalah lebih besar disebabkan ketidaksediaan mereka menjadi miskin berbanding golongan yang sedia miskin atau miskin tegar. Oleh itu, perlunya mekanisme yang mapan bagi mencapai matlamat kebajikan sosial dan kesejahteraan ekonomi yang lebih holistik untuk golongan ini. Penawaran produk berasaskan Qard al-Hasan merupakan satu bentuk mekanisme agihan kekayaan yang boleh digunakan untuk mencapai kebajikan sosial dan kesejahteraan ekonomi di samping bertujuan menyalurkan dana bersifat sosial kepada pemegang taruh termasuklah golongan miskin rentan. Sehubungan dengan itu, kajian ini dilakukan melihat kesesuaian mekanisme i-CSR iaitu Qard al-Hasan dalam membantu golongan miskin rentan mendapatkan pembiayaan dari institusi kewangan Islam dan menganalisis potensi Qard al-Hasan sebagai mekanisme i-CSR yang holistik untuk kelestarian kewangan golongan miskin rentan. Kajian ini akan mengadaptasi kaedah kajian eksplorasi melalui kaedah temu bual dan analisis kandungan kajian terdahulu bagi memahami konsep i-CSR dan Qard al-Hasan. Kaedah temu bual dilakukan terhadap para informan yang terpilih dan berautoriti dalam mengupas persoalan mengenai i-CSR dan Qard al-Hasan. Kaedah analisis kandungan secara deduktif dan induktif digunakan dalam fasa analisis data. Hasil awal kajian mendapati aktiviti keusahawanan dapat membantu golongan miskin rentan keluar dari kepompong kemiskinan. Justeru, penyediaan produk berasaskan Qard al-Hasan di bawah inisiatif i-CSR dapat membantu kelestarian kewangan sosial golongan miskin rentan ini.

Keywords: Qard al-Hasan, i-CSR, miskin rentan

**PENGAMALAN ZIKIR DALAM MAJLIS ZIKIR TAREKAT
AL-SYAZULIYAH AL-DARQAWIYAH DI NEGERI SEMBILAN**

¹Mohammad Fahmi Abdul Hamid, ²Ahmad Rosli Mohd Nor, ³Khairul Azhar Meerangani, ⁴Mohd Farhan Md Ariffin & ⁵Muhammad Taufiq Md Sharipp

^{1,3,5}Akademi Pengajian Islam Kontemporari, Universiti Teknologi MARA, Cawangan Melaka, Kampus Alor Gajah, 78000 Alor Gajah, Melaka, Malaysia

²Akademi Pengajian Islam Kontemporari, Universiti Teknologi MARA, Cawangan Melaka, Kampus Bandaraya Melaka, 75350 Melaka, Malaysia

⁴Pusat Kajian al-Quran dan Sunnah, Fakulti Pengajian Islam, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Malaysia

ABSTRAK

Tarekat tasawuf merupakan satu amalan kerohanian yang melibatkan berbagai elemen dalam proses pembentukan peribadi individu dan untuk mendekatkan diri kepada Allah SWT. Dalam tarekat tasawuf terkandung pelbagai kaedah dan amalan yang boleh dilaksanakan bagi meningkatkan tahap kerohanian individu. Kaedah ini melengkapi ilmu secara teori dan praktikal yang perlu dilaksanakan bagi mereka yang telah bersedia untuk menempuh jalan tasawuf. Walau bagaimanapun, perlu ditegaskan, pilihan untuk beramal dengan tarekat tasawuf haruslah menepati landasan syariat. Demikian itu, perlunya penilaian terhadap tarekat tasawuf yang ingin diamalkan oleh individu dalam memastikan tarekat tersebut menepati syariat Allah SWT dan sunnah Nabi SAW. Oleh itu, kajian ini mengetengahkan pengamalan zikir dalam majlis zikir tarekat *al-Syazuliyah al-Darqawiyah* di Negeri Sembilan dan keselariannya menurut perbincangan al-Quran dan al-Sunnah. Kajian ini menggunakan metodologi kualitatif yang bersifat analisis deskriptif melalui analisis dokumen berkaitan sumber ambilan tarekat, kaedah pemerhatian dalam majlis zikir dan temu bual bersama syekh tarekat sebagai data sokongan. Mekanisme penganalisan terhadap pengamalan tersebut menggunakan hadis sebagai dalil utama, disokong dengan dalil al-Quran serta pendapat ulama. Hasil kajian mendapati pengamalan zikir dalam majlis zikir tarekat *al-Syazuliyah al-Darqawiyah* di Negeri Sembilan bertepatan dengan perbincangan al-Quran, hadis mahupun pendapat para ulama. Keselarian praktis zikir dalam majlis zikir tarekat dengan penetapan syarak boleh diteruskan sebagai satu bentuk pengamalan kerohanian dalam kalangan masyarakat.

Kata Kunci: Tarekat; *al-Syazuliyah*; *al-Darqawiyah*; Tasawwuf; Negeri Sembilan

PANDANGAN PESERTA TENTANG PENCAPAIAN SELEPAS MENYERTAI PROGRAM REALITI TV AGAMA DI MALAYSIA

¹Muhamad Faisal Ashaari & ²Nabil Ahmad

¹Pusat Kajian Dakwah dan Kepimpinan, Fakulti Pengajian Islam, UKM, 43600 Bangi Selangor Darul Ehsan.

²Bahagian Keurusetiaan & Hubungan Luar, Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM), Blok A dan B, Kompleks Islam Putrajaya, No.23, Jalan Tunku Abdul Rahman, Presint 3, 62100 Putrajaya.

ABSTRAK

Program realiti TV agama merupakan sebuah genre program realiti berunsurkan dakwah di samping hiburan yang disesuaikan dengan syariat Islam. Di Malaysia, pelbagai program realiti TV agama diterbitkan untuk melatih dan melahirkan pendakwah kontemporari yang mampu membimbing masyarakat tentang Islam. Namun, kejayaan program ini tidak sekadar dari sudut menganjurkan program tetapi ia membawa suatu harapan dan tanggungjawab yang besar sebagai seorang yang mempunyai pengetahuan dalam agama. Oleh yang demikian, kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti pandangan peserta program realiti TV agama tentang pencapaian dan hala tuju kehidupan mereka dalam membawa watak seorang yang mempunyai kemahiran menyampaikan mesej agama di khalayak. Kaedah kajian kualitatif dipilih menerusi Instrumen temu bual separa berstruktur. Temu bual dilakukan dengan sepuluh orang informan yang terdiri daripada peserta yang menyertai dan terlibat dengan pelbagai program realiti TV agama. Hasil kajian mendapati peserta secara umumnya merasakan perbezaan yang signifikan sebelum dan selepas menyertai program realiti TV agama. Mereka kini lebih dikenali dan popular selepas penyertaan mereka dalam program tersebut. Mereka juga mempunyai perancangan jangka masa panjang sebagai pendakwah yang berjaya.

Kata kunci: realiti TV, dakwah, televisyen, ustaz, hiburan

JAWI PERANAKAN: STATUS DAN PERANANNYA DALAM MEMBUDAYAKAN EKONOMI MELAYU

¹Hamidah Jalani, ²Izzah Nur Aida Zur Raffar, ³Sarah Dina Mohd Adnan, ⁴Nor Adina Abdul Kadir, ⁵Nang Naemah Nik Dahalan & ⁶Mariam Farhana Md Nasir

^{1,2,3,4,5}Akademi Pengajian Islam Kontemporari (ACIS), UiTM Cawangan Melaka

ABSTRAK

Pembukaan Pulau Pinang sebagai sebuah pelabuhan dan pengiktirafannya sebagai sebuah bandar kosmopolitan telah mendorong penghijrahan pendatang-pedagang ke Tanah Melayu. Di samping polisi yang diterapkan oleh pihak Inggeris sebagai Negeri-Negeri Selat dan 'bebas' dari naungan raja-raja Melayu menjadikan Pulau Pinang bebas membangun mengikut kehendak Inggeris. Statusnya sebagai bandar yang maju dan moden membuka peluang dan tarikan kepada pedagang dari gugusan kepulauan Melayu, Cina, India, Arab dan Eropah berhijrah ke pulau ini. Impak penghijrahan dan proses asimilasi telah membentuk satu keturunan baharu yang dikenali sebagai 'Jawi Peranakan' atau 'Jawi Pekan'. Walaupun pengkajian mengenai golongan ini telah sekian lama diperbahas, namun isu Melayu dan kemelayuan masih dibincangkan. Adakah golongan ini diiktiraf sebagai sebahagian dari Melayu atau dikenali sebagai 'pendatang' seperti diperkatakan dalam membincangkan peranan dan status golongan migrasi yang berhijrah ke Tanah Melayu suatu ketika dahulu. Batasan kajian hanya meliputi negeri Pulau Pinang kerana negeri ini menjadi batu loncatan kepada pendatang dan pedagang untuk berhijrah ke negeri-negeri lain di Malaysia. Melalui kajian ini, penulis menggunakan metod analisa data dengan mengumpul dan menjalankan kajian perpustakaan bagi menjelaskan status dan peranan mereka dalam pembangunan negara. Hasil kajian mendapati, kewujudan Jawi Peranakan dalam pembangunan negara masih wujud dengan watak sebagai Melayu dan Jawi Peranakan.

Kata kunci: Pulau Pinang, pedagang, Jawi Peranakan, sumbangan, ekonomi.

DIGITALISASI SISTEM PENGURUSAN ZAKAT DI MALAYSIA: POTENSI DAN CABARAN

¹Muhammad Taufik Md Sharipp, ²Khairul Azhar Meerangani, ³Muhammad Ikhlas Rosele, ⁴Mohammad Fahmi Abdul Hamid & ⁵Abdul Qayuum Abdul Razak

^{1,2,4,5}Academy of Contemporary Islamic Studies, Universiti Teknologi MARA Cawangan Melaka, 78000 Alor Gajah, Melaka, Malaysia

³Academy of Islamic Studies, Universiti Malaya, 50603 Kuala Lumpur, Malaysia

ABSTRAK

Revolusi Industri 4.0 telah menyumbang kepada perkembangan pesat dalam teknologi maklumat dan komunikasi. Pembangunan pelbagai aplikasi dalam talian dan platform media sosial telah memberi kesan yang positif terhadap kehidupan manusia. Perkembangan ini secara tidak langsung turut menyumbang kepada perubahan pola perkhidmatan institusi sosial seperti zakat terutamanya melibatkan segmen digital. Meskipun sering dilaporkan peningkatan kutipan dan agihan zakat, namun isu-isu tertentu sering melatari persepsi masyarakat terhadap sistem pengurusan zakat. Faktor kurang pendedahan maklumat dan perkhidmatan yang kurang efektif telah mendorong gejala mengagihkan sendiri bantuan zakat kepada asnaf tanpa melalui institusi zakat. Justeru, institusi zakat di setiap negeri perlu mengambil langkah proaktif dalam menguruskan sistem penyampaian dan perkhidmatan zakat seiring dengan perkembangan semasa. Kajian ini bertujuan mengenalpasti potensi dan cabaran implementasi segmen digital dalam sistem pengurusan zakat di Malaysia. Kajian dijalankan secara kualitatif menerusi sorotan terhadap sumber primer dan sekunder berkaitan digitalisasi zakat serta penelitian terhadap laman web institusi zakat di Malaysia bagi meninjau pendekatan digitalisasi yang dilaksanakan oleh setiap negeri. Dapatan merumuskan potensi pengadaptasian segmen digitalisasi yang besar dan masih kurang diterokai di setiap negeri. Tuntasnya, pengadaptasian segmen digitalisasi dalam pengurusan zakat berpotensi meningkatkan kecekapan dan keberkesanan kualiti perkhidmatan institusi zakat di Malaysia. Maka, inisiatif yang sewajarnya perlu digerakkan bagi mewujudkan dan membangunkan segmen digitalisasi ini selaras dengan perkembangan Revolusi Industri 4.0 dan Dasar Digital Negara.

Kata kunci: Digitalisasi, Potensi, Pengurusan, Zakat, Revolusi Industri 4.0

SEJARAH PENULISAN KARYA JAWI DALAM BIDANG MUNAKAHAT: SUATU TINJAUAN

¹Muhammad Faidz Mohd Fadzil, ²Abdul Qayuum Abdul Razak, ³Muaz Hj Mohd Noor, ⁴Mohd Zaid Mustafar & ⁵Mohd Khairul Nizam Mohd Aziz

^{1,2}Akademi Pengajian Islam Kontemporari, Universiti Teknologi MARA, Cawangan Melaka, Kampus Jasin, 77300 Merlimau, Melaka, Malaysia.

^{3,4,5}Akademi Pengajian Islam Kontemporari, Universiti Teknologi MARA, Cawangan Melaka, Kampus Alor Gajah, KM 26 Jalan Lendu, 78000 Alor Gajah, Melaka, Malaysia.

ABSTRAK

Keharmonian sesebuah keluarga bertitik tolak daripada kesedaran peranan dan tanggungjawab yang dipikul oleh seorang suami sebagai ketua keluarga dan isteri sebagai pembantunya bagi menguruskan hal ehwal urusan rumah tangga berjalan dengan lebih baik. Hakikatnya, kunci kepada kesedaran tersebut adalah daripada ilmu-ilmu agama yang diperolehi bersumberkan wahyu daripada al-Quran dan kebanyakannya adalah daripada hadith-hadith Nabi SAW. Dari perspektif sejarah, penulisan karya-karya Jawi di Alam Melayu telah bermula sejak abad ke-17 Masihi dan berkembang hingga kini. Pada masa kini terdapat karya-karya jawi khususnya yang membicarakan perbahasan munakahat yang telah dijadikan sebagai sumber rujukan utama bagi sesetengah kuliah pengajian dalam negara. Kajian ini cuba menyoroti sejarah awal penulisan karya jawi dalam bidang munakahat yang mana telah menjadikan hadith sebagai dalil asas dalam perbahasan bidang ini. Pengamatan awal terhadap karya-karya jawi yang berkaitan munakahat ini sebahagiannya telah memberi impak yang begitu besar kepada masyarakat kerana ia telah disampaikan menerusi kuliah-kuliah pengajaran dan sebahagian karya-karya ini telah dirumikan. Metodologi yang digunakan dalam kajian ini adalah pendekatan kualitatif melalui kaedah analisis induktif dan deduktif serta analisis historis terhadap karya-karya lepas yang berkaitan. Kesimpulannya, sumber penulisan karya jawi dalam bidang munakahat didapati agak terhad dari sudut bilangannya dan sebahagian besar karya berteraskan hadith sebagai dalil asas perbahasan.

Kata kunci: Munakahat, Karya Jawi, Hadith.

TAHAP PENCAPAIAN PELAJAR DALAM PROGRAM PLUS TAHFIZ UiTM

¹Muhammad Syukri Mohd Ashmir Wong, ²Mohammad Fahmi Abdul Hamid & ³Khairul Azhar Meerangani

¹Akademi Pengajian Islam Kontemporari, Universiti Teknologi MARA, Shah Alam, 40450, Selangor, Malaysia

^{2,3}Akademi Pengajian Islam Kontemporari, Universiti Teknologi MARA, Cawangan Melaka, Kampus Alor Gajah, 78000, Melaka, Malaysia

ABSTRAK

Program Plus Tahfiz UiTM adalah program dibawah kursus Kokurikulum yang ditawarkan bagi pelajar lepasan pengajian tahfiz di seluruh negara yang melanjutkan pengajian akademik dalam pelbagai bidang profesional di UiTM. Program tersebut bertujuan membuka ruang kepada pelajar aliran tahfiz yang melanjutkan pengajian di UiTM untuk terus konsisten dalam mempertahankan hafazan walaupun berada dalam pelbagai bidang pengajian di UiTM sama ada peringkat Diploma atau Ijazah Sarjana Muda. Program ini ditubuhkan pada September 2018 dan lepasan kohort pertama Plus Tahfiz UiTM telah berjaya menamatkan program ini. Oleh itu, artikel ini bertujuan untuk mengetengahkan tahap pencapaian pelajar kumpulan pertama yang mengikuti program Plus Tahfiz UiTM sebagai petunjuk awal kejayaan pelaksanaan program ini. Pendekatan yang digunakan dalam kajian ini adalah kualitatif iaitu melalui analisis dokumen berkaitan program Plus Tahfiz UiTM, rekod hafazan pelajar dan Purata Nilai Gred Kumulatif (CGPA) pelajar. Dapatan menunjukkan suatu pencapaian positif untuk kumpulan pertama pelaksanaan program Plus Tahfiz UiTM dengan penyertaan seramai 226 orang pelajar, yang mana 181 orang pelajar dari pengajian peringkat Diploma, dan 45 orang dari pengajian peringkat Ijazah Sarjana Muda. Kedua-dua sesi pengajian ini juga menunjukkan suatu tahap pencapaian yang baik apabila seramai 72% pelajar berjaya memperoleh keputusan purata CGPA 3.00 hingga 4.00.

Kata Kunci: Program, Plus Tahfiz UiTM, Kokurikulum, Huffaz Profesional

IDENTIFIKASI *AL-HIND* BERDASARKAN *MU'JAM AL-BULDĀN* OLEH *AL-HAMAWĪ*: KAJIAN TERHADAP HURUF *AL-QĀF* DAN *AL-KĀF*

¹Rusni Mohamad & ²Thuraya Ahmad

^{1,2}Pusat Pengajian Ilmu Kemanusiaan, Universiti Sains Malaysia 11700, Pulau Pinang, Malaysia

ABSTRAK

al-Hind merupakan nama tempat yang banyak disebut dalam teks Arab klasik. Ia boleh ditemui dalam syair, tafsir al-Quran, hadith, karya penjelasan hadith, sejarah dan sebagainya. Bagaimanapun, merujuk teks tersebut tanpa penelitian boleh menimbulkan salah faham bahawa *al-Hind* semestinya bermaksud Subbenua India. Tidak hairanlah banyak penulisan moden yang merujuk keistimewaan *al-Hind* yang disebut dalam teks Arab klasik sebagai kehebatan yang telah dikecapi oleh Tamadun India. Oleh yang demikian, kajian ini berinisiatif untuk mengemukakan maksud *al-Hind* dengan memberi fokus kepada bahagian *al-Qāf* dan bahagian *al-Kāf* dalam kitab *Mu'jam al-Buldān* oleh *Yāqūt al-Ḥamawī*. Pengumpulan data diusahakan dengan menjalankan kajian kepustakaan menggunakan sumber induk *Mu'jam al-Buldān* serta sumber-sumber lain yang berkaitan untuk penjelasan lanjut. Kajian bermula dengan mengeluarkan nama-nama lokasi yang diklasifikasikan oleh *al-Ḥamawī* dalam rantau *al-Hind* daripada senarai di bawah bahagian *al-Qāf* dan bahagian *al-Kāf*. Ia diikuti dengan mengumpul maklumat tempatan bagi setiap lokasi. Seterusnya, pendekatan analisis tekstual dipilih bagi mengolah data yang didapati. Hasilnya, kajian ini dapat mengenalpasti 12 nama tempat yang termasuk dalam rantau *al-Hind*; yang mana 9 daripadanya terletak di Asia Selatan, 2 di Semenanjung Tanah Melayu dan 1 di Indo-China. Identifikasi *al-Hind* atau penamaan rantau India pada masyarakat Arab dahulu kala didapati meliputi Asia Selatan, Kepulauan Melayu dan Indo-China. Sehubungan dengan itu, kajian berpandangan bahawa adalah tidak wajar menganggap mana-mana karakteristik *al-Hind* dalam kitab klasik Arab adalah milik Subbenua India tanpa penelitian terlebih dahulu. Walhal, maklumat terperinci boleh didapati dalam kitab-kitab klasik Arab yang ternyata sangat berguna untuk mendapat gambaran yang jelas.

Kata kunci: *al-Hind*; *Mu'jam al-Buldān*; identifikasi; *al-Qāf*, *al-Kāf*

KONSEP *HIFZ AL-BI'AH* DALAM PENGURUSAN RISIKO BENCANA ALAM: SATU SOROTAN AWAL

¹Muhammad Hilmi Mat Johar, ²Khairul Azhar Meerangani, ³S Salahudin Suyurno &
⁴Adam Badhrulhisham

^{1,4}Fakulti Keilmuan Islam Kolej Universiti Islam Melaka

^{2,3}Akademi Pengajian Islam Kontemporari, Universiti Teknologi MARA Cawangan Melaka

ABSTRAK

Fenomena bencana alam merupakan suatu peristiwa atau kejadian yang melanda seluruh pelusuk bumi sama ada di kawasan yang mendatar, landai mahupun di cerun. Bencana alam yang berlaku boleh meragut ribuan nyawa manusia, kemusnahan tempat tinggal, kehilangan harta benda dan kerosakan alam sekitar. Dalam hal ini, Islam telah menyediakan pelbagai panduan berhubung tatacara pengurusan alam sekitar yang komprehensif dan lestari. Justeru, kajian ini bertujuan meninjau implementasi konsep *hifz al-bi'ah* dalam pengurusan risiko bencana alam. Kajian dilakukan secara kualitatif menerusi sorotan terhadap data kepustakaan klasik dan kontemporari serta laporan-laporan berkaitan bencana alam di Malaysia. Konsep *hifz al-bi'ah* merupakan antara matlamat penting bagi merealisasikan *al-daruriyyat al-khams* dalam pengurusan alam sekitar. Pengurusan risiko bencana alam berpandukan teori ini bersifat holistik dan komprehensif dengan penekanan bukan sahaja terhadap unsur fizikal dan material, bahkan turut memfokuskan aspek spiritual bagi memastikan kelestarian sumber alam selain meminimumkan risiko bencana alam terhadap manusia.

Kata kunci: Pengurusan Risiko, Bencana Alam, *Hifz Al-Bi'ah*, Kelestarian

PENGHAYATAN NILAI ISLAM KE ARAH MEMPERKUKUH PRINSIP RUKUN NEGARA

¹Noor Aziera Mohamad Rohana, ²Siti Nurul Izza Hashim, ³Nang Naemah Nik Dahalan, ⁴Abdul Qayuum Abdul Razak & ⁵Mohd Faizal P.Rameli

^{1,2,3,4,5}Akademi Pengajian Islam Kontemporari (ACIS) Universiti Teknologi MARA (UiTM),
Cawangan Melaka, Malaysia

ABSTRAK

Malaysia menyambut ulangtahun kemerdekaan ke-64 pada 31 Ogos 2021. Tarikh kemerdekaan yang disambut pada setiap tahun sejak dari tahun 1957 merupakan salah satu identiti kepada pembentukan sebuah negara yang merdeka dan berdaulat. Usaha membentuk identiti masyarakat yang berbilang kaum menjadi keutamaan bagi kerajaan dalam memupuk kesepaduan nasional. Usaha ini adalah rentetan daripada peristiwa hitam negara yang berlaku pada 13 Mei 1969, iaitu kira-kira 10 tahun selepas kemerdekaan. Kerajaan Malaysia telah memperkenalkan asas perpaduan antara kaum, iaitu lima Prinsip Rukun Negara untuk membina kebersamaan dan perpaduan dalam kalangan masyarakat. Setelah lebih setengah abad Malaysia menjadi sebuah negara yang merdeka, konflik di antara kaum masih lagi berlaku dalam kalangan warganya. Matlamat kajian ini adalah menganalisis asas memperkukuh peradaban Malaysia menerusi prinsip pertama Rukun Negara menurut perspektif Islam. Kajian ini juga bertujuan menjelaskan asas pembentukan peradaban Malaysia yang sinonim dengan kepelbagaian berasaskan kaum. Selain itu, kajian ini juga akan menghuraikan cabaran dan isu semasa yang berlaku di antara kaum pada era kontemporari. Kajian ini menggunakan pendekatan kualitatif menerusi reka bentuk etnografi, fenomenologi dan kajian kes. Maklumat yang diperolehi daripada kajian kepustakaan dikumpul dan dianalisis mengikut keutamaan kajian. Hasil kajian menunjukkan Rukun Negara sebagai asas peradaban Malaysia adalah menepati usaha ke arah kesepaduan nasional. Usaha pengukuhan ini lebih bersepadu dengan wujudnya penghayatan melalui kefahaman terhadap tuntutan agama, Islam khususnya yang mengiktiraf hak asasi manusia tanpa sebarang diskriminasi berkepentingan.

Kata kunci: Peradaban Malaysia; Perpaduan Kaum; Rukun Negara; Penghayatan Islam.

A STUDY ON FACTORS OF FAKE NEWS SPREADING ON THE HALAL STATUS OF FOOD PRODUCTS IN MALAYSIA

¹Shofiyyah Moidin, ²Nur Auni Syafiqah Ismail, ³Muhammad Syukri Mohd Ashmir Wong, ⁴Nur Hafizah Harun & ⁵Norazlina Mamat

^{1,2,3,4,5} Academy of Contemporary Islamic Studies (ACIS),
Universiti Teknologi MARA (UiTM), 40450 Selangor, Malaysia

ABSTRACT

Fake news spreading issues in Malaysia are getting serious and worse and not to be forgotten it also happens toward halal food products. Fake news information about halal food products is usually spread on social platforms like Facebook, Twitter, WhatsApp etc due to easy sharing features and it is constantly updated. Hence, this study aims to identify the factors of fake news spreading on the halal status of food products in Malaysia. The study employed a qualitative method using semi-structured interviews involving two (2) informants from the Section of Communication and Corporate, JAKIM. The gathered data were analysed via thematic analysis using NVivo 10 to classify it into nodes. Findings from this study found that the factors of fake news dissemination on halal food products in Malaysia occur due to haste attitude, racial and religious sentiment, attention seeker behavior, fierce business competition, lack of halal awareness, easily influenced as well as no access to get information or news. Hence this study is able to highlight the issue of fake news spreading in the halal food industry.

Keywords: Fake News, Factors, Halal, Food, JAKIM

HALAL TRAINING: ISSUES AND CHALLENGES FROM TRAINERS' PERSPECTIVES IN HALAL PRODUCTS RESEARCH INSTITUTE (HPRI)

¹Nur Hafizah Harun, ²Muhamad Amir Nur Hakim Haji Abdullah, ³Muhammad Syukri Mohd Ashmir Wong, ⁴Norazlina Mamat & ⁵Shofiyyah Moidin

^{1,2,3,4,5}Academy of Contemporary Islamic Studies, Universiti Teknologi MARA, 40450 Shah Alam, Selangor, Malaysia

ABSTRACT

Halal education is an essential requirement to increase understanding and awareness among the community and industrial players about halal concepts. The development of the halal industry in Malaysia and on a global level has shown a lot of positive growth every year. Involvement from various agencies such as JAKIM, HDC, and private halal consultants and training centers have helped a lot in terms of education development and providing training modules as a guideline to conduct halal training. However, halal trainers often encounter some participants with different educational backgrounds while conducting halal training, which eventually affects the training delivery and the quality of the training itself. Therefore, the purpose of this research is to analyse the issues and challenges faced by the trainers during halal training. This study adopted a qualitative method where the data was obtained by an interview session with halal trainers from HPRI. Next, the data obtained were analysed using thematic analysis. The findings show that the issues and challenges faced by halal trainers can be categorised into several criteria and factors such as language barrier, misunderstanding, and participants' educational background. This research aims to contribute to the development of halal training in halal education in the future.

Keywords: Issues, Challenges, Halal Education, Halal Training, Trainer

THE LEARNING CHALLENGES FACED BY UiTM STUDENTS IN COVID-19 POST PANDEMIC

¹Mohamad Shafiei Ayub, ²Nor Adina Abdul Kadir, ³Nursyaidatul Kamar Md Shah & ⁴Mohd Farhan Abd Rahman

^{1,2}Academy of Contemporary Islamic Studies, UiTM Melaka Branch

³Academy of Language Studies, UiTM Melaka Branch

⁴Academy of Contemporary Islamic Studies, UiTM Perak Branch

ABSTRACT

In late 2019, the world was shaken by the outbreak of an unprecedented infectious epidemic namely Coronavirus Disease or Covid-19. Due to this, all Malaysians are required to comply and adopt to the new norms based on the guidelines issued by the Ministry of Health of Malaysia (MOH). The entire national system is affected by this concerning development and the structure of Teaching and Learning (PdP) in the field of education is no exception. The structure of PdP, previously conducted conventionally or face-to-face, centered on educators and students directly, has changed its implementation to virtual and digital using the methods of Teaching and Learning at Home (PdPR) or Home-Based Learning (HBL) to ensure continuity in students' learning. Thus, this study aims to identify the main obstacles faced by UiTM Melaka Branch students in their learning process as they dealt with COVID-19 and the challenges that comes with the pandemic. This qualitative study applies library methods, observation, interviews and analysis methods. The study was conducted by administering a questionnaire to several students of UiTM Melaka Branch to obtain accurate feedback. The findings of the study showed that students' challenges are limited access to communication technology, changes in the reading and reference material search system, spending too much time in front of the screen, changes in students' daily lifestyles and external interference while completing their online tasks.

Keywords: Online Learning, Challenges, Pandemic

TULISAN JAWI PELOPOR KEILMUAN DI ALAM MELAYU: SATU KAJIAN AWAL

¹Siti Nurul Izza Hashim & ²Roziah Sidik@Mat Sidek

¹Akademi Pengajian Islam Kontemporari (ACIS), Universiti Teknologi MARA (UiTM)
Cawangan Melaka, Malaysia

²Pusat Kajian Bahasa Arab dan Tamadun Islam, Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM),
Bangi, Malaysia

ABSTRAK

Keilmuan di Alam Melayu mula berkembang pesat setelah kedatangan Islam dan melalui beberapa proses perkembangan sejarah. Sejarah tamadun Melayu telah membuktikan bahawa tulisan jawi berjaya membangunkan keilmuan Melayu sehingga meniti arus kecemerlangan melalui didikan para ulama. Kajian ini bertujuan untuk mengkaji perkembangan tulisan jawi sebagai indikator dalam pencapaian tamadun Melayu. Keseluruhan kajian ini menggunakan kaedah kualitatif menerusi analisis terhadap sumber primer dan sekunder. Kajian sejarah dan kajian dokumen turut dilakukan bagi memastikan kesahihan setiap maklumat yang dikemukakan dan menilai fakta yang ada. Hasil kajian mendapati bahawa tulisan Jawi telah memperkukuhkan budaya ilmu di Alam Melayu dan menjadi bukti kearifan tempatan dalam pelbagai bidang. Selain itu, tulisan Jawi turut menjadi asas kepada pembentukan jati diri dan wadah intelektual versi Alam Melayu. Implikasi kajian ini ialah tulisan Jawi merupakan satu sumbangan masyarakat Melayu tradisi yang berupaya menghasilkan pemikiran yang dapat digunakan sehingga kini dalam pelbagai keilmuan secara relatifnya komprehensif dan tidak terhad pada hubungan keagamaan sahaja.

Kata Kunci: Tulisan Jawi, Keilmuan, Alam Melayu, Indikator, Kearifan Tempatan

FALSAFAH PASCA KOLONIALISME DI ALAM MELAYU DALAM SOROTAN

¹Ahmad Farid Abd Jalal, ²Rahimin Affandi Abdul Rahim & ³Awang Azman Awang Pawi

^{1,3}Perbadanan Muzium Negeri Pahang

²Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya, Kuala Lumpur

ABSTRAK

Falsafah pasca kolonial telah muncul di tahun 1960an yang berlarutan hingga zaman sekarang. Ia adalah kesedaran kemanusiaan selepas era penjajahan (kolonialisme) yang bertindak antara lainnya; 1) membongkarkan penindasan penjajahan yang dilakukan oleh kuasa penjajah - British dan bangsa Eropah; 2) pendekatan yang melihat dunia daripada kacamata golongan yang tertindas (subatarn); 3) memperincikan/ menghuraikan bagaimana falsafah dan metodologi kolonialisasi berlaku dan 4) pemikiran yang mengangkat ketinggian tamadun tempatan mengatasi tamadun Barat. Bagi konteks Alam Melayu, Syed Hussein al-Attas dan Edward Said dikatakan antara sarjana pencetus utama yang mempromosikan falsafah pasca kolonialism ini. Pandangan kedua sarjana ini kemudiannya mempengaruhi sebahagian besar pemikir-pemikir moden dalam pelbagai disiplin ilmu, samada sains sosial atau sains tulen. Kajian ini akan meneliti secara kritikal setiap hujah dan butiran falsafah pasca kolonialism moden menggunakan *world-view* dan sejarah Islam di Alam Melayu. Oleh itu, semua data-data kajian akan bergantung sepenuhnya kepada data kepustakaan, khususnya yang dihasilkan oleh Syed Hussein al-Attas dan Edward Said. Ia kemudiannya akan dianalisa secara kritikal menggunakan *world-view* dan sejarah Islam Alam Melayu. Di akhir kajian, kita bakal memperincikan kekuatan hujah dan teori falsafah pasca kolonialism moden. Ia turut diperkukuhkan dengan sumbangan sarjana Melayu Islam yang membawa idealism Islam yang turut terkandung beberapa ciri pasca kolonialism moden. Kesimpulan akhirnya, kita bakal menunjukkan keunggulan pandangan sarjana Melayu Islam silam yang secara jelas telah mendahului golongan sarjana moden dalam mempromosikan falsafah pasca kolonialism.

Kata kunci: Falsafah Pasca Kolonialism, *World-View* Melayu Islam, Sejarah Islam Alam Melayu.

KETOKOHAN IBU ZAIN DALAM MEMPERKASA PENDIDIKAN DI KALANGAN WANITA MELAYU: SUATU TINJAUAN RINGKAS

¹Nang Naemah Nik Dahalan, ²Izzah Nur Aida Zul Raffar, ³Hamidah Jalani, ⁴Mariam Farhana Md Nasir, ⁵Nor Adina Abdul Kadir & ⁶Sarah Dina Mohd Adnan

^{1,2,3,4,5,6}Akademi Pengajian Islam Kontemporari, Universiti Teknologi MARA, Cawangan Melaka, Kampus Alor Gajah, 78000 Alor Gajah, Melaka, Malaysia

ABSTRAK

Isu Pendidikan dalam kalangan wanita Melayu telah banyak dibincangkan sebelum merdeka lagi. Majalah al-Imam khususnya turut memperjuangkan hak pendidikan untuk wanita Melayu sepertimana yang diperolehi oleh kaum lelaki. Maka, muncullah Tan Sri Hajah Zainon binti Munshi Sulaiman atau dikenali dengan gelaran Ibu Zain. Beliau merupakan salah seorang tokoh pendidikan wanita Melayu (1930-1938). Beliau berjaya membuka beberapa sekolah untuk anak-anak perempuan dan merupakan antara pelopor awal dalam penerimaan pelajaran untuk anak-anak perempuan Melayu. Hal ini kerana perkembangan pendidikan anak-anak perempuan dalam masyarakat Melayu tradisi adalah lebih perlahan berbanding dengan anak-anak lelaki. Pendidikan yang diterima oleh anak-anak perempuan Melayu telah memberi peluang kepada mereka keluar dari kepompong tradisi masyarakat Melayu mulanya tidak begitu menggalakkan penerimaan pelajaran kepada anak-anak perempuan. Sikap tertutup terhadap ilmu pengetahuan ketika itu menyebabkan peluang untuk anak perempuan belajar adalah terbatas. Jika ada ada madrasah atau sekolah yang didirikan untuk mereka, bilangannya tidak begitu banyak. Selain itu, bilangan tenaga pengajar dalam kalangan wanita juga tidak mencukupi. Setelah sekian lama, ibu bapa Melayu akhirnya sedar akan keperluan pelajaran bukan hanya untuk anak-anak lelaki, bahkan juga untuk anak-anak perempuan. Batasan skop yang telah dipilih oleh penulis memberi fokus kepada wanita Melayu tradisional. Melalui kajian ini, penulis menggunakan metod analisa data dengan mengumpul dan menjalankan kajian perpustakaan bagi mendapatkan maklumat yang tepat mengenai kedudukan wanita Melayu tradisi. Hasil kajian mendapati, kepentingan pendidikan untuk anak-anak perempuan pada mulanya tidak berapa diberi perhatian berbanding dengan anak-anak lelaki.

Keywords: Ibu Zain; Wanita Melayu; Pendidikan

SOROTAN AWAL TERHADAP AMALAN PENGURUSAN HARTA PUSAKA DI BAITULMAL MAJLIS AGAMA ISLAM NEGERI (MAIN)

¹Nor Azlina Abd Wahab & ²Mohd Zamro Muda

¹Akademi Pengajian Islam Kontemporari (ACIS), Universiti Teknologi MARA Cawangan Melaka

²Pusat Kajian Syariah, Fakulti Pengajian Islam, Universiti Kebangsaan Malaysia

ABSTRAK

Para fuqaha telah berselisih pandangan mengenai harta pusaka si mati yang tidak berwaris atau ada waris tetapi masih terdapat lebih setelah diberikan kepada waris yang berhak menurut hukum syarak. Sama ada harta pusaka tersebut akan diserahkan kepada baitulmal atau dikembalikan kepada waris mengikut kaedah *al-Radd* atau diwariskan kepada waris *dhawi arham*. Namun begitu, menurut pandangan mazhab Syafie harta pusaka tersebut hendaklah diserahkan kepada baitulmal. Walau bagaimanapun, fuqaha mutaakhir mazhab Syafie mensyaratkan baitulmal perlu diurus secara teratur oleh pemimpin yang adil supaya harta pusaka milik baitulmal dapat ditadbir secara baik dan sistematik. Namun timbul isu dan persoalan mengenai status baitulmal dalam mewarisi harta pusaka di Malaysia. Hal ini menimbulkan kekeliruan dan perselisihan dalam menentukan pandangan yang perlu diikuti dalam membuat sesuatu keputusan, sama ada perlu mengikut pandangan awal mazhab Syafie atau pandangan mutaakhir. Kertas kerja ini akan membincangkan sejarah perkembangan dan peranan baitulmal di Malaysia. Selain itu, pewarisan baitulmal dan amalan pengurusan harta pusaka turut dibincangkan. Kajian ini menggunakan pendekatan kualitatif menerusi analisis terhadap sumber primer dan sekunder. Kajian dokumen dianalisis secara deduktif dan induktif bagi memastikan kesahihan setiap maklumat yang dikemukakan serta menilai fakta yang ada. Hasil kajian mendapati bahawa tiada pendirian yang kukuh dan tiada satu garis panduan khusus yang meletakkan pandangan mana dari mazhab Syafie ini perlu diikuti. Tambahan pula pandangan mazhab Syafie diterima pakai dalam proses pengurusan dan pembahagian harta pusaka di Malaysia.

Kata Kunci: Harta Pusaka, Waris, Baitulmal, Amalan Pengurusan, Mazhab Syafie

**ANALYSIS OF HISTORICAL CONTENT IN *AL-KAMIL FI AL-TARIKH*
ACCORDING TO IBN AL-ATHIR**

**¹Abdul Qayuum Abdul Razak, ²Norsaeidah Jamaludin, ³Khairul Azhar Meerangani,
⁴Muhammad Faidz Mohd Fadzil, ⁵Ijlal Saja @ Mearaj & ⁶Noor Aziera Mohamad
Rohana**

^{1,3,4,6}Academy of Islamic Contemporary Islamic Studies, Universiti Teknologi MARA,
Cawangan Melaka

²Sekolah Kebangsaan Limbongan, Jalan Klebang, Limbongan, Melaka

²Academy of Language Studies, Universiti Teknologi MARA, Cawangan Melaka

ABSTRACT

This article discusses the analysis of historical content in the book of *al-Kamil fi al-Tarikh* according to Ibn al-Athir. It also briefly highlights the biography of Ibn al-Athir. In addition, this article also discusses the periodization analysis and the historical theme used by Ibn al-Athir in his book. The research method uses inductive and deductive approaches as well as historical studies. The result found that the analysis of periodization is arranged in chronological order. Besides, analysis on the historical theme of this book can be categorized into two namely; universal covering the pre-Islamic history to the time of ‘Abbasid Caliphate and contemporary covering the history of Zangid Dynasty and the present.

Keywords: Thought; Ibn al-Athir; *al-Kamil fi al-Tarikh*; historiography

ANALISIS TINJAUAN LITERATUR SISTEMATIK (SLR) BERKAITAN PENENTU GELAGAT FILANTROPI

¹Mohd Khairul Nizam Mohd Aziz, ²Mohd Zaid Mustafar, ³Abdul Qayuum Abdul Razak, ⁴Muhammad Faiz Mohd Fadzil & ⁵Muaz Mohd Noor

^{1,2,5}Akademi Pengajian Islam Kontemporari (ACIS), Universiti Teknologi MARA, Cawangan Melaka, Kampus Alor Gajah, 78000 Alor Gajah, Melaka, Malaysia

^{3,4}Akademi Pengajian Islam Kontemporari (ACIS), Universiti Teknologi MARA, Cawangan Melaka, Kampus Jasin, 77300 Merlimau, Melaka, Malaysia

ABSTRAK

Filantropi merupakan suatu pengaplikasian dan kefahaman ilmu Islam yang menjadi kebiasaan serta amalan umat Islam bagi kesejahteraan ummat. Keadaan ini akan lebih signifikan apabila ia dikaitkan dengan musibah yang menimpa sehingga menjejaskan kesejahteraan sosial dan ekonomi kehidupan mereka. Agama Islam juga telah menggariskan penekanan amalan filantropi melalui zakat, sedekah dan wakaf. Justeru kajian ini bertujuan untuk mengenalpasti kajian-kajian mengenai filantropi yang telah dijalankan dan diterbitkan di negara Malaysia, Indonesia, Brunei dan Singapura. Selain itu kajian ini dilakukan bagi mengenalpasti tema perbincangan atau bidang kajian para sarjana dalam penyelidikan mereka mengenai filantropi. Kajian ini bersifat kualitatif dengan menggunakan kaedah analisis kandungan (content analysis) dan berpandukan kaedah tinjauan literatur sistematik (SLR). Kajian ini merupakan analisis literatur terdahulu berkaitan filantropi dan fokus terhadap artikel yang diterbitkan mulai tahun 2011 sehingga 2021. Hasil kajian mendapati terdapat sejumlah artikel telah dikenal pasti melalui tiga pangkalan data utama iaitu 99 artikel Scopus, 111 artikel Web of Science, dan 22 artikel My Jurnal yang meliputi pelbagai bentuk iaitu artikel jurnal, prosiding seminar, bab dalam buku dan buku. Dari aspek cadangan, kertas kerja dapat menjadi rujukan dalam usaha mengangkat kajian-kajian berkaitan filantropi sekaligus menyumbang kepada perkembangan filantropi di Malaysia. Kajian ini merumuskan terdapat keperluan untuk melakukan kajian lanjutan terhadap aspek yang kurang mendapat perhatian bagi menambah baik pelaksanaan filantropi khususnya di Malaysia.

Kata Kunci: Penentu Gelagat; Filantropi; Tinjauan Literatur Sistematik

SUMBANGAN INTELEKTUAL IBNU MAJID (1432M-1507M) DALAM GEOGRAFI PELAYARAN DI PESISIRAN AFRIKA TIMUR: KAJIAN TERHADAP KARYA-KARYANYA TERPILIH

¹Asma Wardah Surtahman & ²Misri Abdul Muchsin

¹Akademi Pengajian Islam Kontemporari (ACIS), Universiti Teknologi MARA, Cawangan Melaka

²Universitas Islam Negeri Ar-Raniry, Banda Aceh

ABSTRAK

Ibnu Majid adalah seorang tokoh pelayar muslim terkenal di perairan Lautan Hindi pada abad ke-15M. Nama beliau ialah Ahmad bin Majid bin Muhammad ‘Amr bin Fadl bin Duwaik bin Yusuf bin Hasan bin Husin bin Abi Ma‘laq al-Sa‘adi bin Abi al-Rakayib al-Najdi dan berasal dari Julfar (kini Ra’s al-Khaimah, Emiriah Arab Bersatu). Penyelidikan ini bertujuan untuk menganalisis sumbangan intelektual Ibnu Majid dalam geografi pelayaran berdasarkan catatan beliau. Dalam kajian ini, penyelidik menggunakan manuskrip yang dijilidkan oleh Ibrahim Khuri mengandungi karya-karya Ibnu Majid iaitu Kitab Al-Fawa’id fi Usul ‘Ilm Al-Bahr wa al-Qawa’id, Urjuzah al-Sufaliyyah, Urjuzah al-Sab‘iyyah dan Urjuzah al-Mu‘arribah. Kajian ini merupakan kajian kualitatif yang menggunakan teknik dokumentasi dalam pengumpulan data dan analisis kandungan konvensional dalam menganalisis data. Hasil kajian ini menunjukkan sumbangan Ibnu Majid dalam mencatat panduan lengkap bagi pelayaran di sekitar pesisiran Afrika Timur dengan mengemukakan teori laluan dan laluan alternatif serta panduan pelayaran berbentuk ciri fizikal. Teori geografi yang dicatatkan oleh Ibnu Majid ini menjamin keselamatan dan keamanan di dalam pelayaran sehingga sampai ke destinasi yang ditujui.

Kata kunci: Ibnu Majid, Intelektual, Pelayar, Geografi Pelayaran, Afrika Timur

HUBUNGAN SISTEM ADAT NANING DENGAN ISLAM DARI ASPEK SEJARAH KEBUDAYAAN

¹Luqman Nulhakim Harzamar & ²Muhammad Hirzan Razali

¹Akademi Pengajian Melayu, Universiti Malaya, 50603 Kuala Lumpur,

²Akademi Pengajian Bahasa, Universiti Teknologi MARA, Cawangan Selangor, Kampus
Shah Alam, 40450 Shah Alam, Selangor Darul Ehsan, Malaysia

ABSTRAK

Naning merupakan sebuah rantau Minangkabau yang mempunyai hubungan kebudayaan langsung dengan Pagar Ruyong di Sumatera Barat. Penghijrahan orang Minang ke kawasan hulu Melaka pada abad ke-14 mewujudkan beberapa penempatan baru yang dikenali sebagai Nagari Nan Sambilan dan Naning merupakan sebahagian dari persekutuan ini. Interaksi sosial perantau Minang dengan orang asal mewujudkan sebuah asimilasi kebudayaan baharu. Naning adalah negeri yang mengamalkan sistem adat Perpatih dan konsep matrilineal dalam kehidupan sosial mereka. Kertas kerja ini merupakan usaha untuk mendalami sistem ilmu pengetahuan Islam orang Naning mengenai adaptasi pemikiran mereka terhadap dunia untuk membentuk sebuah kehidupan lengkap. Berdasarkan penyelidikan lepas, maklumat telah dikelaskan dalam konteks konvensional sehingga mewujudkan sentimen etnosentrik. Kerangka corak dalam sistem kebudayaan Naning harus dibentuk mengikut sistem kebudayaan tempatan untuk memahaminya secara jelas. Justeru, kajian lapangan adalah kaedah utama yang digunakan dalam mengeksplorasi kebudayaan setempat. Perkara penting dalam kebudayaan Naning diberi perhatian dan dianalisis mengikut kaedah antropologi kebudayaan untuk membuat kerangka mudah dalam konteks akademik. Penghasilan struktur kebudayaan mampu meningkatkan kefahaman umum terhadap institusi Naning. Justeru, penyelidikan ini akan menjadi sebuah panduan umum mengenai Naning dengan mengurangkan nilai etnosentrik. Penghasilan struktur dan pola kebudayaan yang tersusun menunjukkan masyarakat Naning telah membentuk sebuah konsep pemikiran teratur dalam menjalani kehidupan sebagai muslim.

Kata Kunci: Antropologi kebudayaan, Adat Perpatih, Naning, Partikularisme Sejarah.

AMALAN KREATIVITI RASULULLAH SAW DALAM PENDIDIKAN ISLAM BERDASARKAN ANALISIS HADIS DAN SIRAH NABAWIYAH

¹Tengku Nor Husna Tengku Jamil, ²Gazilah Mohd Isa, ³Nurul Qudwatun Nisa' Mohd Zamberi, ⁴Muhammad Arif Syahin Mohd Diah & ⁵Muhammad Zulfadhli Rosli

^{1,2,3,4}Jabatan Pendidikan Islam, IPG Kampus Pendidikan Teknik, Kompleks Pendidikan Nilai, 71760 Bandar Enstek, Negeri Sembilan

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan untuk meneroka ciri-ciri kreativiti yang telah ditunjukkan oleh Rasulullah SAW dalam menyebarkan Islam. Berdasarkan kepentingan elemen kreativiti, seiring dengan Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia 2013-2025, ingin melahirkan modal insan yang kreatif dan inovatif bagi memenuhi keperluan negara abad ke 21. Kajian ini dapat mempelbagaikan amalan kreativiti bercirikan Islam berpandukan Rasulullah SAW. Menggunakan pendekatan kualitatif dan kaedah analisis dokumen. Sumber data diperoleh daripada hadis-hadis sahih yang ditakhrijkan daripada kitab-kitab hadis dan kisah-kisah Rasulullah SAW berdasarkan kitab-kitab sirah yang muktabar. Data dianalisis secara analisis kandungan berdasarkan kisah-kisah yang dikenalpasti mengandungi ciri-ciri kreativiti. Hasil dapatan menunjukkan empat ciri kreativiti yang telah dilaksanakan oleh Rasulullah SAW. Kreatif, demonstrasi, inovasi dan analogi merupakan antara ciri yang digunakan oleh Rasulullah dalam menunjukkan kreativiti baginda SAW. Keempat-empat ciri ini perlu diintegrasikan dan diaplikasikan oleh para dai khususnya guru. Dapatan turut menggambarkan bahawa elemen kreativiti yang ditunjukkan oleh Rasulullah SAW boleh digunakan ketika mendekati mad'u yang beragama Islam, baru memeluk Islam dan belum menerima Islam.

Kata Kunci: Kreatif, Demonstrasi, Inovasi Dan Analogi

KORELASI ANTARA GELAGAT FILANTROFI DENGAN TAHAP KEDERMAWANAN MUSLIM SEMASA PANDEMIK COVID-19

¹Muaz Mohd Noor, ²Muhammad Taufik Md Sharipp, ³Mohd Zaid Mustafar, ⁴Muhammad Faidz Mohd Fadzil, ⁵S Salahudin Suyurno & ⁶Mohd Khairul Nizam Abd Aziz

^{1,2,3,5,6} Academy of Contemporary Islamic Studies (ACIS), Universiti Teknologi MARA, Kampus Alor Gajah, 78000 Alor Gajah, Melaka

⁴Academy of Contemporary Islamic Studies (ACIS), Universiti Teknologi MARA, Kampus Jasin, 77300 Merlimau, Melaka

ABSTRAK

Pandemic covid-19 mengakibatkan kesan pengangguran 24 juta orang di Asia Timur dan Pasifik. Jumlah ini tidak termasuk mereka yang tidak bekerja atau tidak diberikan gaji sepanjang tempoh kawalan pergerakan (MCO) di Malaysia. Justeru ramai masyarakat terkesan dari sudut survival ekonomi sepanjang krisis kesihatan ini. Dalam hal ini, filantropi memainkan peranan yang sangat penting dalam ekonomi umat Islam sebagai salah satu instrumen bagi membantu golongan yang terkesan ini. Objektif kajian ini adalah untuk mengenalpasti hubungan antara faktor dalaman (kepatuhan beragama, kepekaan sosial, penghargaan dan kepuasan kebajikan) dan faktor luaran (iklan media, polisi kerajaan, pengaruh persekitaran dan ketampakan/prestij) yang mempengaruhi gelagat filantropi dengan tahap kedermawanan Muslim. Kajian kuantitatif ini menggunakan kaedah tinjauan dengan menggunakan satu set soal selidik yang berstruktur dan diedarkan kepada 424 orang responden sepanjang tempoh kawalan pergerakan (MCO) di negeri Melaka. Dapatan kajian menunjukkan dari lapan faktor dalam dan luaran, kesemua empat faktor dalaman dan tiga faktor luaran gelagat filantropi mempunyai hubungan yang signifikan dengan tahap kedermawanan Muslim. Hanya satu faktor luaran gelagat filantropi iaitu ketampakan/prestij tidak menunjukkan wujudnya hubungan yang signifikan dengan tahap kedermawanan Muslim. Ini bermaksud, sepanjang penularan covid-19 responden menderma dengan tidak berniat untuk mempromosi diri dan institusi. Selain itu, amalan filantropi yang diamalkan tidak bertujuan untuk membina pengaruh kepada masyarakat.

Kata Kunci: Gelagat Filantropi, Tahap Kedermawanan, Covid-19

KOMIK MELAYU: ANALISIS DAKWAH DAN NILAI MURNI MENERUSI KARYA REJABHAD “TAN TIN TUN”

¹Fazlina Mohd Radzi, ^{1,2}Liza Marziana Mohammad Noh, ³Haslinda Abd Razak, ⁴Shaliza Dasuki & ⁵Nor Arseha Karimon

^{1,2}Jabatan Pengajian Budaya Visual

³Fakulti Seni Lukis & Seni Reka, Universiti Teknologi MARA, Cawangan Melaka, Kampus Alor Gajah, 78000 Alor Gajah, Melaka, Malaysia

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan untuk mengkaji akan maksud serta gaya penyampaian dakwah menerusi komik melayu lama “Tan Tin Tun”, hasil karya oleh Allahyarham Rejabhad. Selain itu juga, pengkaji akan menyusuri akan sejarah permulaan kartun serta komik Melayu di Malaysia yang bertemakan dakwah bermula dari zaman pra kemerdekaan dan pasca kemerdekaan secara ringkas. Pemilihan Allahyarham Kartunis Rejabhad yang juga dikenali dengan gelaran sebagai Penghulu Kartun telah menjadi guru kepada ramai kartunis-kartunis dan pelukis komik ternama di Malaysia. Beliau juga merupakan salah seorang tunjang utama di dalam penerbitan majalah Kartun pertama Malaysia Gila-Gila yang masih bertahan sehingga kini. Pengkaji berpendapat adalah amat penting karya beliau dikaji secara lebih mendalam, yang mana ianya bukan setakat untuk menghargai beliau malah diharapkan menjadi satu bentuk dokumenantasi untuk rujukan penulisan yang akan datang. Pendekatan kajian dan penulisan ini adalah memahami apresiasi bentuk dan makna karya dan juga konteks penghasilannya. Menggunakan metodologi sejarah seni berasaskan analisis mengikut konteks (contextual analysis) dijadikan asas di dalam pengkajian ini. Merangkumi aspek deskripsi, analisis, interpretasi dan pertimbangan digunakan sebagai panduan dalam penelitian karya. Penemuan kajian ini menunjukkan nilai sosial dakwah dan impak budaya masyarakat Melayu menerusi kaca mata Rejabhad.

Kata Kunci: Komik; Dakwah; Rejabhad

HALAL AWARENESS EFFECT ON MALAYSIAN MUSLIMS' INTENTION TO VISIT HOMESTAYS IN SABAH, MALAYSIA: THE MODERATING ROLE OF GENDER

¹Azrin Jalasi & ²Sylvia Nabila Azwa Ambad

¹Arshad Ayub Graduate Business School, Universiti Teknologi Mara (UiTM), Sabah Branch, Kota Kinabalu Campus, Malaysia

²Faculty of Business and Management, Universiti Teknologi MARA (UiTM) Sabah Branch, Kota Kinabalu Campus, Malaysia

ABSTRACT

Even though the importance of halal awareness in determining Muslims' purchase intentions is recognized in the marketing literature, empirical research on this issue, particularly in the tourism context, is still limited. Hence, to fill this knowledge gap, this study examines the effect of halal awareness on Malaysian Muslims' intention to visit homestays in Sabah, Malaysia. Besides, gender was tested as a moderator in the hypothesized relationship. A quantitative cross-sectional approach was applied to gather data from a sample of 72 males and 72 females of local Malaysian Muslims. A convenience sampling method was employed to collect data for the study. Data collected were analyzed using SmartPLS 3.3.2.9 software. The study's findings indicate that halal awareness significantly influences Malaysian Muslims' intention to visit homestays in Sabah, Malaysia. Additionally, the link between halal awareness and the Muslims' intention to visit the homestays in Sabah are moderated by the factor of gender. The results indicate that the female respondents are having a higher halal awareness than the male respondents.

Keywords: Halal Awareness, Intention To Visit, Muslim's Intention, Malaysian Homestays, Gender

PERSEPSI PELAJAR TERHADAP PEMBELAJARAN BAHASA ARAB BERASASKAN PERMAINAN MELALUI PERANTI MUDAH ALIH

¹Mohd Nabil Zulhemay, ²Nurul Asma Mazlan & ³Mohamad Farham Mat Husin

^{1,2,3} Fakulti Sains Komputer Dan Matematik, Universiti Tekonolgi MARA, Cawangan
Melaka, Kampus Jasin, 77300 Melaka

ABSTRAK

Banyak kajian-kajian lepas membincangkan isu yang dihadapi pelajar institut pengajian tinggi (IPT) dalam memahami skop dan topik bahasa Arab disebabkan kekurangan bahan rujukan berbahasa Arab berbantuan teknologi. Di UiTM, bahasa Arab merupakan kursus elektif yang mesti diambil oleh pelajar dari tiga gugusan iaitu gugusan sains sosial dan kemanusiaan, gugusan sains dan teknologi serta gugusan sains pengurusan dan perniagaan. Para pelajar tersebut datang dari pelbagai latar belakang pendidikan berbeza menyebabkan mereka sukar menguasai bahasa Arab dengan baik. Sehubungan itu, kajian ini dijalankan bertujuan untuk membangunkan sebuah permainan melalui aplikasi peranti mudah alih dengan merujuk kepada isi kandungan kurikulum bahasa Arab UiTM serta garis panduan yang disediakan oleh pensyarah berpengalaman. Justeru, isi kandungan yang terdapat dalam aplikasi ini lebih terarah dan sistematik. Pembangunan prototaip kajian ini merujuk kepada model Pembelajaran Berasaskan Permainan (*Game-Based Learning model*) dan rangka kerja *Agile* dijadikan sebagai metodologi bagi menyiapkan keseluruhan kajian. Setelah prototaip selesai dibangunkan, penilaian menerusi adaptasi dari Model *E-Game flow* dijana. Penilaian kajian ini tertumpu kepada keseronokan/*enjoyment* ketika menggunakan aplikasi yang dihasilkan. Hasil analisis deskriptif mendapati bahawa majoriti responden menyokong kenyataan yang diberikan di dalam soal selidik kajian.

Kata Kunci: Pembelajaran Berasaskan Permainan; Pembelajaran Bahasa Arab; Aplikasi Peranti Mudah Alih

EXPLORING THE MALAYSIAN LAW ON HALAL IMPORTED PRODUCTS

¹Yuhanza Othman, ²Mimi Sofiah Ahmad Mustafa, ³Zuhairah Hasan & ⁴Mohair Nizam Johari

^{1,2}Department of Laws, Universiti Teknologi MARA, Cawangan Melaka, Melaka.

³Faculty of Business and Management, Universiti Teknologi MARA, Cawangan Melaka, Melaka

⁴Department of General Studies, MARA Professional College, Melaka.

ABSTRACT

At the end of 2020, Malaysia was slapped with the issue of imported frozen meat from countries not certified halal by Foreign Halal Certification Bodies (FHCB) recognised by the Department of Islamic Development of Malaysia (JAKIM). Regrettably, that was not the first time of such an incidence as there were many cases before that involving misleading halal logos. Indeed, many laws were introduced by the government and JAKIM has taken numerous steps to curtail such an issue from recurring. However, there are still cases reported on the misused of halal logos. Therefore, the first objective of this study is to explore the Malaysian laws, guidelines, and procedures on halal certification for foreign halal logos. In addition to that, the awareness of foreign recognised halal logos is important as a self-protection mechanism to avoid purchasing products with misleading halal logos. Thus, the second objective of this study is to assess the awareness level among consumers toward foreign halal logos attached to imported products marketed in Malaysia. This study is social legal research using content analysis to achieve the first objective and the quantitative method adopted was the descriptive analysis using the Statistical Package for Social Science (SPSS) to achieve the second objective. This study found that the existing laws on the foreign halal logo are comprehensive, but they need support with stringent implementation and enforcement. Also, there is a high level of awareness among respondents toward halal food products but there is less awareness concerning foreign halal logos. Thus, there should be an active awareness campaign regarding foreign halal logos to Malaysians so that self-protection could be enhanced to avoid misleading foreign halal logos.

Keywords: Halal import; Halal law; Foreign halal logo; Halal certification & Consumers

INISIATIF BANTUAN MAKANAN DALAM MENANGANI KETIDAKSELAMATAN MAKANAN AKIBAT PANDEMIK COVID-19 OLEH MAJLIS AGAMA ISLAM NEGERI (MAIN) DAN INSTITUSI ZAKAT

¹Noorfazreen Mohd Aris, ²Norizah Mohamed@Haji Daud & ³Sharipah Amirah Abas

^{1,2,3}Akademi Pengajian Islam Kontemporari (ACIS), Universiti Teknologi MARA Cawangan Melaka, Malaysia

ABSTRAK

Pandemik COVID-19 yang melanda dunia amnya dan Malaysia khususnya sangat memberi kesan kepada ekonomi rakyat dan negara. Kesan tersebut akibat daripada pelaksanaan Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) yang bermula dari PKP 1.0 sehingga PKP 3.0 bagi membendung penularan virus. Pelaksanaan PKP menyebabkan banyak sektor ekonomi ditutup. Justeru, ramai dikalangan rakyat Malaysia telah kehilangan pekerjaan, hilang mata pencarian untuk isi rumah dan hilang tempat tinggal atas faktor kewangan dan ekonomi. Sumber pendapatan yang berkurangan ataupun tiada langsung telah memberi kesan kepada ketidakselamatan makanan rakyat yang terlibat. Ketidakselamatan makanan berlaku apabila manusia tidak dapat memperoleh makanan yang cukup sepanjang masa untuk kehidupan yang aktif dan sihat. Tanpa makanan yang cukup dan seimbang sama ada dari segi kuantiti atau kualiti nutrien, tahap kesihatan individu akan terjejas. Pelbagai pihak perlu berganding bahu menangani masalah ketidakselamatan makanan ini. Majlis Agama Islam Negeri (MAIN) dan Institusi Zakat merupakan institusi utama menguruskan pungutan dan agihan zakat, fidyah dan sedekah. Agihan sumber perlu diagihkan secara menyeluruh kepada mereka yang memerlukan terutama ketika pandemik ini. Objektif kajian ini adalah untuk meninjau inisiatif bantuan makanan yang dijalankan oleh MAIN dan Institusi Zakat di Malaysia berikutan berlaku Pandemik COVID-19. Data dikumpulkan dengan menggunakan kaedah kajian perpustakaan yang diperolehi dari pelbagai sumber yang terdiri buku, jurnal, kertas prosiding, laman web dan akhbar online. Hasil kajian mendapati MAIN dan Institusi Zakat di setiap negeri telah memainkan peranan penting dalam menyalurkan bantuan kepada golongan yang memerlukan dengan kadar dana dan bentuk bantuan yang berbeza. Bantuan yang diberikan dilihat dapat membantu terutamanya dalam memenuhi keperluan asas golongan yang terjejas.

Kata Kunci: COVID-19, Ketidakselamatan Makanan, Bantuan Makanan, Pendapatan

IMPAK PANDEMIK COVID-19 DAN CABARAN DALAM KELANGSUNGAN TAMADUN DI MALAYSIA: KAJIAN MELALUI LAPORAN MEDIA MASSA

¹Mariam Farhana Md Nasir, ²Nang Naemah Nik Dahalan, ³Hamidah Jalani, ⁴Izzah Nur Aida Zurrafar, ⁵Nor Adina Abdul Kadir & ⁶Sarah Dina Mohd Adnan

^{1,2,3,4,5,6}Akademi Pengajian Islam Kontemporari (ACIS), Universiti Teknologi MARA (UiTM), Cawangan Melaka, Kampus Alor Gajah, 78000, Alor Gajah, Melaka

ABSTRAK

Penghujung 2019 menyaksikan media massa tempatan dan antarabangsa gempar dengan penemuan sejenis virus yang dikenali sebagai COVID-19. Penyakit berjangkit yang bermula di wilayah Wuhan, China itu dikategorikan sebagai pandemik dan telah menjangkiti jutaan manusia di seluruh dunia. Penularan wabak ini telah mengganggu kelangsungan pembinaan tamadun manusia, khususnya di Malaysia, dimana ramai penduduk Malaysia yang terkesan dengan masalah seperti hilang pekerjaan, mengalami tekanan ekonomi yang tidak stabil, selain terhimpit dengan masalah kesihatan yang serius. Keadaan ini telah memberi impak dan cabaran kepada ramai pihak dalam memastikan kelangsungan hidup masyarakat Malaysia terus terjamin. Dalam usaha kerajaan Malaysia membendung penularan ini, maka Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) dilaksanakan dengan beberapa fasa. Walaupun penulisan dan kajian berkenaan dengan pandemik COVID-19 ini telah banyak dilakukan, namun, batasan kajian ini hanya tertumpu kepada impak dan cabaran dalam pembangunan tamadun hidup manusia dari aspek sosial, ekonomi, pendidikan dan kesihatan di Malaysia. Kaedah kajian ini menggunakan kaedah kualitatif pembacaan secara rapi (*close reading*) melalui laporan media massa sepenuhnya, manakala skop kajian tertumpu kepada situasi pandemik COVID-19 dan masyarakat di Malaysia pada tahun 2019 sehingga 2021. Hasil kajian mendapati kehidupan sosial masyarakat telah berubah, ekonomi Malaysia jatuh sehingga berlakunya kadar pengangguran yang tinggi, taraf kesihatan orang awam semakin membimbangkan dengan kadar kematian harian yang tinggi, selain pembelajaran dan pengajaran yang dilakukan secara atas talian (*online*) benar-benar memberi impak dan cabaran bagi seluruh masyarakat.

Kata Kunci: Impak, Cabaran, COVID-19, Tamadun

PERBANDINGAN TAFSIR AL-MISBAH DAN TAFSIR IBNU KATHIR Q.S AL-HUJURAT AYAT 6: TABAYYUN DALAM MEDIA SOSIAL

¹Mohd Nothman Mohd Nor, ²Muhamad Wazir Muslat, ³Ainan Salsabila Mohamad Shukry, ⁴Fatimah Az-Zahrah Mohd Razali, ⁵Nurul Amani Ahmad Hasni & ⁶Nur Athirah Abdul Wahab

^{1,2,3,4,5,6}Jabatan Pengajian Islam, Fakulti Pendidikan dan Sains Sosial, Unisel Kampus Bestari Jaya, Jalan Timur Tambahan, 45600 Bestari Jaya, Selangor, Malaysia

ABSTRAK

Q.s al-Hujurat ayat 6 adalah firman Allah SWT yang memperingatkan manusia untuk sentiasa meneliti dalam melihat dan menerima segala bentuk maklumat. Penggunaan media sosial yang semakin maju telah banyak membantu pengiriman dan penerimaan maklumat dari pelbagai tempat dengan cepat dan mudah melalui platform media sosial seperti Whatsapp, Telegram, Facebook, Instagram, Twitter Youtube dan TikTok. Banyaknya maklumat di platform media sosial sehingga bercampur di antara maklumat yang baik dan buruk, hal ini menyebabkan maklumat palsu dan negatif sukar dibezakan. Penulisan ini akan mengkaji Q.s Al-Hujurat ayat 6 berkaitan sikap tabayyun dengan melihat perbandingan penafsiran ayat di antara tafsir Ibnu kathir dan tafsir al-Misbah, serta mengkaji sejauh mana sikap tabayyun pelajar UNISEL di dalam penggunaan media sosial. Kajian ini adalah kajian yang bersifat kualitatif dengan menggunakan analisis kandungan dan temu bual. Berdasarkan data yang diperolehi, tidak terdapat perbezaan yang besar di antara kedua tafsir dalam menafsirkan Q.s al-Hujurat ayat 6. Tindakan yang diambil oleh para pelajar dalam meneliti sesebuah maklumat di dalam media sosial adalah bertepatan dengan Q.s al-Hujurat ayat 6. Hal ini dapat membantu diri muslim untuk sentiasa berhati-hati dalam menerima dan menyebarkan maklumat yang belum pasti kesahihannya.

Kata Kunci: Tabayyun, Perbandingan Tafsir, Q.S Al-Hujurat: 6, Media Sosial

CONCEPTUALIZING SHARIAH INTERNAL AUDIT'S OBJECTIVES AND EFFECTIVENESS WITHIN CORPORATE GOVERNANCE: A PRELIMINARY STUDY

¹Noor Fadhzana Mohd Noor & ²Noor Affendi Ismail

¹Faculty of Education and Social Sciences, University of Selangor (UNISEL), Bestari Jaya, Malaysia

²International Centre for Education in Islamic Finance (INCEIF), Kuala Lumpur, Malaysia

ABSTRACT

In Shariah Governance 2019, Shariah Internal Audit constitutes a significant function within the IFIs. In view of this, its effectiveness is an important issue. Based on the literature review, prior studies have employed goal model, functional approach mode and strategic constituency model to measure the effectiveness of the SIA or Shariah audit. What is still lacking is the use of system resource model of effectiveness. The system resource model entertains individual entity or IFIs as the focal point of effectiveness. Thus, it offers the effectiveness to be measured based on the objectives of the Shariah Internal Audit, practices and policies. In order to do this, the objectives of the Shariah Internal Audit must first be determined. Thus, this study was conducted to determine the objectives of Shariah Internal Audit based on the Corporate Governance of the Islamic Financial Institutions. It is a preliminary and exploratory research. Content analysis was employed on data collected from relevant literature, legislations and selected Corporate Governance Disclosure. This study found that the objectives and effectiveness frameworks of Internal Audit employed for individual institutions are different from each other. Hence, the effectiveness must be measured individually. The implications of this study are that the findings may be useful for future empirical studies on the effectiveness of Internal Audit and Shariah Internal Audit of the Islamic Financial Institutions in Malaysia.

Keywords: Internal Audit, Shariah Audit and Shariah Governance

PELAKSANAAN WAKAF KESIHATAN OLEH MAJLIS AGAMA ISLAM NEGERI (MAIN)

¹Norizah Mohamed@Haji Daud & ²Noorfazreen Mohd Aris

^{1,2}Academy of Contemporary Islamic Studies, UiTM Cawangan Melaka, Kampus Jasin,
Malaysia

ABSTRAK

Kesihatan merupakan faktor penting dalam membangunkan masyarakat dalam sebuah negara. Sistem kesihatan awam di Malaysia kini berdepan dengan isu-isu berkaitan dengan penjagaan kesihatan yang semakin mencabar seperti yang dialami oleh negara-negara lain dunia. Namun, antara isu utama yang dihadapi oleh sektor kesihatan di Malaysia adalah peningkatan kos penjagaan sistem kesihatan awam. Kertas kerja ini membincangkan tentang penggunaan dana wakaf yang dijalankan oleh Majlis Agama Islam Negeri (MAIN) dalam penjagaan kesihatan. Institusi wakaf perlu ditransformasikan untuk kekal relevan pada masa kini. Ini kerana wakaf memberikan sumbangan kepada pembangunan sosioekonomi ummah dengan mengurangkan kebergantungan sistem kesihatan awam terhadap bantuan kerajaan. Sekaligus mengurangkan beban rakyat yang tidak mampu menampung beban kos penjagaan kesihatan yang meningkat lebih-lebih lagi ketika negara berada dalam pandemik COVID-19. Data dikumpulkan dari pelbagai sumber rujukan berkaitan dengan wakaf dan kesihatan serta berdasarkan maklumat berkaitan wakaf kesihatan yang terdapat dalam laman sesawang (*website*) Majlis Agama Islam Negeri (MAIN). Analisis kajian yang digunakan adalah menggunakan analisis kandungan. Dapatan kajian ini adalah wakaf kesihatan memberikan sumbangan yang signifikan kepada negara. Terdapat pelbagai sumbangan yang telah dijalankan oleh Majlis Agama Islam Negeri (MAIN) dalam pembangunan sosioekonomi ummah yang berkonsepkan wakaf kesihatan seperti kemudahan hemodialisis, mesin dan peralatan perubatan, ubat-ubatan, klinik wakaf, perkhidmatan rawatan kesihatan serta wakaf peralatan khas COVID-19. Untuk memastikan kemampuan dan kelestarian penjagaan kesihatan negara untuk jangka masa panjang, masih terdapat ruang untuk penambahbaikan pembiayaan penjagaan kesihatan awam di Malaysia dengan menggunakan dana wakaf.

Kata Kunci: Penjagaan kesihatan, Wakaf Kesihatan, Majlis Agama Islam Negeri (MAIN)

PENGARUH PENDAPATAN TERHADAP PENGLIBATAN MUSLIM DALAM FILANTROPI KETIKA KESUKARAN PANDEMIK COVID-19

¹Mohd Zaid Mustafar, ²Mohd Khairul Nizam Mohd Aziz, ³Khairul Azhar Meerangani,
⁴Muhammad Faidz Mohd Fadzil & ⁵Muaz Mohd Noor

^{1,2,3,4,5}Akademi Pengajian Islam Kontemporari, Universiti Teknologi MARA Cawangan
Melaka, Kampus Alor Gajah, 78000 Melaka, Malaysia

ABSTRAK

Pandemik COVID-19 yang melanda negara memberi impak yang besar terutamanya kepada sektor ekonomi. Pelbagai jenis pendekatan yang diambil oleh kerajaan bagi menangani krisis pandemik khususnya dalam mengawal penularan jangkitan wabak dalam kalangan masyarakat. Bermula dengan Perintah Kawalan Pergerakan (PKP), Perintah Kawalan Pergerakan Bersyarat (PKPB), Perintah Kawalan Pergerakan Diperketat (PKPD) serta Perintah Kawalan Pergerakan Pemulihan (PKPP) dalam Fasa PKP 1.0 sehingga PKP 3.0 yang berterusan melepasi tempoh satu tahun ini sedikit sebanyak menjejaskan sumber pendapatan masyarakat. Bagi meneruskan kelangsungan hidup, golongan yang kurang bernasib baik ini memerlukan bantuan kewangan sama ada daripada kerajaan, badan-badan bukan kerajaan, *Non-Governmental Organization* (NGO) serta masyarakat awam yang prihatin. Pandemik yang berlaku ini seharusnya memberi peluang kepada golongan yang kurang terkesan serta masih lagi mempunyai lebih pendapatan untuk dikongsikan bersama dengan golongan yang memerlukan. Justeru, kajian ini bertujuan meneliti pengaruh pendapatan terhadap penglibatan Muslim dalam filantropi ketika kesukaran pandemik COVID-19. Bagi mencapai tujuan ini, sejumlah 424 orang responden telah memberi respon kepada soal selidik yang diedarkan sepanjang tempoh PKP sebagai batasan waktu melalui kaedah persampelan mudah. Hasil kajian mendapati faktor pendapatan mempunyai hubungan positif yang signifikan berdasarkan nilai kolerasi $r=0.285$ terhadap tahap penglibatan kedermawanan Muslim semasa tempoh PKP. Ujian analisis varian ANOVA pula mendapati terdapat perbezaan yang signifikan berdasarkan tingkat pendapatan terhadap gelagat filantropi Muslim dalam kalangan responden. Dapatan ini sekaligus membuktikan bahawa pendapatan mempunyai pengaruh terhadap proses membuat keputusan untuk menderma dalam kalangan Muslim. Justeru, semua pihak perlu mengambil peranan dalam memberi kesedaran tentang kepentingan amalan filantropi ini agar bebanan yang ditanggung oleh masyarakat terkesan dengan pandemik COVID-19 ini dapat diringankan.

Kata Kunci: Gelagat Filantropi, Pandemik COVID-19, Faktor Demografi

TEODISI MENURUT IMAM AL-GHAZALI (W. 1111M)

¹Nurhanisah Senin & ²Mustafa Kamal Amat Misra

^{1,2}Jabatan Dakwah & Usuluddin, Fakulti Pengajian Peradaban Islam, Kolej Universiti Islam Antarabangsa Selangor (KUIS)

ABSTRAK

Konsep keadilan Tuhan merupakan antara isu utama dalam perbahasan teologi. Persoalan yang sering timbul dalam pemikir agama adalah bagaimana Tuhan yang Maha Adil dan Maha Baik berlaku tidak adil dengan menimpakan musibah dan penderitaan ke atas hambaNya. Kertas kerja ini meneliti perbahasan yang ditulis oleh Imam al-Ghazali dalam kitabnya *Ihyā' 'Ulūm al-Dīn* serta *al-Iqtisād fī al-'Itiqād* dalam memahami konsep baik dan buruk serta kaitan penderitaan manusia dengan *af'āl* Allah. Kajian ini menggunakan kaedah analisis kandungan dengan menganalisis perbahasan teodisi dalam penulisan Imam al-Ghazali. Hasil kajian mendapati Imam al-Ghazali menekankan kebaikan dan keburukan di sisi Allah bukanlah sesuatu yang ditetapkan oleh manusia mengikut timbangan akal manusia. Dalam perbincangannya, al-Ghazali sangat menekankan hukum harus ke atas perbuatan Allah dan kelemahan manusia dalam memahami apa yang baik dan buruk pada pandangan Allah. Perbincangan al-Ghazali disimpulkan dengan keterangan beliau dalam kitab *Ihyā' 'Ulūm al-Dīn* di mana menurut beliau setiap yang terjadi tidaklah mungkin terdapat yang lebih baik daripada hal yang telah terjadi. Tuntasnya, dalam memahami *af'āl* Allah, pasti terdapat kebaikan bagi setiap individu yang meyakini Allah sebagai sebaik-baik pemelihara dan pelindung lantaran tidak sepatutnya ketidak adilan itu disabitkan kepada Allah atas alasan segala yang terjadi adalah harus hukumnya di sisi Tuhan.

Kata Kunci: Teodisi, Keburukan, Penderitaan Manusia, Perbuatan Allah, Al-Ghazali

ANALISIS FAKTOR PENEROKAAN DAN KORELASI ANTARA *MANHAJ RABBĀNIYY* DENGAN KREDIBILITI KOMUNIKATOR ISLAM

¹S Salahudin Suyurno, ²Muhammad Taufik Md Sharipp, ³Abdul Rauf Ridzuan, ⁴Zulkefli Hj Aini, ⁵Khairul Azhar Meerangani & ⁶Mohammad Fahmi Abdul Hamid

ABSTRAK

Penyampaian mesej yang berunsurkan keislaman untuk dijadikan milik bersama adalah tugas setiap komunikator Islam. Justeru, komunikator Islam seharusnya kembali kepada asas penyampaian maklumat yang dikenali sebagai *disebut manhaj rabbāniyy* demi mewujudkan komunikasi Islam yang berkesan. Kertas ini dikemukakan untuk membincangkan elemen-elemen yang terkandung dalam *manhaj rabbāniyy* dan hubungannya dengan kredibiliti komunikator. Elemen-elemen berkenaan ialah *al-hikmah*, *al-mau'izah al-hasanah* dan *al-mujādalah*. Seterusnya, perbincangan juga ditumpukan kepada faktor yang membentuk elemen kredibiliti komunikator Islam seperti amanah, benar, iman, dipercayai, adil, bertanggungjawab dan menggunakan kaedah yang baik. Semua elemen yang dikenalpasti adalah bersumberkan al-Quran dan al-Sunnah serta kitab-kitab dakwah yang dijadikan pemboleh ubah kajian. Selepas itu, semua elemen disusun mengikut tema tertentu dan mendapatkan pengesahan daripada pakar rujuk daripada bidang pengajian Islam dan komunikasi. Dapatan kajian merumuskan kesemua elemen *manhaj rabbāniyy* dan kredibiliti komunikator Islam mempunyai nilai Alpha Cronbach yang sangat baik selain bacaan min yang agak tinggi. Melalui analisis faktor penerokaan, ketiga-tiga elemen *manhaj rabbāniyy* masih disahkan sebagai pemboleh ubah manakala tujuh elemen kredibiliti komunikator menjadi lima selepas dianalisis. Hasil analisis korelasi mendapati terdapat hubungan yang sangat tinggi antara pemboleh ubah *manāhij rabbāniyyah* dengan pemboleh ubah kredibiliti komunikator Islam dengan nilai pekali korelasinya ialah $r=.828$, $P<.001$.

Kata Kunci: Kredibiliti Komunikator, Manhaj Rabbāniyy, Komunikasi Islam, Korelasi, Analisis Faktor Penerokaan

HEALTH COMMUNICATION THROUGH SOCIAL MEDIA SITES IN COMBATING NON -COMMUNICABLE DISEASE (NCDs) AND IMPROVEMENT OF WELL-BEING IN MALAYSIA

¹Aini Faezah Ramlan, ²Abdul Rauf Hj Ridzuan, ³S Salahudin Suyurno, ⁴Rosilawati Sultan Mohideen & ⁵Ilya Yasnorizar Ilyas

^{1,2,4,5}Faculty of Communication and Media Studies, University Technology MARA, Alor Gajah, Melaka, Malaysia, abdulrauf@uitm.edu.my

³Academy of Islamic Contemporary Studies, University Technology MARA, Alor Gajah, Melaka, Malaysia

ABSTRACT

The scenario of unhealthy habits and sedentary lifestyle in society contributed to the premature death around the world. Non-communicable disease (NCDs) as reported by health practitioners kill 41 million people each year that equivalent to 71% of all deaths globally. The National Health and Morbidity Survey in 2019 reported that NCDs threaten the progress towards the 2030 agenda for sustainable development. The analysis obtain from the annual report will provide the Ministry of Health to prepare strategic tools towards monitoring and evaluating formulated health policies to strengthen healthcare delivery to the nation continuously. The alarming rise in Malaysia over the years affect the ageing nation status. World Health Organization (WHO) define non-communicable disease as chronic disease that result of long duration and combination of genetic, physiological, environmental and behaviour factors. The most common causes contributing to NCDs such as unhealthy diets, physical inactivity, exposure to tobacco smoke or the harmful use of alcohol. The usage of social media platforms in combating non-communicable disease by the WHO, health care professionals and regulatory authorities is intended to address the issue of public health. Research in the field of social media and health communication should be increased to determine the effectiveness and potential influence on health improvement. This study is designed with the aim to analyse the usage social media sites as effective tools of health communication and promotions to improve well-being in Malaysia. Researcher adopted a qualitative approach to achieve research objectives through content analysis and thematic analysis in social media contents used by the Ministry of Health. The result showed that the social media content consistently portrayed health promotions, health communication and health education to encourage health awareness and behavioural change towards healthy well-being.

Keywords: Health Communication, Social Media Sites, Non-Communicable Disease (NCDs), improvement, well-being

PENERIMAAN PELAJAR TERHADAP KURSUS PENGHAYATAN ETIKA DAN PERADABAN DI UNIVERSITI TEKNOLOGI MARA, CAWANGAN PULAU PINANG

¹Emie Sylviana Mohd Zahid & ²Nurfahiratul Azlina Ahmad

^{1,2}Akademi Pengajian Islam Kontemporari (ACIS), Universiti Teknologi MARA, Cawangan Pulau Pinang, Kampus Permatang Pauh, 13500 Pulau Pinang, Malaysia

ABSTRAK

Kursus Penghayatan Etika dan Peradaban merupakan salah satu kursus wajib baharu yang diperkenalkan pada sesi pengambilan tahun 2019/2020 bagi semua universiti awam (UA). Ia adalah satu usaha mempersiapkan para pelajar untuk menghayati etika dan peradaban mengikut acuan Malaysia serta membentuk pemikiran kritikal dan analitikal mereka ketika menghadapi kehidupan yang mencabar. Namun begitu, sejauh manakah penerimaan pelajar terhadap kursus Penghayatan Etika dan Peradaban di Universiti Teknologi MARA, Cawangan Pulau Pinang. Kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti penerimaan pelajar terhadap penawaran kursus ini dari aspek silibus, kaedah pengajaran dan pembelajaran serta penilaian kursus. Metodologi kajian adalah kajian tinjauan deskriptif menggunakan soal selidik bagi menguji penerimaan pelajar terhadap kursus baharu ini. Responden telah dipilih secara rawak seramai 152 pelajar yang terdiri daripada pelajar Ijazah Sarjana Muda dari Fakulti Kejuruteraan dan Fakulti Pengurusan Hotel Dan Pelancongan di Universiti Teknologi MARA, Cawangan Pulau Pinang. Data kajian yang diperolehi dianalisa oleh google form dengan menyatakan bilangan dan peratusan tentang maklumbalas responden. Hasil kajian mendapati ketiga-tiga aspek menunjukkan penerimaan pelajar adalah tinggi. Ini memberikan impak positif kepada penawaran kursus baharu tersebut dan membuka ruang penambahbaikan kepada proses pengajaran dan pembelajaran agar dapat melahirkan seorang graduan berakhlak mulia membina peradaban dan mencapai status kemajuan Malaysia, terutama dalam merealisasikan Wawasan Kemakmuran Bersama (WKB) 2030.

Kata Kunci: Penerimaan, Kursus Penghayatan Etika dan Peradaban, silibus, penilaian kursus, kaedah pengajaran dan pembelajaran

KEPERLUAN ELEMEN AL-SARF AL-WAZIFIYY DALAM PENGAJARAN ASAS BAHASA ARAB

¹Muhammad Daoh, ²Sri Andayani Mahdi Yusuf, ³Naqibah Mansor, ⁴Abdul Muqsith Ahmad, ⁵Mohd Nothman Muhamad Nor & ⁶Rabi'atul Aribah Muhamad Isa

^{1,5,6}Jabatan Pengajian Islam, Fakulti Pendidikan dan Sains Sosial, UNISEL

²Fakultas Agama Islam, Universitas Muhammadiyah Aceh (UNMUHA)

³Pembantu Penyelidik

⁴Kolej Vokasional Klang, Kementerian Pendidikan Malaysia

ABSTRAK

Artikel ini bertujuan untuk mengemukakan analisis keperluan penguasaan elemen al-Sarf al-Wazifiyy (morfologi) dalam pengajaran asas bahasa Arab. Morfologi bahasa Arab merupakan pembinaan asas perkataan dalam bahasa Arab bagi membantu mengukuhkan al-Sarfiah (morfologi) dan penguasaan komponen yang berada di dalamnya. Kajian ini menggunakan pendekatan Design, and Development Research (DDR) bagi menjelaskan fasa analisis keperluan melalui kaedah tinjauan yang menggunakan instrumen soal selidik. Data yang diperoleh telah dianalisis secara deskriptif ke atas 103 orang guru bahasa Arab. Fasa analisis keperluan mendapati bahawa majoriti guru bahasa Arab dengan peratusan 93.2% (N:96) berpendapat bahawa terdapat keperluan untuk membangunkan modul yang memfokuskan kepada aspek elemen al-Sarf al-Wazifiyy dalam pengajaran bahasa Arab. Implikasi kajian ini dapat meningkatkan pemahaman guru dalam mempelbagaikan kaedah pengajaran dan pembelajaran menerusi elemen al-Sarf al-Wazifiyy.

Kata Kunci: Elemen Al-Sarf Al-Wazifiyy, Morfologi, Bahasa Arab

KESAN COVID-19 PADA DUNIA PELABURAN SAHAM

¹Nurfahiratul Azlina Ahmad & ²Emie Sylviana Mohd Zahid

^{1,2}Akademi Pengajian Islam Kontemporari (ACIS), Universiti Teknologi MARA,
Cawangan Pulau Pinang, 13500 Permatang Pauh, Pulau Pinang, Malaysia
emies692@uitm.edu.my

ABSTRAK

COVID-19 telah melanda dunia dengan hebat dan mengubah rutin harian normal kepada cara hidup norma baru. Kesan COVID-19 ini telah memberikan kesan yang ketara pada ekonomi dunia termasuk pelaburan dunia kini. Oleh itu, pelabur pada masa kini harus menghadapi perubahan dalam pelaburan mereka. Cabaran ekonomi dunia kini yang menjadikan pasaran saham semakin menurun dari sehari ke sehari. Oleh itu para pelabur harus bijak menentukan masa yang tepat untuk memasuki pasaran untuk melabur berbanding sebelumnya. Oleh itu, kajian ini bertujuan untuk menjelaskan keadaan pasaran kini dengan keadaan para pelabur. Kajian ini dilakukan berdasarkan kajian literatur yang menyorot penulisan serta hasil kajian lepas yang berkaitan pasaran saham di Malaysia. Secara umumnya, metode yang digunakan dalam menghasilkan kajian ini merupakan sebahagian daripada pendekatan kualitatif yang melibatkan sorotan dan analisis data sekunder yang diperolehi melalui dokumen, hasil kajian atau penulisan yang telah disorot. Data yang diperolehi kemudian dianalisis secara sistematik menggunakan penulisan teknik analisis kandungan. Tinjauan ini telah dilakukan dan hasilnya menunjukkan bahawa walaupun pelabur dalam keadaan bimbang, gelisah dan ingin semuanya diakhiri dengan segera, mereka tetap berusaha sebaik mungkin untuk berprestasi dan melabur dengan sebaik mungkin dengan menimba ilmu dalam apa jua kaedah yang mereka dapat untuk melakukan yang terbaik bagi memastikan mereka tidak sentiasa rugi dalam pasaran yang tidak menentu ini kesan dari pandemik COVID-19.

Keywords: COVID-19; pelaburan; ekonomi

ELEMEN PENCIPTAAN DALAM PANDANGAN KOSMOLOGI IMAM AL-GHAZALI

¹Nurhanisah Senin

¹Jabatan Dakwah & Usuluddin, Fakulti Pengajian Peradaban Islam, Kolej Universiti Islam Antarabangsa Selangor (KUIS)

ABSTRAK

Dalam diskursi tradisi keilmuan Islam, konsep penciptaan dan kekuasaan Allah amat ditekankan dalam perbincangan kosmologi. Hal ini adalah sebagai respon kepada perbincangan ahli falsafah yang membawa gagasan pemikiran emanasi dalam memahami perbincangan kosmologi. Justeru, kertas kerja ini bertujuan meneliti perbincangan Imam al-Ghazali berkenaan elemen penciptaan dalam perbincangan kosmologi. Metode yang digunakan adalah analisis dokumen di mana penelitian dilakukan terhadap perbincangan al-Ghazali berkaitan penciptaan alam dalam penulisannya Ihya' Ulum al-Din, al-Iqtisad fi al-'Itiqad dan Tahafut al-Falasifah. Ringkasnya, Imam al-Ghazali menekankan bahawa alam adalah baharu dan diciptakan oleh Allah yang bersifat qadim. Allah telah wujud sebelum wujudnya alam dan Allah menciptakan segala sesuatu pada setiap masa dengan kehendak dan kekuasaanNya.

Kata Kunci: Al-Ghazali, Kosmologi, Penciptaan